

Karlova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Iveta Kopecká

**Základní registr obyvatel v návaznosti na agendové
informační systémy: sdílení dat ve veřejné správě České republiky**

Basic population register in relation to administration information
systems: data sharing in public administration Czech republic

Poděkování

Mé poděkování patří především doc. PhDr. Rudolfu Vlasákovi za odborné vedení mé práce, cenné rady a věcné připomínky a v neposlední řadě také za vstřícnost při konzultacích. Děkuji rovněž řediteli odboru správních činností JUDr. Zdeňku Němcovi za umožnění zpracování tématu práce a dále pracovníkům Správy základních registrů, za poskytnutí odborných konzultací, podkladových materiálů a statistických přehledových výstupů týkajících se projektu registru obyvatel.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 2. ledna 2015

.....

Jméno a příjmení

Identifikační záznam:

KOPECKÁ, Iveta. *Základní registr obyvatel v návaznosti na agendové informační systémy: sdílení dat ve veřejné správě České republiky*. Praha, 2015. 115 s.

Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Doc. PhDr. Rudolf Vlasák.

Abstrakt

Práce analyzuje současný stav základního registru obyvatel v návaznosti na agendové informační systémy. Teoretická část práce je zaměřena na problematiku základních registrů v obecné rovině, kdy je větší pozornost věnována registru obyvatel. Analytická část práce podrobně zkoumá současný stav nastavených a realizovaných procesů, které mají přímý vliv na funkčnost základního registru obyvatel v návaznosti na agendové informační systémy a následné sdílení dat ve veřejné správě České republiky. Pozornost je zaměřena zejména na využívání a poskytování referenčních údajů prostřednictvím webových služeb a informačního systému základních registrů. V práci jsou dále analyzovány přístupy agendových informačních systémů orgánů veřejné moci k základnímu registru obyvatel a také realizace dílčích projektů, které mají přímý dopad na jeho provoz. Vyhodnocení jednotlivých posuzovaných oblastí je provedeno za pomoci statistického šetření.

Abstrakt v anglickém jazyce

The work analyzes the current status of the basic population register in relation to agenda information systems. The theoretical part is focused on basic registers in general with a particular attention being paid to the population register. The analytical part examines in detail the current status of all configured and implemented processes that have a direct impact on the functionality of the basic population register in relation to agenda information systems and subsequent data sharing in the public administration of the Czech Republic. Attention is focused on the use and provision of reference data through Web services and information system of basic registers. The paper also analyzes the various approaches of agenda information systems of public authorities to basic Population Register and the implementation of sub-projects that have a direct impact on its operation. Evaluation of individual areas assessed is done using a statistical survey.

Klíčová slova

projekt, veřejné správa, informační systém, formuláře, základní registry, základní registr obyvatel, údaje, notifikace, katalog eGON služeb, evidence obyvatel

Keywords

project, public administration, information system, forms, basic registers, basic population register, data, notification, eGON basic registry catalogue, Register of inhabitants

OBSAH

1 ÚVOD.....	12
2 ZÁKLADNÍ REGISTRY	14
2.1. Legislativa.....	14
2.2. Projekt základních registrů	16
2.3. Registr obyvatel	20
2.4. Registr osob	20
2.5. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí.....	21
2.6. Registr práv a povinností.....	21
3 PROJEKT ZÁKLADNÍHO REGISTRU OBYVATEL	23
3.1. Historie centrálního registru obyvatel	23
3.2. Základní východiska návrhu procesní architektury základních registrů a registru obyvatel	24
3.3. Údaje vedené v registru obyvatel	25
3.4. Editace a čtení údajů registru obyvatel.....	27
3.5. Bezpečnost systému registru obyvatel.....	32
4 INFORMAČNÍ SYSTÉM ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ.....	33
4.1. Činnosti informačního systému základních registrů.....	33
4.2. Přístup orgánů veřejné moci k referenčním údajům.....	34
5 WEBOVÉ SLUŽBY	36
5.1. Katalog eGON služeb	36
5.2. Služby základních registrů.....	37
5.3. Služby registru obyvatel	38
5.4. Služby agendových informačních systémů	39
6 AGENDOVÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY.....	41
6.1. Agendový informační systém orgánu veřejné moci přistupující k základním registrům	42
6.2. Editační agendové informační systémy	44
6.3. Formulářový agendový informační systém	45
7 ANALÝZA FUNKČNOSTI ZÁKLADNÍHO REGISTRU OBYVATEL..	47
7.1. Poskytování a využívání údajů z registru obyvatel	48
7.2. Editace referenčních údajů do registru obyvatel	53
7.3. Notifikace referenčních údajů do agendových informačních systémů....	54
7.4. Změnové požadavky na úpravu registru obyvatel	55
7.5. Dílčí projekty registru obyvatel	566

7.5.1. Projekt hromadného využití údajů z registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců.....	57
7.5.1.1. Analýza projektu	57
7.5.1.2. Stornování požadavku žádosti.....	62
7.5.1.3. Realizace nové služby	62
7.5.1.4. Současný stav realizace projektu	64
7.5.1.5. Vyhodnocení stavu realizace projektu	67
7.5.1.6. Další vývoj projektu	70
7.5.2. Projekt procesu ZR10 – Poskytnutí referenčních údajů z registru obyvatel jiné fyzické nebo právnické osobě	71
7.5.2.1. Analýza projektu	71
7.5.2.2. Realizace nových služeb	74
7.5.2.3. Vyhodnocení stavu realizace projektu	76
7.5.3. Projekt reklamace údajů v registru obyvatel	81
7.5.3.1. Analýza projektu	82
7.5.3.2. Vyhodnocení stavu realizace projektu	84
7.5.4. Projekt avízo při zrušení nebo změně adresního místa v registru územní identifikace, adres a nemovitostí	87
7.5.5. Projekt kompozitních služeb	88
7.5.5.1. Vyhodnocení stavu realizace projektu	93
7.6. Připojování agendových informačních systémů orgánů veřejné moci k základním registrům	94
8 ZÁVĚR	102
Použitá literatura:.....	105
Seznam obrázků.....	108
Seznam tabulek	108
Seznam grafů.....	108
Seznam příloh.....	108

SEZNAM ZKRATEK

AIFO	Agendový identifikátor fyzické osoby
AIS	Agendový informační systém
AIS EO	Agendový informační systém evidence obyvatel
AIS EOP	Agendový informační systém evidence občanských průkazů
AIS ECD	Agendový informační systém evidence cestovních dokladů
DS	Datová schránka
IS VS	Informační systém veřejné správy
IS o ISVS	Informační systém o informačních systémech veřejné správy
ISZR	Informační systém základních registrů
ORG	Převodník identifikátorů
OVM	Orgán veřejné moci
ROB	Registr obyvatel
RPP	Registr práv a povinností
ROS	Registr osob
RÚIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
ZIFO	Základní identifikátor fyzické osoby
ZR	Základní registry
Zákon o ZR	Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů
ICT (Information and Communication Technologies)	Informační a komunikační technologie
KIVS	Komunikační infrastruktura veřejné správy
FAIS	Formulářový agendový informační systém

PŘEDMLUVA

Předmětem mé diplomové práce je komplexní zmapování stávajících nastavených procesů elektronizace veřejné správy v České republice v návaznosti na spuštění registru obyvatel (dále jen „ROB“) do ostrého provozu. Téma práce jsem si zvolila z důvodu svého dlouhodobě přetrvávajícího zájmu o výše uvedenou problematiku. Tento zájem je navíc prohlouben mým pracovním zařazením na oddělení ROB odboru správních činností, zaměstnavatele Ministerstva vnitra České republiky, který je zároveň realizátorem a správcem ROB. Osobně se podílím na realizaci jednotlivých dílčích projektů dotýkajících se ROB, agendového informačního systému evidence obyvatel (dále jen „AIS EO“), agendového informačního systému evidence občanského průkazu (dále jen „AIS EOP“ a agendového informačního systému evidence cestovních dokladů (dále „AIS ECD“). S ohledem na tyto skutečnosti jsou informace a poznatky uvedené v této práci velmi aktuální, relevantní a jsou propracovány do větší hloubky.

V práci jsou obecně popisovány stávající procesy elektronizace veřejné správy s následným konkrétním zacílením na jeden z projektů základních registrů ROB v návaznosti na AIS. S ohledem na jedinečnost tohoto projektu, kdy jsou poprvé v České republice skutečně sdílená data ve veřejné správě v souladu s odpovídající právní úpravou, nebylo možné provést relevantní srovnávací šetření oproti předešlému stavu. Hlavním cílem je provedení analýzy nově nastavených procesů od doby spuštění tohoto projektu do ostrého provozu až do poloviny roku 2014, kdy je hodnoceno období 2 let provozu. Dalším dílčím cílem je provedení analýzy průběžného připojování orgánů veřejné moci (dále jen „OVM“) do procesu sdílení dat ve veřejné správě v souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ZR“) včetně integrace AIS se ZR.

Pro adekvátní vyhodnocení analýzy byly v práci využity metody systematického a plánovitého pozorování s následným uvedením konkrétního popisu. Pomocí statistického měření bylo vyhodnocení provedeno z hlediska kvantitativního. Na tyto metody dále navazovala explanace, tedy

logické vysvětlení popisovaného objektu zkoumání. Objekt zkoumání je blíže specifikován v praktické části.

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. První teoretická část je obecně zaměřena na rekapitulaci všech projektů ZR a legislativu včetně uvedení doprovodných aspektů, které ovlivňují elektronické procesy nutné k jejich realizaci. V další části je pozornost věnována ISZR, který plní funkci komunikačního prostředku mezi základními registry a AIS a následně také mezi AIS navzájem. Mezi jeho hlavní cíle patří zajištění integrity a zabezpečení schopnosti komunikace s relevantními informačními systémy veřejné správy.

Teoretická část práce obsahuje také popis procesů, na základě kterých jednotlivé AIS mohou využívat údaje z ROB včetně zacílení na ty AIS, které editují údaje do tohoto informačního systému. Pozornost je zde věnována rovněž vytváření webových služeb, které zajišťují konkrétní cílenou komunikaci mezi výše uvedenými informačními systémy prostřednictvím ISZR. Realizace těchto webových služeb vyžaduje akceptování společných norem, principů a standardů. Tato akceptace umožňuje nejenom vzájemnou interoperabilitu, ale i kompatibilitu jednotlivých případů při jejich realizaci. Konkrétní činnosti spojené s realizací webových služeb jsou podrobněji popsány v praktické části práce.

Praktická analytická část práce čerpá především z poznatků z praxe. Do této části jsou zapracovány a podrobně popsány konkrétní, dříve i v současné době realizované dílčí projekty s přímým dopadem na ROB, editující a jiné AIS. Je zde podrobně zkoumán současný stav nastavených procesů i případné negativní dopady mimo jiné i na samotného občana. Analýza je zaměřena zejména na využívání a poskytování referenčních údajů prostřednictvím ISZR z ROB. Pozornost je věnována rovněž průběžnému připojování jednotlivých OVM do procesů sdílení dat ve veřejné správě. V průběhu stávajícího provozu ROB se ukázalo, že některé původně nastavené procesy bylo nutné upravit, případně vytvořit zcela nové. Tyto změny mají přímý dopad do odpovídajících legislativních úprav.

Při analýze je využito statistických výstupů. Tyto byly poskytnuty cíleně pro účely této diplomové práce ze strany Správy základních registrů. Některá statistická šetření byla zahájena až v době po spuštění ZR do ostrého provozu. Z těchto šetření jsou mimo jiné analyzovány také počty reklamovaných údajů v ROB, počty AIS využívajících údaje, průběžný nárůst připojování OVM k ZR, počty poskytnutých souhlasů ze strany subjektu údajů jiným fyzickým a právnickým podnikajícím osobám atd. Na základě těchto statistických šetření je posuzována především míra využitelnosti ROB a také míra integrity AIS s ROB s dopadem na samotný výkon státní správy při sdílení dat ve veřejné správě.

Účelem tohoto dlouhodobého projektu elektronizace veřejné správy je především vytvoření efektivní, kvalitní a dostupné veřejné správy se zacílením na občana a firmy. Hlavním tématem této diplomové práce je nejenom analyzovat aktuální stav vývoje elektronizace veřejné správy, ale také upozornit na některá případná rizika a problémy, které ovlivňují průběh tohoto procesu. S ohledem na skutečnost, že jsou sdílěna data o všech fyzických osobách s pobytem v České republice prostřednictvím jediného informačního zdroje ROB, je nutné provést i tomu odpovídající bezpečnostní opatření. K zajištění těchto opatření je nezbytné i vyčlenění odpovídajících finančních prostředků.

Vzhledem k charakteru diplomové práce, kdy je analyzován proces elektronizace veřejné správy v českém prostředí, jsou poznatky čerpány výhradně z českých zdrojů a ze samotné praxe. Práce neobsahuje žádné informace, které mají charakter utajovaných informací. Práce nepoužívá slovní spojení „eGON služba“. Toto spojení bylo z důvodu větší srozumitelnosti textu zúženo obecně na pojem „služba“ případně je uvedeno slovní spojení „webová služba“¹. Nicméně slovní spojení „eGON služba“ je součástí všech interních dokumentů Ministerstva vnitra a Správy základních registrů, které analyzují a popisují procesy elektronizace veřejné správy. Obdobně je nazván i v práci popisovaný „Katalog eGON služeb“, publikovaný na webových stránkách Správy základních registrů. Stejný název má i jedna z kapitol této práce. eGON službou se pro účely

¹ Webová služba umožňuje spojení mezi informačními systémy, kdy si tyto systémy vzájemně pomocí těchto služeb vyměňují informace. Má svoji URL adresu a umožňuje číst nebo zapisovat do informačního systému.

těchto firemních dokumentů rozumí webová služba poskytovaná na eGON rozhraní.

Práce se řídí metodickými pokyny pro zpracování a odevzdání závěrečných prací Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V práci je citováno podle normy ISO 690:2010 za pomoci průběžných poznámek. Práce obsahuje celkem 176 081 tis. znaků a 115 normostran včetně příloh.

1 ÚVOD

Elektronizace procesů ve veřejné správě vychází především z dokumentu „Strategie rozvoje služeb pro informační společnost“.² Cílem této strategie bylo provedení takových změn ve veřejné správě, které by se v konečném důsledku staly občanovi plnohodnotným partnerem v podmínkách informační společnosti. K dosažení těchto cílů byly stanoveny konkrétní prioritní oblasti spolu s jejich nejvhodnějším časovým rozfázováním. Do výhledu realizace nových projektů tak byla kromě např. digitalizace datových fondů a jejich archivace zapracována mimo jiné i realizace projektu „Základní registry“.³ Součástí tohoto projektu bylo rovněž vytvoření dílčího projektu ROB, jako jedné z komponent architektury ZR. Tento byl realizován v rámci Integrovaného operačního programu, výzvy 03 – Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě, zaměřené na strategické projekty v oblasti Smart Administration. Tato oblast se konkrétně dotýká i vytvoření čtyř ZR jako platformy pro sdílení dat ve veřejné správě a budování komunikační infrastruktury veřejné správy.⁴

Diplomová práce je zacílena na provedení analýzy včetně vyhodnocení statistického šetření zaměřeného na stávající nastavené procesy provozu ROB v návaznosti na AIS. Je posuzováno časové období dvou let, a to od 1. 7. 2012 do 30. 6. 2014. Některé projekty jsou vyhodnoceny za dobu delší než dvou let. Hodnocena je především míra připravenosti OVM v oblasti připojování k ROB v souladu se zákonem o ZR. Dále jsou zde vyhodnocovány zcela nové procesy, které vyplynuly ze spuštění ROB do ostrého provozu. U těchto nově nastavených procesů je pozornost věnována nejenom pozitivním ale i případným negativním dopadům při implementaci do praxe. S ohledem na ojedinělost projektu, čerpání dosud nepublikovaných poznatků z praxe, a to včetně některých statistických

² Dokument předložený Radou vlády pro informační společnost v roce 2008, odborným poradním orgánem vlády pro informační společnost, ustanovenou na základě usnesení vlády č. 293 ze dne 28. června 2007 a usnesením vlády č. 373 ze dne 24 května 2010, kterým bylo obměněno jeho složení a novelizován Statut Rady.

³ Vláda České republiky. Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost. [online].

⁴ Úspěšné projekty IOP a OP LZZ v gesci Ministerstva vnitra ČR: Operační programy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: http://projekty.osf-mvcr.cz/cz/Lists/vyzvy/DispForm.aspx?ID=4&RootFolder=*

výstupů, jsou informace zde uvedené velmi aktuální a svým charakterem jedinečné.

První teoretická část práce je zaměřena na problematiku ZR v obecné rovině. V této části práce je větší pozornost věnována části dotýkající se ROB, který je rovněž předmětem praktické části práce. U tohoto informačního systému je popsán nejenom obsah systému, ale především procesy, které jsou následně blíže specifikovány v dalších kapitolách. Tyto procesy se tak promítají do celé práce. Dále je blíže specifikována kapitola ISZR, která je pojátkem a důležitým komunikačním kanálem mezi IS VS. V teoretické části práce je důležitým faktorem také podkapitola, která se dotýká agendových informačních systémů OVM. Tyto OVM jsou rovněž součástí předmětu zkoumání. Aby mohly být vyhodnoceny relevantní údaje, jsou posuzovány okolní systémy, které mají návaznost na ROB.

Analytická část práce pak podrobně zkoumá současný stav realizovaných procesů, které mají přímý vliv na funkčnost ROB a následné sdílení dat ve veřejné správě České republiky. V této části práce jsou tak jasně definovány jak předmět zkoumání, tak i konkrétní nástroje, které umožňují vzájemné propojení všech dotčených informačních systémů. Analýza zkoumá zejména využívání a poskytování oprávněného rozsahu referenčních údajů prostřednictvím webových služeb a ISZR ze strany OVM. Dále je tato část práce zaměřena na přístupující AIS k ROB a na další významné související systémy a služby, které přímo ovlivňují funkčnost jednotlivých činností. Jsou zde vyhodnocovány již uskutečněné transakce dotýkající se ROB, a to konkrétní dílčí projekty za pomoci statistických šetření. Všechny dílčí projekty, které jsou předmětem této práce, jsou realizovány na základě konkrétních požadavků a potřeb, které vyplynuly z provozu.

2 ZÁKLADNÍ REGISTRY

ZR jsou největším realizovaným projektem České republiky zaměřeným na sdílení dat v sektoru veřejné správy. Samotnému projektu předcházelo vytvoření analýzy tehdejšího stavu elektronizace veřejné správy, na základě kterých byly stanoveny společné principy. Mezi tyto byly začleněny centralizace informací ve veřejné správě, elektronizace dokumentů a jejich následná evidence, vytvoření jednotných standardů pro elektronické informace a vybudování moderních informačních kanálů. Mezi tyto priority moderních informačních kanálů byla zařazena i realizace projektu ZR. Primárním cílem tohoto projektu bylo poskytování referenčních údajů pro všechny informační systémy veřejné správy v oprávněném rozsahu. Obsah ZR vymezuje zákon o ZR.

2.1. Legislativa

Vládní strategie České republiky je mimo jiné zaměřena i na oblast eGovernment⁵, jako předpokladu pro komunikaci a spolupráci veřejného a soukromého sektoru, právo na svobodný přístup k informacím, rozvíjení informační gramotnosti společnosti a sjednocování standardů. Významným průlomem v oblasti státní informační politiky bylo schválení Usnesení vlády č. 525/1999, k jehož realizaci byl vypracován tzv. „Akční plán realizace státní informační politiky“, a v návaznosti na něj dokument „Koncepce budování informačních systémů veřejné správy“ (Usnesení vlády č. 1059/1999). Cílem bylo vytvoření komunikačního kanálu za účelem realizace oboustranné komunikace mezi veřejnou správou a občanem.

Vybudování ZR předcházelo Usnesení vlády č. 197 ze dne 28. února 2007, kterým vláda přijala „Strategii Efektivní veřejné správy a přátelské veřejné služby pro období 2007 – 2015“. Materiál, též označovaný jako Smart Administration, rozvíjí a specifikuje cíle v oblasti podpory eGovernmentu a racionalizace využívání ICT ve veřejné správě. Strategickým cílem tohoto dokumentu je rovněž

⁵ eGovernment – elektronizace veřejné správy tzn. modernizace veřejné správy za pomoci nových informačních a komunikačních technologií.

vymezení cílů a koordinace celé Strategie s jasnými pravidly pro její implementaci.

Realizace jedinečného projektu ZR, kdy jsou na jednom místě vedeny údaje o všech občanech i cizincích pobývajících na území České republiky, vychází ze strategie rozvoje eGovernmentu. Obecným cílem systému ZR je bezpečné sdílení dat ve veřejné správě. Hlavním cílem projektu je vytvoření centrálního registru veřejné správy, který by zamezil nejednotnosti, neaktuálnosti dat a zcela eliminoval vytváření duplicit dat ve stávajících klíčových databázích.

Systém ZR je realizován v rámci informačního systému základních registrů – ISZR.⁶ K dosažení tohoto cíle bylo zapotřebí provést tomu odpovídající legislativní kroky a přijmout zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, a zákon č. 227/2009 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. Oba tyto zákony tak dávaly předpoklad pro spuštění projektu ZR do ostrého provozu 1. července 2012.⁷ Mezi další právní základy patří Nařízení vlády č. 161/2011 Sb., o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 a 68 zákona o ZR.

Přijetím všech těchto odpovídajících legislativních úprav mohla být zahájena realizace projektu ZR. Spuštěním tohoto projektu do ostrého provozu výrazně vzrostlo zabezpečení dat ve veřejné správě, a to především s ohledem na osobní údaje vedené v ROB. Jedním z faktorů, který ovlivnil bezpečnost osobních údajů je nahrazení stávajícího rodného čísla, jako jedinečného identifikátoru ve všech informačních systémech veřejné správy, novým bezvýznamovým identifikátorem, tedy ZIFO, který je náhodně vygenerován v ORG tzv. převodníku. Tento převodník spadá do věcné působnosti Úřadu na ochranu osobních údajů, který je garantem zajištění ochrany osobních údajů. Dalším atributem, který zvyšuje zabezpečení dat, je oprávněnost využití těchto

⁶ Efektivní veřejná správa: Základní registry veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-registry-zakladni-registry-verejne-spravy.aspx>.

⁷ Česko. Zákon č. 277 ze dne 22. července 2000 o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 68, s. 3290-3297. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=227/2000%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

údajů, která je ověřována v RPP. Podrobnější popis těchto bezpečnostních atributů je uveden v následujících podkapitolách.

2.2. Projekt základních registrů

Východiskem pro systém ZR byla skutečnost, že systém veřejné správy vykazoval velkou míru neefektivnosti z důvodu roztržitosti stávajících datových evidencí obsahujících nejednotné údaje. Cílem tak bylo vytvoření centrálních registrů veřejné správy a vyřešení dosavadní nejednotnosti, multiplicity a neaktuálnosti klíčových databází. Tato realizace rovněž vyžadovala zajištění odpovídající právní úpravy, která by všem OVM zajistila kvalitní a nezpochybnitelné údaje potřebné pro výkon jejich působnosti.

Jedním z hlavních přínosů vybudování tohoto systému pro občany je především to, že data vedená v ROB nemusí nositel těchto údajů již prokazovat jiným způsobem s výjimkou těch životních situací, u kterých jiný právní předpis stanoví opak (např. přihlášení k trvalému pobytu). Těmito nově nastavenými postupy, které vyplývají ze zákona o ZR, je zajištěno eliminování času nutného k vyřízení záležitostí na úřadech a snížení byrokratické zátěže. Podle § 2 písm. f) zákona o ZR je základní registr definován jako IS VS, jehož prostřednictvím je zajišťováno sdílení dat mezi jednotlivými ZR navzájem, ZR a AIS a AIS navzájem, dále správa oprávnění přístupu k datům a další činnosti podle zákona o ZR⁸.

Pro účely zajištění provozu ZR byl pro tyto účely zřízen správní úřad Správa základních registrů, který je podřízen Ministerstvu vnitra. Správa základních registrů je správcem ISZR a zajišťuje provoz ISZR, ROB, ROS, RPP, a to včetně jejich bezpečnosti. Dále tato nově zřízená instituce realizuje vazby podle § 2 písm. f) zákona o ZR, a to prostřednictvím služeb ISZR. Správa základních registrů dále napomáhá zpřístupnění referenčních údajů obsažených

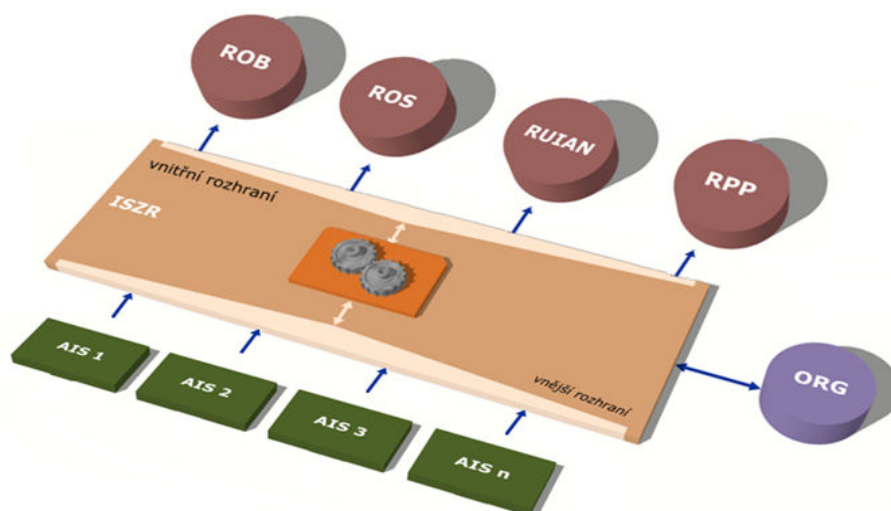
⁸ Česko. Ministerstvo vnitra. Zákon č. 111/2009 ze dne 26. března 2009 o základních registrech ve znění zákonů č. 100/2010 Sb., č. 424/2010 Sb., č. 263/2011 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 303/2013 Sb. a č. 312/2013 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 26. 3. 2009, 33, s. 1267-1287. ISSN 1211-1244. [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/167>

v ZR a údajů vedených v AIS v rozsahu oprávnění obsažených v RPP. Tento úřad rovněž zajišťuje, aby referenční údaje zapsané editory byly předávány správcům ZR v nezměněné podobě.⁹ Tomuto správnímu úřadu, jeho postavení a činnosti je věnována samostatná kapitola.

Celý projekt ZR byl postaven na čtyřech registrech:

- ⇒ **Registru obyvatel – ROB,**
- ⇒ Registru agend OVM a některých práv a povinností – RPP,
- ⇒ Registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci – ROS a
- ⇒ Registru územní identifikace, adres a nemovitostí – RÚIAN.

SCHÉMA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

Obrázek 1 – Jednoduché schéma fungování ZR¹⁰

Na obrázku č. 1 je znázorněno postavení ZR v architektuře ZR. Jednotlivé ZR komunikují s AIS výhradně prostřednictvím ISZR. Každý ZR, ISZR i AIS má své vnitřní rozhraní do kterého jsou implementovány webové služby. Komunikaci mezi všemi systémy navzájem je nutné realizovat prostřednictvím vnějšího rozhraní ISZR. Na vnějším rozhraní tohoto informačního systému jsou implementovány webové služby. Jejich popis je publikován v dokumentu

⁹ Podle § 7 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA. *Projekt Registr obyvatel* [online prezentace]. 2013, 38 s. [cit. 2014-10-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registroyvatel/dokumenty>

„Katalogu služeb“. Součástí celého systému je ORG, který komunikuje pouze s ISZR a má funkci tzv. převodníku ZIFO na AIFO cílových agend.

ÚDAJE VEDENÉ V ZR

V ZR jsou vedeny referenční údaje, referenční vazby, identifikátory fyzických osob, popřípadě autentizační údaje. Referenční vazby jsou kódy nebo identifikátory, kterými je odkazováno na referenční údaje v ZR. Autentizační údaje jsou údaje umožňující provést identity fyzické osoby.¹¹

System ZR je provozován v rámci ISZR. Základním prvkem tohoto systému je referenční údaj. Tento je přejímán ze ZR a v příslušných agendách je následně využíván jako údaj aktuální, zaručený a platný bez toho, aby byla jakkoliv ověřována jeho autentičnost. V zákoně o ZR je tato skutečnost jasně definována v § 4 odst. 6).

V rámci bezpečného provádění transakcí je zajištěno, že každý referenční údaj v daném referenčním záznamu má jednoznačného vlastníka. Následně každý referenční záznam má jednoznačného primárního editora. Obecně se editorem rozumí OVM, který je oprávněn zapisovat referenční údaje do základního registru a provádět změny zapsaných referenčních údajů.¹²

PŘEVODNÍK ORG

Informační systém ORG, označovaný také jako převodník identifikátorů, spadá do gesce Úřadu na ochranu osobních údajů, který je rovněž jeho správcem. Smyslem tohoto IS je zajistit v celém systému ZR ochranu osobních údajů, a to prostřednictvím bezvýznamových identifikátorů, které nahrazují dosavadní identifikátor rodného čísla.¹³

Důležitým prvkem celého projektu ZR je převodník ZIFO. Úřad na ochranu osobních údajů prostřednictvím IS ORG zajišťuje:

¹¹ Podle § 4 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

¹² Podle § 2 písm. g) zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

¹³ ORG - převodník. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/org-prevodnik>.

- Vytváření ZIFO a AIFO¹⁴ včetně vedení jejich seznamu bez vedení jakýchkoliv osobních údajů. Funkce inicializuje ZIFO a vrátí AIFO_{AIS}, které odpovídá přidělenému ZIFO a volajícímu AIS.
- Převod AIFO v agendě na AIFO v jiné agendě na základě zákonného požadavku.¹⁵ Vstupními parametry jsou AIFO_{AIS1}, kód volajícího AIS1 a kód cílového AIS2. V případě, že odpovídající ZIFO bylo zrušeno, vrací funkce kromě AIFO_{AIS2} také seznam náhradních AIFO_{AISn}.¹⁶
- Opravu ZIFO – funkce slouží pro odstranění nesouladů v přidělení identifikátoru fyzické osoby. Tato problematika je blíže specifikována v praktické části práce.¹⁷

ZIFO je zdrojový neveřejný identifikátor, ze kterého nelze odvodit osobní ani jiné údaje o fyzické osobě, jíž byl přiřazen. Z jednotlivých identifikátorů není možné odvodit žádnou fyzickou osobu. AIFO není možné po přidělení měnit, pokud zákon o ZR nestanoví jinak. Fyzická osoba může být identifikována v jednotlivých agendách pouze jedním AIFO a toto AIFO nesmí být přiděleno více fyzickým osobám. Pokud dojde k přidělení stejného AIFO v dané agendě záznamům o dvou nebo více fyzických osobách, je těmto záznamům přidělen nový AIFO. Pokud dojde k přidělení dvou nebo více AIFO záznamu o jedné fyzické osobě v dané agendě, postupuje se výlučně podle příslušného právního ustanovení předmětného zákona o ZR.¹⁸ Tento informační systém komunikuje výhradně pouze s ISZR. Tato problematika není dále posuzována v části analytické. Dosud není vyřešen problém, kdy je zjištěn duplicitní záznam v ROB a vlastníky těchto záznamů jsou dva různí primární editoři. Tyto nesoulady je možné v současné době řešit v rámci jednoho editora, který je oprávněn sloučit tyto dva záznamy.

¹⁴ Aby bylo možné rozlišit, kterému IS AIFO přísluší, tzn. ve kterém systému je toto AIFO obsaženo, je k tomuto AIFO přiřazována zkratka odpovídajícího informačního systému např. v AIS EO je veden identifikátor **AIFO**_{AISEO}.

¹⁵ Podle § 11 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

¹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Globální architektura ROB: verze 1.0* [online]. 9. 4. 2010, str. 14. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/8/>.

¹⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Globální architektura ROB: verze 1.0*, str. 14, ref. 16.

¹⁸ Podle § 10 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

2.3. Registr obyvatel

Základní registr obyvatel byl realizován jako dílčí projekt jednoho ze čtyř ZR na základě zadání veřejné zakázky v otevřeném řízení s názvem „Registr obyvatel“ (implementace informačního systému). Veřejná zakázka byla zadána v rámci Integrovaného operačního programu, osy 1a a 1b – Modernizace veřejné správy pod registračním číslem CZ.1.06/1.1.00/03.05889. Projekt byl spolufinancován ze strukturálních fondů EU. Zadavatelem veřejné zakázky a příjemcem dotací z EU bylo Ministerstvo vnitra České republiky.¹⁹ Správcem ROB je Ministerstvo vnitra České republiky, které také zajišťuje zpracování a poskytování údajů obsažených v ROB v souladu se zákonem o ZR.

Tomuto základnímu registru je věnována zvláštní kapitola. Registr obyvatel je zde prezentován nejenom z pohledu zákona o ZR, ale jsou zde zaznamenány a blíže specifikovány konkrétní dílčí projekty, které mají přímý dopad na ROB, na jeho provoz i úpravu.

2.4. Registr osob

Registr osob je jeden ze základních registrů České republiky. Je spravován Českým statistickým úřadem. ROS slouží k evidenci právnických osob a jejich organizačních složek, podnikajících fyzických osob, zahraničních osob a jejich organizačních složek, organizací s mezinárodním prvkem a organizačních složek státu. V ROS se vedou referenční údaje, referenční vazby, identifikátory a dále provozní údaje podle § 26 zákona o ZR. Veškeré záznamy do ROS zapisují pouze příslušní editoři ROS. Mezi tyto editory patří například obchodní rejstřík, rejstřík živnostenského podnikání, informační systémy vybraných ministerstev a ústředních orgánů státní správy, profesních komor, obcí a krajů. Seznam editorů je zveřejněn na webových stránkách Českého statistického úřadu.²⁰ Editoři

¹⁹ Úspěšné projekty IOP a OP LZZ v gesci Ministerstva vnitra ČR: Operační programy. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://projekty.osf-mvcr.cz/cz/Lists/Projekty/DispForm.aspx?ID=35>.

²⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Seznam osob evidovaných v ROS a jejich editorů [online]. 10. 2. 2014 [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/seznam_editoru_ros_kteri_budou_od_1_7_2012_pridelovat_ico_misto_csu.

přidělují IČO poskytnuté informačním systémem ROS a zapisují a aktualizují příslušné referenční údaje v ROS. Jsou odpovědní za správnost a úplnost dat – editor je zodpovědný za to, že jím zapsané referenční údaje jsou v souladu s údaji uvedenými v dokumentech, na jejichž základě jsou údaje do ROS zapsány. Registr osob vede údaje o fyzických osobách ve formě referenční vazby do ROB prostřednictvím AIFO.²¹ Specifikem tohoto ZR je počet editorů, který čítá cca 70 subjektů.

2.5. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí je jedním ze základních registrů České republiky. Je spravován Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním. RÚIAN slouží k evidenci údajů o územních prvcích, údajů o územně evidenčních jednotkách, adres, územní identifikace a údajů o účelových územních prvcích. Jednotlivé prvky jsou zobrazovány na mapách státního mapového díla a digitálních mapách veřejné správy. V RÚIAN jsou vedeny referenční údaje podle § 38 zákona o základních registrech a další údaje o základních územních prvcích podle § 38 zákona o základních registrech.

2.6. Registr práv a povinností

Registr práv a povinností slouží jako zdroj údajů pro ISZR při řízení přístupu uživatelů k údajům v jednotlivých registrech a AIS. To znamená, že kdykoliv někdo provede činnost, kterou se pokusí využít ze základních registrů nějaký údaj, případně se ho pokusí změnit, systém provede posouzení, zda jsou všechny činnosti s tím spojené oprávněné a jsou v souladu se zákonem o ZR. Správcem registru práv a povinností je Ministerstvo vnitra.²² Údaje vedené v RPP

²¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Globální architektura ROB: verze 1.0*, str. 20, ref. 16.

²² Registr práv a povinností. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti>.

se řídí § 50, 51,52 zákona o základních registrech. V tomto registru jsou vedeny v souladu s výše uvedeným zákonem mimo jiné tyto referenční údaje:

- ✓ O agendách OVM včetně údajů o oprávněních přístupu k datům vedeným v ZR a seznamu názvů agend a jejich číselných kódů,
- ✓ o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a právech a povinnostech k věcem, pokud jsou údaje o těchto osobách a věcech vedeny v ZR,
- ✓ údaje o rozhodnutích OVM, na jejichž základě dochází ke změně referenčního údaje v ROB, ROS nebo RÚIAN.

V RPP nejsou vedeny utajované informace a další údaje, jejichž vedení by podle jiných právních předpisů mohlo ohrozit bezpečnost České republiky nebo jiné její zájmy nebo činnost jejich bezpečnostních sborů nebo zpravodajských služeb.²³ O konkrétních přístupech jednotlivých úředníků, kteří pro svoji činnost využívají údaje vedené v ZR, jsou v RPP uchovávány záznamy o tom, kdo, kdy a za jakým účelem se na referenční údaje v ostatních ZR otazoval nebo je měnil. Rozdílnost tohoto registru oproti ostatním ZR je v tom, že tento registr jako jediný nebyl při spuštění do ostrého provozu naplněn údaji z jiných AIS.

Správu RPP vykonávají tři AIS, a to působnostní, editační a speciální. AIS působnostní zajišťuje správu agend a působností v těchto agendách. AIS editační zajišťuje podporu výkonu agendy „Správa referenčních údajů RPP“. AIS speciální zajišťuje správu číselníků a obsahuje rovněž přednastavené reporty s údaji RPP.²⁴ Jedinečnost tohoto systému spočívá také v tom, že bez tohoto registru by nemohly fungovat ZR.

²³ Podle § 50 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ohlášení agend a oznámení o vykonávání působností v agendě ve smyslu zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech: Verze 1.6.* © 2010 – 2014, 86 s. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti/spravce-rpp-vydal-aktualizovane-metodiky-k-ohlasovani-a>.

3 PROJEKT ZÁKLADNÍHO REGISTRU OBYVATEL

Smyslem výstavby registru obyvatel bylo mimo jiné i zvýšení komfortu pro obyvatele při kontaktu s úřadem, zvýšení kvality služeb ve veřejné správě, zefektivnění propojení tradičních forem poskytování služeb on-line a zvýšení úrovně ochrany dat uložených v ZR. Realizace ROB jako jedné z komponent projektu ZR umožnila sdílet data ve veřejné správě a dala předpoklad pro další rozvoj elektronizace veřejné správy s pozitivním dopadem na občana.

3.1. Historie centrálního registru obyvatel

Zákon č. 52/1949 Sb., o hlášení obyvatelstva a o povolování pobytu cizincům byl první právní normou, na základě které byla povinnost hlásit ohlašovacímu orgánu počátek, změnu a ukončení pobytu v obci. Podle tohoto zákona byl ohlašovacím orgánem místní národní výbor. Tento zákon byl následně doplněn zákonem č. 76/1957 Sb., kterým byla novelizována jeho ustanovení. Nicméně byly zjištěny značné nedostatky v obsahu evidence obyvatel. Tato situace měla za následek realizaci jednorázové masivní revize stanovené vyhláškou Federálního ministerstva vnitra č. 4/1980 Sb., o mimořádném hlášení pobytu občanů v souvislosti s převedením ústřední evidence obyvatel na automatizované zpracování. Bylo provedeno mimořádné hlášení československých státních občanů ke dni 1. listopadu 1980 za účelem vytvoření centrálního registru občanů.²⁵

Centrální registr obyvatel nebo také v praxi nazývaný informační systém evidence obyvatel a podle zákona o ZR agendový informační systém evidence obyvatel je upravený zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů. Tento informační systém je základní IS VS. Tato

²⁵ ŠMÍD, Vladimír, Karel SHELLE a Renata VESELÁ. Vývoj evidence obyvatel: Nejstarší zmínky o sčítání obyvatelstva. *Veřejná správa: Jediný český týdeník pro státní správu a samosprávu* [online]. 14. 4. 2005, roč. 2005, č. 15 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: https://www.google.cz/?gfe_rd=cr&ei=daOQVJDvGuiI8Qf45ICQDQ&gws_rd=ssl#q=co+znamen%C3%A1+et+al.

právní norma legálně zavádí do českého právního řádu moderní evidenci obyvatel. Tato byla vybudována za účelem zpracování údajů o obyvatelích České republiky, shromažďování a uchovávání těchto údajů a jejich následného poskytování oprávněným uživatelům.

3.2. Základní východiska návrhu procesní architektury základních registrů a registru obyvatel

Při návrh procesní architektury ROB jsou východiska vyplývající ze zákona o ZR, dokumentu Základní registry – Operační strategie a rovněž z podnětů Kanceláře hlavního architekta ZR.

Východiska:

- Údaje do ZR jsou zapisovány nebo získávány z RZ prostřednictvím AIS a webových služeb ISZR v souladu s § 7 odst. 2 zákona o ZR.
- OVM zapisují údaje do ZR nebo získávají údaje ze ZR pouze prostřednictvím AIS v souladu s § 5 odst. 3 zákona o ZR.
- Kontrolu práv zápisu údajů do ZR a zpřístupnění údajů ze ZR je zajišťováno prostřednictvím ISZR na základě údajů vedených v RPP v souladu s § 7 odst. 2 písm. d) zákona o ZR.
- ISZR zajišťuje, že údaje mezi AIS a ZR jsou předávány v nezměněné podobě v souladu s § 7 odst. 3 zákona o ZR.
- ISZR zajišťuje realizaci vazeb mezi ZR v souladu s § 7 odst. 2 písm. b).
- ISZR nemá přístup k údajům uložených v ZR v souladu s § 7 odst. 4 zákona o ZR.
- ROB obsahuje údaje o občanech České republiky, cizincích žijících v České republice a jiných fyzických osobách s právy a povinnostmi v České republice v souladu s § 17 zákona o ZR.
- Jako jednoznačný identifikátor záznamu se v ROB používá AIFO_{ROB} v souladu s § 18 odst. 3 zákona o ZR.
- Správcem ROB je Ministerstvo vnitra v souladu s § 20 odst. 1.
- Do ROB zapisují údaje pouze definované AIS.
- Pokud má subjekt údajů zapsaný v ROB zřízenou a aktivovanou DS, je správce systému zodpovědný za zaslání výpisu z ROB do DS tohoto subjektu při každé změně RÚ v souladu s § 14 odst. 5 ZZR.

- Se souhlasem subjektu údajů staršího 18 let mohou být referenční údaje poskytnuté z ROB jiné podnikající fyzické nebo právnické osobě prostřednictvím DS v souladu s § 58 odst. 9 ZZR.
- Nutné zajištění vysoké dostupnosti a výkonnosti systému vzhledem k rozsáhlé skupině AIS a jejich potřebám.
- V ROB jsou evidovány i fyzické osoby, u nichž jiný právní předpis vyžaduje AIFO v souladu s § 17 odst. e) zákona o ZR.²⁶

Některé body východiska procesní návrhu architektury jsou blíže specifikovány v dalších kapitolách a podkapitolách práce.

3.3. Údaje vedené v registru obyvatel

ZÁKLADNÍ REGISTR OBYVATEL JE INFORMAČNÍM SYSTÉMEM NEVEŘEJNÝM

Registr obyvatel sdílí potřebná data s ostatními ZR. ROB obsahuje tzv. referenční údaje. Referenční údaje jsou základní údaje o fyzické osobě, které většina orgánů veřejné moci využívá pro výkon své činnosti.

FYZICKÁ OSOBA JE VE SMYSLU ZÁKONA O ZR DEFINOVÁNA JAKO SUBJEKT ÚDAJŮ

V registru obyvatel jsou vedeny údaje o:

- ✓ Státních občanech České republiky,
- ✓ cizincích, kterým bylo podle jiného právního předpisu vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky nebo povolení k přechodnému pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů,
- ✓ občanech jiných členských států Evropské unie, občanech států, které jsou vázány mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropským společenstvím a občanech států, které jsou vázány smlouvou o Evropském hospodářském prostoru, kteří na území České republiky hodlají přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce,
- ✓ cizincích, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany,

²⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Globální architektura ROB*, ref. 16

- ✓ jiných fyzických osobách, u nichž jiný právní předpis vyžaduje AIFO a stanoví, že tyto fyzické osoby budou vedeny v ROB.²⁷

Tento systém má aplikační logiku, která obsahuje vnitřní funkce ROB a iniciuje periodické procesy. Obsahuje také automatické procesy pro vedení provozních údajů. V ROB nejsou vedeny údaje historické. Jsou zde vedeny údaje aktuální: „*Má se za to, že ten, kdo vychází z referenčního údaje, je v dobré víře, že stav referenčního údaje v základním registru odpovídá skutečnému stavu věci, ledaže musel vědět o jeho nesprávnosti.*“²⁸

V úložišti dat jsou uloženy referenční, autentizační a provozní údaje. Tyto jsou vedeny odděleně.

Referenční údaje vedené k subjektu údajů v rozsahu:

- ✓ Příjmení,
- ✓ jméno, popřípadě jména,
- ✓ adresa pobytu, případně též adresa, na kterou mají být doručovány písemnosti podle jiného právního předpisu,
- ✓ datum, místo a okres narození, u subjektu údajů, který se narodil v cizině, datum, místo a stát, kde se narodil. I zde je údaj o místě a okrese narození na území České republiky veden ve formě referenční vazby,
- ✓ datum, místo a okres úmrtí, jde-li o úmrtí subjektu údajů mimo Českou republiku, vede se datum úmrtí, místo a stát, na jehož území k úmrtí došlo. V případě, že je soudem vydáno rozhodnutí o datu úmrtí, vede se den, který je v rozhodnutí uveden jako den smrti,
- ✓ státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- ✓ čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů,
- ✓ záznam o zřízení datové schránky a identifikátor datové schránky, je-li tato datová schránka zpřístupněna.²⁹

Údaje o adrese pobytu nebo adrese, na kterou mají být doručovány písemnosti a dále u místa a okresu narození nebo úmrtí na území České republiky

²⁷ Podle § 17 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

²⁸ Podle § 5 odst. 4 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

²⁹ Podle § 18 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

se vedou ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v RÚIAN.

Autentizační údaj:

- ✓ Bezpečnostní osobní kód elektronicky čitelného dokladu, který je pro účely ROB autentizačním údajem a je veden v zašifrované podobě.

Provozní údaje:

- ✓ Záznam o využívání údajů z ROB pro potřeby AIS,
- ✓ záznam o poskytnutí údajů subjektu údajů nebo jiné osobě podle § 58a zákona o ZR, který obsahuje den, měsíc, rok a čas výdeje a identifikaci toho, kdo údaje poskytl.³⁰

AIFO pro agendu ROB:

- ✓ Agendový identifikátor fyzické osoby pro agendu ROB, který je identifikátorem fyzické osoby.³¹

3.4. Editace a čtení údajů registru obyvatel

Do ROB jsou zapisovány (editovány) údaje prostřednictvím editačních AIS. Zákon o ZR jasně stanoví, které OVM a v jakém rozsahu mají oprávnění editovat údaje obsažené v tomto systému. Při zápisu údajů jsou oprávnění nastavena rovněž podle typu editora, který může být primární nebo sekundární.

EDITOŘI ROB:

▪ PRIMÁRNÍ

Primární editoři jsou oprávněni provádět prvotní záznam o fyzických osobách do ROB a zároveň jsou oprávněni k těmto osobám iniciovat vygenerování ZIFO a následně AIFO_{ROB}. Tyto aktivity jsou realizovány prostřednictvím webových služeb, které jsou podrobně popsány v samostatné kapitole.

³⁰ Podle § 18 odst. 4 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

³¹ Podle § 18 odst. 2 a 3 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

- ⇒ **AIS evidence obyvatel** – správcem tohoto IS je Ministerstvo vnitra České republiky
- ⇒ **AIS cizinců a jiných fyzických osob** – správcem tohoto IS je Policie České republiky

▪ **SEKUNDÁRNÍ**

Sekundární editoři jsou oprávněni editovat do ROB vymezený rozsah údajů bez oprávnění provádět prvotní záznamy do tohoto informačního systému. Editování vymezeného rozsahu údajů je realizováno prostřednictvím webových služeb. Oprávněnost přístupů k těmto službám je podrobně popsána v samostatné kapitole.

- ⇒ **AIS evidence občanských průkazů** – správcem tohoto IS je Ministerstvo vnitra České republiky
- ⇒ **AIS evidence cestovních dokladů** – správcem tohoto IS je Ministerstvo vnitra České republiky
- ⇒ **AIS datových schránek** – správcem tohoto IS je Ministerstvo vnitra České republiky

UŽIVATELÉ ROB:

AIS S PŘÍSTUPEM NA ČTENÍ bez oprávnění provádět v ROB jakýkoli zápis

- ⇒ Všechny ostatní AIS

PROCESY ROB

V rámci ROB jsou iniciovány procesy ze strany editorů i uživatelů, které jsou realizovány v souladu se zákonem o ZR. Jednotlivé procesy jsou iniciovány podle nastavení oprávnění pro tyto jednotlivé aktéry. Tato oprávnění jsou blíže specifikována v kapitole služeb.

Procesy iniciované primárními editory:

- Vložení údajů fyzické osoby do ROB – synchronizace údajů vedených v AIS s obsahem ROB v případě, kdy osoba není v tomto systému vedena.
- Provedení opravy chybně přiděleného ZIFO – oprava chybového stavu u identity osoby v případech, kdy není jedinečný vztah mezi ZIFO a identitou fyzické osoby.

- Změna primárního editora – provedení změny primárního editora údajů fyzické osoby např. při změně občanství.

Procesy iniciované primárními i sekundárními editory:

- Změna referenčních údajů fyzické osoby v ROB – je prováděna synchronizace údajů vedených v AIS s obsahem ROB.

Procesy iniciované editory nebo ostatními AIS:

- Čtení referenčních údajů FO podle AIFO nebo na základě kombinace údajů – výsledkem je získání požadovaných referenčních údajů FO.
- Vyhledání AIFO pro fyzickou osobu na základě zadání čísla elektronicky čitelného identifikačního dokladu – prováděna autentizace fyzické osoby při komunikaci s OVM.
- Výdej záznamů o využití údajů vedených o fyzické osobě - vydávání záznamů o využití údajů na základě zadaného časového období.
- Získání změn referenčních údajů z ROB – synchronizace dat, notifikace referenčních údajů z ROB do AIS.
- Upozornění na nesprávný referenční údaj – informace o zjištěných nesouladech referenčních údajů ROB oproti skutečnosti.
- Vydávání ověřených výstupů z ROB prostřednictvím AIS.

Procesy iniciovány správci registru ROB

- Provedení znepřístupnění záznamů o využití údajů – tento proces nebude dále podrobněji popisován, neboť spadá do oblasti informací se stupněm utajení „Vyhrazené“.
- Zrušení znepřístupnění záznamů o využití údajů – tento proces nebude dále podrobněji popisován, neboť spadá do oblasti informací se stupněm utajení „Vyhrazené“.
- Čtení informací o znepřístupnění záznamů o využití údajů
- Mazání referenčních a provozních údajů po uplynutí skartační lhůty.
- Zaslání ověřeného výpisu z ROB do datové schránky subjektu údajů při nastalé změně údajů.

Pomocné procesy nezbytné pro činnosti ROB iniciované aplikační logikou ISZR.

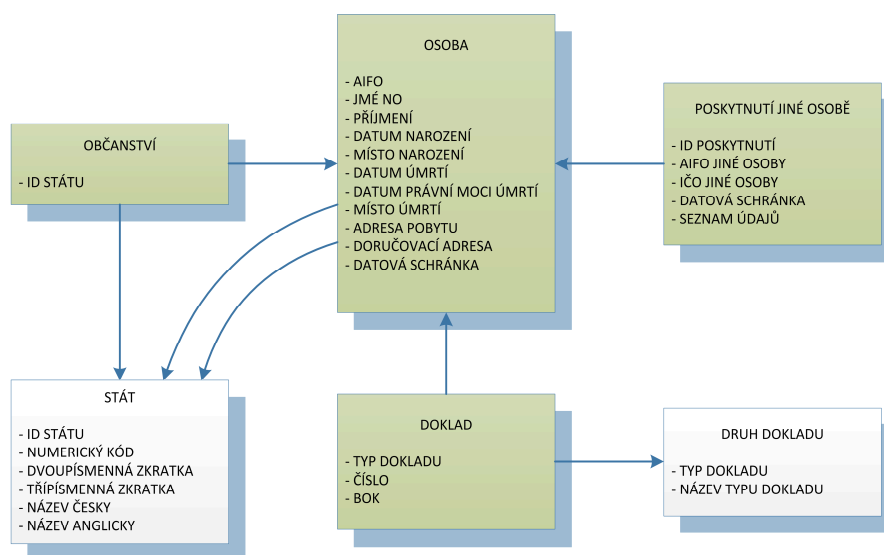
- Autorizace požadavku na vykonání služby – ověření práva na službu a jednotlivé datové položky uživatele podle AIS a role, kterou uživatel v daném AIS právě vykonává.
- Doplnění dat, která jsou vedena ve formě referenční vazby do jiného registru.
- Převod AIFO_{AIS} za AIFO_{ROB} a zpět – interní služba ORG pro převod AIFO³²

Při čtení údajů z ROB se ke každému údaji vrací i datum poslední změny a stav.

FYZICKÝ DATOVÝ MODEL

Fyzický datový model rozděluje entity do dvou databází, a to do databáze referenčních údajů obsahující referenční údaje a databáze provozních údajů obsahující entity provozních údajů. Jednoduchý model databáze referenčních údajů je znázorněn na obrázku č. 2.

FYZICKÝ DATOVÝ MODEL

Obrázek 2 – Ilustrativní jednoduchý náčrt datového modelu ROB referenčních údajů.³³

³² ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*. verze 1.01. Praha, © 2011, s. 23 – 24.

³³ ICZ. *Základní registry: 40. konference EurOpen* [online prezentace]. 2013, s.23. [cit. 2014-10-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatele/dokumenty>.

Hlavní tabulkou v databázi referenčních údajů je tabulka „osoba“. Tato obsahuje všechny základní referenční údaje fyzické osoby včetně typu osoby.

Tabulka osoby obsahuje rovněž typ osoby, tento není znázorněn na obrázku č. 2:

- „1“ – obyvatel České republiky = primární editor AIS EO
- „2“ – cizinec = primární editor AIS C
- „3“ – jiný – jiná fyzická osoba = primární editor AIS C

Tabulka občanství využívá číselník států a tabulka „doklad“ používá číselník druhů dokladu.

Tabulka dokladu obsahuje:

- Typ dokladu
 - „ID“ – občanský průkaz = AIS EOP
 - „P“ – cestovní doklad = AIS ECD
 - Typ „IR“ – průkaz PKP – povolení k pobytu cizince = AIS C
- Číslo dokladu
- BOK – bezpečnostní osobní kód

Důležitou součástí tohoto modelu je rovněž tabulka „Poskytnutí jiné osobě“. Jedná se o poskytnutí souhlasu subjektu údajů jiné fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě s využíváním údajů ve vymezeném rozsahu. Této oblasti bude věnována větší pozornost v praktické části práce.

V databázi provozních záznamů se ukládají informace o změnách a informace o využití a poskytnutí údajů. Tyto údaje jsou uchovávány několik desítek let od úmrtí občana. Z tohoto důvodu je proto nutné obě databáze rozdělit s ohledem na uchovávání údajů v těchto databázích a jejich následného využívání.³⁴

³⁴ ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*, ref. 32, s. 138 – 139.

3.5. Bezpečnost systému registru obyvatel

Centrální část informačního systému je umístěná v chráněných prostorách zabezpečených obdobně oblastně pro kategorii utajovaných informací podle vyhlášky NBÚ č. 528/2005 Sb. v aktuálním znění. Jedná se především o požadavky na místnost datového centra. Je jasně vymezen a definován způsob přístupu ke komponentám IS. Je prováděno pravidelně přezkoumávání aktualizování přístupových práv do chráněných prostor. Je zajištěna ochrana před hrozbami vnějšku a prostřední např. umístění mimo záplavových oblastí, zákaz ukládání v blízkosti datového centra hořlavých materiálů, vybavení prostor elektronickým zabezpečovacím systémem atd.

BYLY IMPLEMENTOVÁNY TYTO BEZPEČNOSTNÍ POŽADAVKY:

- Ochrana údajů před prozrazením – zajištěno šifrování stanovených údajů v souladu s § 18 zákona o ZR.
- Řízený přístup k údajům – je řízen a zároveň omezen na stanovené osoby. Autentizovat uživatele při každém vstupu do sítě a identifikovat uživatele, počítače a činnosti při každém vstupu do sítě a operaci.
- Přístup k provozním údajům je řízen rovněž podle obsahu těchto údajů v souladu s § 60 zákona o ZR.
- Ochrana před neoprávněným přístupem k údajům, k datovým nosičům.
- Zabránění neoprávněných činností i těm osobám, které jsou k přístupu oprávněny.
- Zaznamenávání přístupu k referenčním údajům včetně účelu přístupu v souladu s § 18 odst. 4 zákona o ZR.
- Vypracování odpovídající bezpečnostní dokumentace – bezpečnostní politika IS VS a bezpečnostní směrnice pro činnost bezpečnostního správce systému.

Tyto bezpečnostní principy a zásady jsou aplikovány na celý systém ZR.

4 INFORMAČNÍ SYSTÉM ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

Informační systém základních registrů je definován jako jediné referenční rozhraní pro přístup k ZR, jehož prostřednictvím je zajišťováno sdílení dat mezi jednotlivými ZR, mezi ZR a AIS a mezi AIS navzájem. ISZR je postaven na primárních standardech jako je formát XML a standardy webových služeb. Prostřednictvím referenčního rozhraní jsou poskytovány komplexní služby definované v „Katalogu služeb“. K těmto službám nad ZR je poskytován přístup všem AIS s ohledem na jejich aktuální oprávnění v RPP. Rozhraní ISZR je realizováno na technologii komunikační infrastruktury veřejné správy. ISZR zajišťuje rozhraní nad informačními systémy ZR, jehož prostřednictvím je realizováno ověření a čištění dat.

4.1. Činnosti informačního systému základních registrů

Správcem ISZR byl pověřen nově vzniklý státní úřad Správa základních registrů. ISZR který byl realizován v souladu se zákonem o ZR, zajišťuje mimo jiné integritu a zabezpečení schopnosti komunikace s relevantními informačními systémy veřejné správy. Prostřednictvím ISZR jsou dále prováděny aktivity spojené s prováděním aktuálnosti dat, možnosti výměny dat s ostatními členskými zeměmi EU a dále zajištění sdílení dat takovým způsobem, který umožní jejich efektivní editování s odpovídajícím zajištěním bezpečnostních opatření tak, aby při přenosu těchto dat nedošlo k jejich zneužití.

Cílem ISZR je snížit časové nároky na občana při kontaktu s veřejnou správou, zabezpečit osobní údaje, rozšířit funkcionality a dostupnost služeb veřejné správy a přiblížit veřejnou správu občanovi tak, aby služby byly komfortnější a zvýšila se jejich kvalita. ISZR je poskytovatelem komplexních služeb definovaných v „Katalogu eGON služeb“, kdy jsou tyto služby přístupné všem subjektům s ohledem na jejich aktuální oprávnění v RPP. Tento katalog je publikován na webových stránkách Správy základních registrů.

Mezi další cíle ISZR patří také zajištění integrity a zabezpečení schopnosti komunikace s relevantními informačními systémy veřejné správy. Tento systém plní funkci prostředníka při získávání referenčních údajů, řídí zpracování služeb a zaznamenává logy při využívání těchto služeb. Jediný možný přístup k datům uloženým v ZR je prostřednictvím ISZR. Jsou nastaveny standardy a pravidla pro komunikaci se ZR, kdy po ohlášení OVM k výkonu agendy, mohou pracovníci zařazení do těchto agend OVM využívat služby publikovány na vnějším rozhraní ISZR na základě oprávnění.

Data, která jsou vedena v AIS, jsou ověřována z hlediska jejich aktuálnosti a správnosti vůči referenčním údajům vedeným v jednotlivých ZR. Prostřednictvím ISZR je dále zajištěn oprávněný přístup občanů k údajům vedeným v ZR k jejich osobě a bezpečné sdílení dat. Dále je realizována automatická distribuce změn tzv. notifikace změn údajů v ZR do AIS. ISZR je pojítkem a bezpečným komunikačním prostředkem, který je využívám oprávněnými subjekty při přístupu k údajům vedeným v ZR.

4.2. Přístup orgánů veřejné moci k referenčním údajům

Orgánem veřejné moci je státní úřad, územní samosprávný celek a fyzická nebo právnická osoba, byla-li jí svěřena působnost v oblasti veřejné správy.³⁵ OVM vykonává agendu, která je ve smyslu zákona o ZR chápána jako souhrn činností spočívajících ve výkonu vymezeného okruhu vzájemně souvisejících činností v rámci působnosti.³⁶ OVM využívá při své činnosti referenční údaje obsažené v příslušném registru, a to v takovém rozsahu, v jakém je oprávněn tyto údaje využívat podle zákona o ZR nebo jiných právních předpisů, a to aniž by ověřoval jejich správnost. U osob, u kterých je jiným právním předpisem doložení takových údajů požadováno, je OVM oprávněn požadovat poskytnutí těchto údajů pouze v případě, že tyto nejsou obsaženy v ZR, jsou zpochybněny, případně vznikne oprávněná pochybnost o správnosti referenčního údaje nebo jsou nezbytné pro bezpečnostní řízení podle jiného

³⁵ Podle § 2 písm. c) zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

³⁶ Podle § 2 písm. d) zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

právního předpisu.³⁷ OVM využívá údaje vedené v ZR nebo je do něj zapisuje výhradně prostřednictvím AIS.

Oprávněný přístup k referenčním údajům vedeným v ZR je umožněn prostřednictvím:

- ⇒ Registrovaných a řádně certifikovaných AIS.
- ⇒ **Czech POINT** - systém kontaktních míst veřejné správy. Tato forma přístupu je určena pro fyzické nebo právnické osoby, kdy tyto osoby mohou požádat o výpis referenčních údajů, o jejich reklamaci ke své osobě, případně k osobě, jejímž je uživatel zákonným zástupcem, opatrovníkem nebo zmocněncem. Fyzická osoba může rovněž podat žádost o poskytnutí souhlasu s využíváním vymezeného rozsahu referenčních údajů vedených k její osobě jiné fyzické nebo právnické osobě.
- ⇒ **CzechPOINT@office** – prostředí určené pro OVM, které nepřístupují k údajům v ROB prostřednictvím svých AIS.
- ⇒ **Datových schránek** – formuláře jsou publikovány na Portálu veřejné správy.

³⁷ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

5 WEBOVÉ SLUŽBY

Webové služby jsou služby umožňující jednoduchou komunikaci mezi aplikacemi a jsou založené na standardech XML³⁸ a protokolu HTTP³⁹. Webové služby jsou služby, které jsou poskytovány na rozhraní, v tomto případě na vnějším rozhraní ISZR. Vytvoření webových služeb vyžaduje akceptování společných norem a principů, které umožňují nejenom vzájemnou interoperabilitu, ale i kompatibilitu případů užití při realizaci služeb. Minimálním požadavkem na realizaci služeb je akceptování těchto společných norem (standardů).⁴⁰

5.1. Katalog eGON služeb

Katalog eGON služeb poskytuje implementátorům AIS základní a ucelený aktuální přehled služeb, které jsou poskytovány na rozhraní ISZR⁴¹. Realizace webových služeb vyžaduje akceptování společných norem, principů a standardů. Tato akceptace umožňuje nejenom vzájemnou interoperabilitu, ale i kompatibilitu jednotlivých případů při realizaci těchto služeb. Katalog služeb je souborem služeb, který je poskytován ISZR a je verzován. Součástí tohoto katalogu je aktuální seznam poskytovaných služeb a informace pro jejich použití. Dokument popisuje jednotlivé služby na „business“ úrovni.

Katalog popisuje služby v členění podle primárního zdroje informací. Primární zdroj je takový zdroj, ze kterého jsou čerpána primární data, ke kterým jsou případně doplňovány údaje na základě referenčních vazeb. Jednotlivé webové služby jsou rozděleny do tříd. Třída služeb je definována tak, že každá třída musí být zpracována naprosto odděleně bez možnosti ovlivnění služeb v jiné třídě.

³⁸ XML (Extensible Markup Language) je rozšiřitelný značkovací jazyk vyvinutý a standardizován konsorciem W3C. Je určen pro výměnu dat mezi aplikacemi, k popisu struktury dokumentu při zachycení jeho věcného obsahu.

³⁹ Http (Hyper Text Transfer Protocol) je hypertextový internetový protokol, který je určený k výměně hypertextových dokumentů. Umožňuje rovněž přenášet jakékoliv soubory a umožňuje např. spouštět vzdálené aplikace.

⁴⁰ ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*, ref. 32, str. 145.

⁴¹ Rozhraní, na kterém je za pomoci technických prostředků poskytován přístup k ISZR prostřednictvím AIS v souladu s § 5 odst. 3 zákona o ZR.

Třídy služeb jsou následující:

- E – editační služby realizující zápis, změnu či výmaz,
- S1 – služby poskytující pouze individuální referenční údaje na základě jednoznačného identifikátoru (AIFO, IČO, adresní bod) či logické odpovědi,
- S2 – služby poskytující hromadné referenční údaje či hromadné logické odpovědi,
- S3 – služby poskytující výběrové informace nebo vyhledání prvku podle souboru atributů,
- S4 – služby poskytující informační nebo provozní údaje.⁴²

5.2. Služby základních registrů

Služby ZR jsou vytvářeny interně kompozicí služeb vnitřního rozhraní. Služby vnitřního rozhraní ZR nejsou publikovány v katalogu služeb. Tyto služby slouží pouze pro vnitřní potřeby ZR. Na tyto služby jsou následně navázány služby vnějšího rozhraní ZR, které jsou již publikovány v „Katalogu eGON služeb“. ISZR na svém vnějším rozhraní vystavuje služby, které jsou realizovány jako sekvence volání interních služeb ZR a převodníku ORG.

Služby se člení na:

- editační – provádějící zápis nového záznamu nebo změnu referenčního údaje,
- dotazovací – provádějící čtení referenčních nebo nereferečních údajů,
- reklamační – provádějící zpochybnění referenčního údaje,
- servisní – poskytují doplňující informace, které nejsou uloženy v ZR a AIS.

Každé volání služby musí obsahovat povinné informace nutné pro autentizaci a autorizaci požadavku. V případě, že tyto parametry požadavek nesplňuje, je zpracování služby ukončeno chybou. ISZR provádí autorizaci požadavků na služby a požadované referenční údaje v návaznosti na oprávnění,

⁴² ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*, ref. 32, s. 140.

které je zaneseno do RPP. V případě, že nejsou nalezeny žádné údaje pro kombinaci OVM/agenda/role je zpracování požadavku zastaveno s chybou. Tento stav má za následek vyvolání bezpečnostního incidentu. Pokud je v požadavku uveden výčet požadovaných údajů, pak je ověřeno, že tento výčet je v souladu s oprávněním v RPP. V případě, že tento výčet není v souladu, je opětovně vyvolán bezpečnostní incident.⁴³ Každý ZR

5.3. Služby registru obyvatel

Součástí realizace projektu ROB byla i akceptace a následná implementace služeb ROB, kdy byly tyto služby řádně akceptovány mimo jiné i ze strany věcného správce ROB. Služby ROB byly implementovány na vnitřním rozhraní ROB. Tyto služby jsou označovány „O“ např. O01 – „robVlozObyvatele“. V návaznosti na tyto služby byly realizovány služby ROB na vnějším rozhraní ISZR tak, aby byla zajištěna kontinuita a bezproblémový komunikační tok. Tyto služby na vnějším rozhraní jsou označeny „E“ např. E01 – „robVlozObyvatele“. Služby vnějšího rozhraní ISZR jsou publikovány v katalogu služeb. Služby byly následně testovány v testovacím prostředí na zkušebních datech za účasti věcného správce ROB.

Každá ze služeb má ve svém popisu uvedeny informace o textovém názvu služby, přidělené kódové označení služby, verzi dokumentu, kdy byla služba zařazena do katalogu, od kdy a do kdy je vystavena na rozhraní, jakou službou byla nahrazena, do jaké třídy byla zařazena, zda je omezen přístup ke službě, zda je asynchronní nebo synchronní, kód SLA (Service Level Agreement)⁴⁴, popis funkčnosti a interní chování služby.

SLUŽBY ROB VYSTAVENÉ NA VNĚJŠÍM ROZHRAŇÍ ISZR:

- E01 – robVlozObyvatele – zakládá nový záznam o fyzické osobě.
- E02 – robZmenObyvatele – mění údaje.
- E03 – robCtiAIFO – čte údaje na základě AIFO_{AIS}.

⁴³ ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*, ref. 32, s. 140.

⁴⁴ Smlouva o poskytnutí služeb (poskytovatel/konzument) – jsou stanoveny standardy na dostupnost služeb.

- E04 – robAutentizace – identifikuje subjekt údajů na základě čísla identifikačního dokladu.
- E05 – robCtiPodleUdaju – identifikuje subjekt údajů na základě přesně definované kombinace údajů, které jsou nastaveny v parametrech služby.
- E06 – robVymazObyvatele – provádí výmaz záznamu.
- E07 – robCtiZmeny – provádí notifikace změn do AIS.
- E08 – robCtiHromadneAIFO - služba je realizována v návaznosti na službu „robCtiZmeny“, kdy vydává hromadný seznam AIFO, u kterých nastala v ROB změna.
- E015 – robCtiEditora – služba rozpozná editora údaje a vrací adekvátní návratovou hodnotu.
- E103 – robCtiZmenyZaloz – služba určena vybraným AIS, kterým je umožněno získávat informace o nových záznamech.

Součástí implementace a akceptace služeb byly i služby, které nejsou a nebudou publikovány v katalogu služeb z důvodu jejich zvláštního určení. Tyto služby jsou využívány pro účely bezpečnostních složek a k těmto službám není umožněn přístup ostatním AIS.

Přístup ke všem službám ROB je dále zabezpečen zařazením těchto služeb do **bezpečnostních profilů**. Jejich rozsah je přesně stanoven. To znamená, že např. bezpečnostní profil s označením „10“ je přiřazen těm službám, ke kterým má oprávněný přístup pouze primární editor jako např. „robVlozObyvatele“, „robVymazObyvatele“. Rozsah profilů je stanoven tak, že do každé stanovené skupiny profilů např. „10“, „20“, „30“ jsou následně zařazeny služby tak, aby tyto byly využívány odpovídajícími AIS na základě oprávnění stanovených v RPP. V současné době probíhají úpravy některých služeb ROB včetně úprav nastavení těchto bezpečnostních profilů.

5.4. Služby agendových informačních systémů

AIS pro zajištění bezpečné a bezproblémové komunikace se ZR prostřednictvím ISZR musí na svém vnitřním rozhraní realizovat a implementovat služby. AIS editační, jejichž údaje jsou mimo jiné využívány

jinými AIS a tyto údaje nemají charakter údajů referenčních, tedy nejsou vedeny v ROB, publikují služby rovněž v katalogu služeb. Tyto služby jsou také zařazeny do odpovídajících bezpečnostních profilů, které zajišťují bezpečný přístup k údajům vedeným v ZR a AIS v závislosti na oprávnění. Aby mohly být využívány údaje v souladu s odpovídající právní úpravou, je nezbytné při využití nereferenčních údajů z těchto AIS provádět vždy ztotožnění osob v ROB. To znamená, že je nutná implementace takových služeb, které nejenom umožní využít nereferenční údaje z AIS, ale zároveň umožní využít referenční údaje z ROB. V současné době jsou pro tyto účely realizovány tzv. kompozitní služby.⁴⁵ Realizace a bližší popis těchto kompozitních služeb je uveden v praktické části práce v podkapitole dílčích projektů.

⁴⁵ Kompozitní služba je služba, která směšuje referenční údaje ze ZR a nereferenční údaje z AIS, tzn., že tato eGON služba provádí dotaz jak do ROB, tak i do AIS. Při dotazu musí být fyzická osoba vždy jednoznačně ztotožněna v ROB.

6 AGENDOVÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Agendovým informačním systémem se rozumí informační systém veřejné správy, který slouží k výkonu agendy.⁴⁶ V současné době jsou identifikovány tyto AIS:

- ⇒ **Editační** – informační systém, který edituje referenční údaje v ZR prostřednictvím rozhraní ISZR. Správce tohoto AIS je zodpovědný za to, že jím zapsané referenční údaje jsou v souladu s údaji uvedenými v dokumentech, na jejichž základě jsou údaje do příslušného ZR zapsány.⁴⁷ Správce dále zapíše referenční údaj do ZR nebo provede jeho změnu bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o vzniku nebo o změně skutečnosti, kterou referenční údaj popisuje, dozví.⁴⁸ V případě pochybnosti editor označí referenční údaj jako nesprávný. Provedené označení editor odstraní neprodleně poté, co ověří správnost údajů.⁴⁹
- ⇒ **Spolupublikující** (SPAIS) – informační systém, který ve vazbě na některý ze ZR, spolupublikuje nereferenční údaje na vnějším rozhraní ISZR ve vazbě na referenční údaje ZR. Příkladem takového SPAIS je AIS EO. Tento AIS, který je i editorem, publikuje na vnějším rozhraní ISZR prostřednictvím služeb nereferenční údaje. Dále prostřednictvím správce ISZR stanovuje pravidla pro přístup AIS ke službám, za pomoci kterých publikuje nereferenční údaje ze svého SPAIS. Zajišťuje, že SPAIS obsahuje implementaci služby PROBE.⁵⁰
- ⇒ **Čtenářský** – informační systém, který nemění, tzn., že needituje údaje v ZR. Tento AIS přistupuje k referenčním údajům a k údajům ve spolupublikujících AIS v roli čtenáře.⁵¹

⁴⁶ Podle § 2 písm. e) zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

⁴⁷ Podle § 4 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

⁴⁸ Podle § 4 odst. 3 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

⁴⁹ Podle § 4 odst. 4 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

⁵⁰ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Provozní řád: Informační systém základních registrů* [online]. Verze 1.0. 14. 5. 2014, 19 s. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/171/>.

⁵¹ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Provozní řád: Informační systém základních registrů*, ref. 50, 4 – 5 s.

6.1. Agendový informační systém orgánu veřejné moci přístupující k základním registrům

OVM využívá údaje vedené v ZR nebo je do něj zapisuje výhradně prostřednictvím AIS. Přístup tohoto AIS k údajům je zajišťován službou ISZR.⁵² AIS slouží k výkonu agendy. Podle § 2 zákona o ZR se agendou rozumí souhrn činností spočívajících ve výkonu vymezeného okruhu vzájemně souvisejících činností v rámci působnosti OVM.

Agendové informační systémy komunikují se ZR výhradně prostřednictvím vnějšího rozhraní ISZR. Aby tato činnost byla realizována, je nezbytné, aby správce AIS, kterým je OVM s přidělenou datovou schránkou „typu OVM“, provedl nejprve registraci svého informačního systému do IS o ISVS. IS o ISVS je provozován podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů. OVM jsou povinny do tohoto informačního systému uvést základní informace o svém AIS, a to o jeho dostupnosti a obsahu. Správci těchto AIS jsou povinni postupovat v souladu se zvláštním právním předpisem vyhláškou č. 528/2006 Sb., o formě a technických náležitostech předávání údajů do IS o ISVS. **Na základě registrace do IS o ISVS získá AIS identifikátor tzv. AIS_ID, který umožňuje jeho jednoznačnou identifikaci při komunikaci s ISZR.** Správce AIS dále postupuje v souladu se stanovenými pravidly pro připojování AIS, která jsou publikována na webových stránkách Správy základních registrů

Proces, který předchází komunikaci AIS se ZR, je rozdělen do několika logicky řazených kroků, které zabezpečí na jednotlivých úrovních bezpečný přístup k datům ZR. Součástí tohoto procesu je připojení AIS na KIVS, musí být certifikován pro přístup k rozhraní, je vymezena působnost AIS – agenda, agendová role a OVM, musí mít vydán elektronický klientský certifikát a musí mít povolen přístup ke službám. Povolení je dáno bezpečnostním profilem, do kterého je služba zařazena a následně také OVM, agendou a agentovou rolí. Každý ZR pak komunikuje s ISZR výhradně přes vnitřní rozhraní ISZR. Vzájemnou komunikaci mezi AIS a ZR zprostředkovává ISZR, a to včetně kontroly oprávnění přístupu jednotlivých systémů k publikovaným službám.

⁵² Podle § 5 odst. 3 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

Evidenci katalogů služeb a oprávnění agend k těmto službám eviduje registr práv a povinností.

Aby mohly OVM využívat údaje v oprávněném rozsahu ze ZR prostřednictvím svých AIS, je nezbytné ze strany těchto OVM dodržet níže uvedené podmínky.

A. JEDNOZNAČNÁ IDENTIFIKACE AIS PŘIPOJENÉHO K ZR PODLE:

- ⇒ Identifikačního čísla úřadu – IČ správce AIS. Tento identifikátor je přidělován editory ROS.
- ⇒ AIS_ID – tento identifikátor je přidělen na základě registrace AIS do IS o ISVS.
- ⇒ SN (SerialNumber) – číslo certifikátu. Tento certifikát je možné použít jako serverový nebo klientský.
- ⇒ Seznam agend, které AIS vykonává.

B. PODMÍNKY NUTNÉ K ZÍSKÁNÍ CERTIFIKÁTU:

- ⇒ Identifikátor AIS_ID – tento identifikátor je přidělován při registraci do IS o ISVS.
- ⇒ Seznam agend obsažených v AIS.
- ⇒ IP adresu, ze které bude AIS přistupovat. V případě, že je OVM subjektem KIVS uvede adresu přidělenou v rámci KIVS.
- ⇒ Asymetrický klíčový pár – veřejný a soukromý klíč. Postup pro vygenerování tohoto klíče je publikován na webových stránkách Správy základních registrů.

C. PODMÍNKY PRO PŘIHOJENÍ DO PRODUKČNÍHO PROSTŘEDÍ:

- ⇒ Registrace AIS v IS o ISVS.
- ⇒ OVM oznámí působnost ve všech zaregistrovaných agendách, které AIS obsahuje. Tomuto kroku předchází ohlášení agendy podle § 54 zákona o ZR ze strany ústředního správního úřadu (ministerstvo nebo ústřední správní úřad s celostátní působností) a Ministerstvo vnitra, které je správcem RPP provádí následně jeho registraci.

- ⇒ OVM je povinen seznámit se s dokumentem „Certifikační politika SZR“ a tuto certifikační politiku dodržovat.
- ⇒ AIS musí splňovat podmínky dokumentu „Bezpečnostní požadavky na AIS pro připojení k produkčnímu prostředí ZR, kterému předchází otestování AIS v testovacím prostředí.
- ⇒ Přijetí odpovědnosti za jednoznačnou autentizaci a autorizaci všech oprávněných osob, které budou při výkonu působnosti v zaregistrované agendě přistupovat prostřednictvím AIS ke službám vnějšího rozhraní ISZR.⁵³

6.2. Editační agendové informační systémy

AIS, které jsou editorem referenčních údajů, využívají služby editační i publikační. Prostřednictvím editačních AIS jsou do ROB editovány údaje o fyzických osobách. V těchto AIS je vedeno více údajů o fyzických osobách jako např. údaj o rodném čísle, omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům, údaj o osvojení, rodinný stav, a to včetně údajů historických. Údaje, které jsou vedeny v ROB, musí být využívány z tohoto informačního systému.

Údaje, které nejsou vedeny v ROB, v tomto případě údaje nereferenční, se využívají z těchto editačních AIS:

- Evidence obyvatel (AISEO) – primární editor
- Evidence cizinců (AISC) – primární editor
- Evidence občanských průkazů (AISEOP) – sekundární editor
- Evidence cestovních dokladů (AISECD) – sekundární editor
- Datové schránky (ISDS) – sekundární editor

V současné době probíhá realizace projektu na vytvoření nového AIS editačního u AISEO, AISEOP a AISCD. S ohledem na nutnost provedení úprav a postavení zcela nových AIS, které by splňovaly požadovaná kritéria

⁵³ Prostřednictvím vašeho IS. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/organy-verejne-moci/prostrednictvim-vaseho-is>.

na zajištění bezproblémové a především pak bezpečné komunikace prostřednictvím webových služeb, předcházelo tomuto projektu vypracování věcných zadání. Na základě těchto zadání jsou upravovány stávající editační AIS, které editují do ROB referenční údaje. Součástí funkcionalit AIS EO je mimo jiné i registr rodných čísel, který je součástí tohoto informačního systému. Tento je rovněž součástí tohoto AIS a při komunikaci s ostatními AIS bude využívat služeb AIS EO.

V souvislosti s vytvářením nových editačních AIS byla nutná spolupráce všech dotčených informačních systémů. Ve všech editačních AIS nejsou vedeny vždy všechny údaje, které jsou nutné pro výkon státní správy. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí přesně popsat procesy v souladu s danými právními úpravami tak, aby všechny tyto AIS mohly mezi sebou vzájemně komunikovat prostřednictvím ISZR za pomoci webových služeb v návaznosti na ROB. Každý dotaz, který je v současné době aktivován, je vždy ověřován proti ROB. To znamená, že u již aplikovaných kompozitních služeb, které využívají údaje z ROB i z editačních AIS, je vždy identita subjektu údajů, ke které je vznesen dotaz do jiného AIS ověřována v ROB.

6.3. Formulářový agendový informační systém

Správce a provozovatelem FAIS je Správa základních registrů. Je technologickou součástí ISZR. Systém zajišťuje realizaci výpisů pro účely využívání a poskytování údajů ze ZR včetně umožnění zpochybnění nesprávně vedeného údaje v ROB. Tento informační systém byl vybudován za účelem zpracování formulářů žádostí o výpisy referenčních údajů. FAIS realizuje komunikaci mezi ISDS a základními registry.

FAIS umožňuje prostřednictvím formulářů Czech POINT:

- Poskytovat referenční údaje (ověřit údaje vůči referenčním vedených v základních registrech),
- využívat (číst) údaje,
- iniciovat proces reklamace referenčního údaje (vznesení pochybnosti o správnosti referenčního údaje),

- udělovat souhlasy s poskytováním vybraných referenčních údajů subjektů údajů jiným fyzickým nebo právnickým osobám (např. bankovní ústavy, plynárny apod.) při změně referenčního údaje v ROB.

FAIS realizuje automatické výstupy ze ZR, a to při změně referenčního údaje, kdy dochází k automatickému vygenerování informace ke konkrétní fyzické osobě, u které nastala změna údaje. V případě, že má tato osoba zřízenou a zpřístupněnou DS, zasílá informaci do této DS informaci o provedené změně referenčního údaje. Tato informace je zasílána automatizovaným procesem také i jiným fyzickým a právnických osobám, kterým dal subjekt údajů souhlas s poskytováním určeného rozsahu referenčních údajů. Dále je do tohoto generování zařazen proces vytváření výpisů o využívání referenčních údajů fyzických a právnických osob, jejichž údaje využívaly oprávněné subjekty. Tyto automaticky vygenerované výpisy jsou zasílány pouze těm fyzickým osobám, které mají zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, a to s ročním intervalem.⁵⁴

V současné době probíhají úpravy stávajících formulářů v návaznosti na ROB. Dále jsou vytvářeny nové formuláře pro zajištění efektivnějšího využití tohoto systému při využívání a poskytování údajů. Tyto aktivity jsou řešeny v rámci dílčích projektů, kdy je např. realizována i úprava formuláře „ZR10“, který se dotýká procesu poskytování vymezeného rozsahu údajů jiným fyzickým a právnickým osobám tzv. třetím osobám, a to na základě poskytnutí souhlasu subjektu údajů. Aby byla fyzická osoba jednoznačně identifikována v informačním systému těchto třetích osob např. pojišťoven, bank případně dodavatelů energií, bude umožněno těmto subjektům stanovit strukturu dalších doplňujících identifikačních údajů, jako např. číslo smlouvy. Tento dílčí projekt je blíže popsán v samostatné podkapitole v praktické části práce.

⁵⁴ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis zapojení SZR do procesu výpisů ze ZR a reklamací údajů v ZR* [online]. Verze 3.0. Praha, 15. 11. 2012, 7 s. [cit. 2014-07-14]. Dostupné z: http://www.szrcr.cz/uploads/Popis_zapojeni_SZR_do_procesu_vypisu_a_reklamaci.pdf.

7 ANALÝZA FUNKČNOSTI ZÁKLADNÍHO REGISTRU OBYVATEL

ROB byl spuštěn do ostrého provozu v rámci realizace projektu systému ZR 1. července 2012. Tomuto kroku předcházela zkušební provoz, kdy byly otestovány všechny činnosti, které mají přímý vliv na zajištění provozu ROB a komunikace mezi ROB a jinými ZR a dále mezi ROB a AIS prostřednictvím ISZR za pomoci webových služeb. **Tato analýza obsahuje vyhodnocení nejdůležitějších činností a procesů ROB za období prvních 2 let provozu.** U některých projektů je posuzováno delší časové období. V návaznosti na realizaci ROB bylo vytvořeno oddělení registru obyvatel v rámci odboru správních činností Ministerstva vnitra, který je věcným gestorem tohoto informačního systému.

Při zpracování analýzy bylo využito především poznatků z praxe. Statistická šetření poskytla Správa základních registrů. Některé statistické výstupy byly vytvářeny až v průběhu samotného provozu ROB, tzn., že tyto nebyly zpracovány za celé posuzované období dvou let. Analýza obsahuje projekty, jejichž realizace je nezbytná pro stávající i budoucí postupy a procesy při poskytování a využívání údajů z ROB. S ohledem na tuto skutečnost tak nebylo možné vyhodnotit některé posuzované projekty za období dvou let.

PŘEDMĚTEM ANALÝZY JSOU:

I. AKTUÁLNĚ REALIZOVANÉ DÍLČÍ PROJEKTY ROB

- ⇒ Hromadné využití údajů z ROB, AIS EO a AIS C.
- ⇒ ZR10 – Udělení souhlasu s poskytnutím údajů z ROB podle § 58a zákona o ZR.
- ⇒ ZR8 – Proces reklamování údajů v ROB při zjištění nesouladu.
- ⇒ Vytvoření kompozitních služeb s dopadem na ROB a AIS EO.
- ⇒ Avízo při zrušení nebo změně adresního místa v RÚIAN

PŘIPOJOVÁNÍ AIS ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI K ZÁKLADNÍM REGISTRŮM

Další oblastí, která je předmětem hodnocení, je zmapování funkce připojování AIS OVM do celého procesu sdílení dat ve veřejné správě České republiky prostřednictvím ISZR. Této oblasti je věnována samostatná podkapitola. V oblasti připojování AIS k ISZR jsou rovněž vyvíjeny aktivity ze strany Ministerstva vnitra ve věci ukončení přímého přístupu k AIS v souladu s § 63 zákona o ZR, kdy je nutné oslovit ty OVM, které dosud nemají zajištěn přístup k ISZR.

Při vyhodnocování analýzy byl brán zřetel rovněž na faktické poznatky, které vstaly při samotné implementaci jednotlivých projektů do praxe. Všechna tato fakta jsou v praxi podložena písemnými výstupy, tzn., že byly vytvořeny firemní dokumenty, které mají normativní charakter. Součástí analytické části práce je mimo jiné i obsah těchto firemních dokumentů.

V závěru analýzy jsou provedeny konkrétní závěry, které vychází ze zjištěného faktického stavu dotýkajícího se mimo jiné i míry efektivnosti využívání údajů z ROB a AIS prostřednictvím ISZR v procesu sdílení dat ve veřejné správě.

7.1. Poskytování a využívání údajů z registru obyvatel

Využíváním údajů z ROB se rozumí přístup k referenčním údajům obsažených v tomto informačním systému v rozsahu, v jakém je oprávněn příslušný OVM tyto údaje využívat podle zákona o ZR nebo podle jiných právních předpisů při výkonu své činnosti v souladu s § 5 odst. 1 zákona o základních registrech, a to aniž by ověřoval jejich správnost. O každé takové aktivitě, tedy využití buď jen jediného údaje z ROB, je proveden záznam v provozních údajích tohoto informačního systému. Subjekt údajů je oprávněn požádat o výpis ke své osobě v souvislosti s poskytnutím informace, který subjekt, v tomto případě OVM, a pro jaký účel tyto údaje využíval. Výpis o využití údajů ze ZR obsahuje data o využívání údajů, tedy kdy, kdo a za jakým účelem využil údaje subjektu údajů. Pokud fyzická osoba nemá zpřístupněnu DS, může o tento

výpis požádat na kontaktním místě veřejné správy Czech POINT. Zde, po provedeném ztotožnění této osoby v ROB, jí bude poskytnut výpis o využívání údajů k její osobě, a to za období maximální 2 roky zpětně. Tato forma výpisu je pro osoby, které nemají zřízenou a aktivovanou DS zpoplatněna. S ohledem na tuto skutečnost je proto také nutné zvážit, za jakou dobu si nechat výpis zpracovat. První strana tohoto výpisu je zpoplatněna 100,- Kč a každá další strana pak 50,- Kč. S ohledem na tuto skutečnost, kdy jsou tyto výpisy zpoplatněny, byly upraveny tak, aby údaje na nich uvedené nebyly příliš obsáhlé. Proto byla původní varianta výpisu obsahujícího pouze textový řetězec včetně uvedení rozsahu údajů, které dotazující subjekt využil, upravena do tabulkového formátu EXCEL. V návaznosti na tyto výpisy byly do návrhu novel zákonů, mimo jiné i zákona o ZR, zapracovány rovněž doporučení na úpravu ustanovení, které se dotýká poplatků za výpisy o využití údajů z ROB. Bylo doporučeno, aby tato forma poskytování výpisů byla v souladu s poskytovanými výpisy prostřednictvím DS a byla tak rovněž osvobozena od správních poplatků.

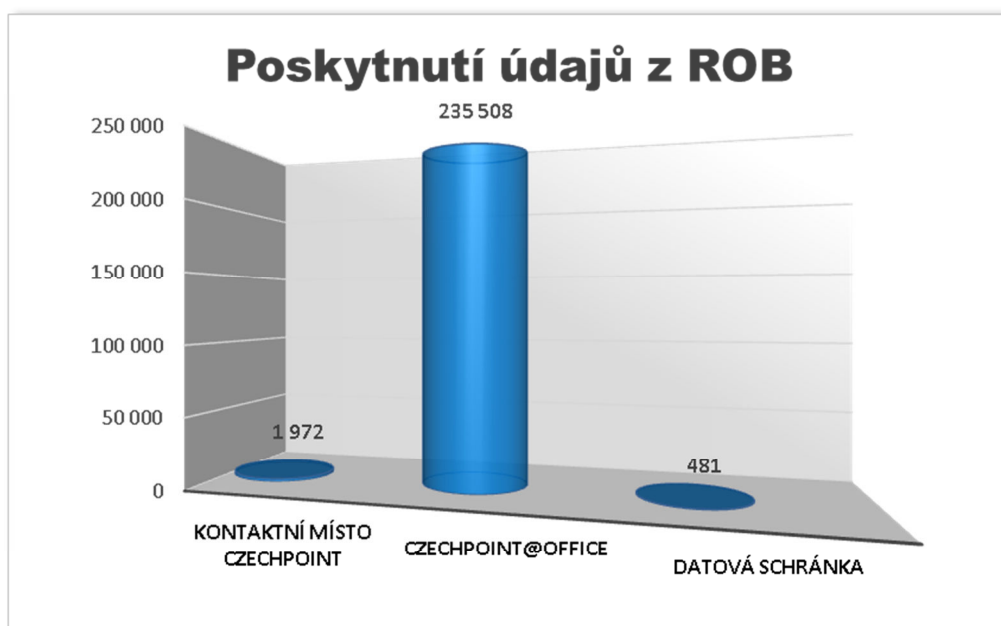
Dalším problémem, který bylo nutné vyřešit, byla informace o subjektu, který skutečně údaje využil. Ve výpisu nebyly uvedeny ty subjekty, které údaje skutečně využily, např. zde bylo uvedeno Ministerstvo vnitra, namísto konkrétního kontaktního místa Czech POINT, které údaje skutečně využilo. Tato skutečnost vedla k iniciaci dopisu s informací pro ohlašovatele agend, aby tito provedli přeregistraci svých agend tak, aby se do provozních údajů zaznamenával údaj o tom subjektu, který údaje skutečně využil.

K údajům v ZR je možné přistupovat prostřednictvím služeb, které má AIS OVM implementovány na svém vnitřním rozhraní. Tyto OVM s řádně zaregistrovaným a certifikovaným AIS mohou využívat referenční údaje z ROB v oprávněném rozsahu. Tato oprávnění jsou nastavena v RPP. Celý proces je řízen ISZR, který je také jediným prostředím, prostřednictvím kterého je možné využívat a poskytovat údaje ze ZR. V případě, že AIS nemá implementovány služby a jeho AIS není zcela připraven komunikovat se ZR, může ověřovat identitu fyzické osoby včetně čtení údajů z ROB prostřednictvím rozhraní

CzechPOINT@office⁵⁵. V tomto prostředí jsou publikovány formuláře, na základě kterých je možné přistupovat k údajům v ZR. Přístup k těmto formulářům je opětovně řízen nastavenou maticí práv a oprávnění vedenou v RPP.

Poskytováním údajů z ROB se rozumí poskytovat údaje fyzické osobě, které jsou k ní vedeny v ROB na základě žádosti podané elektronicky, v listinné podobě nebo osobně, a to v souladu s § 58 odst. 1 zákona o ZR. Dále mohou být poskytnuty údaje ve vymezeném rozsahu o fyzické osobě, a to na její žádost, jiné fyzické nebo právnické osobě. Tyto jiné osoby nesmí předat údaje dalším osobám bez výslovného souhlasu subjektu údajů. Vyhodnocení poskytování údajů třetí osobě je součástí samostatné podkapitoly, která je věnována dílčímu projektu ROB.

POSKYTOVÁNÍ ÚDAJŮ Z REGISTRU OBYVATEL HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014

Graf 1: Přehled frekvence poskytování údajů z ROB prostřednictvím informačních kanálů⁵⁶

⁵⁵ Je součástí stávajícího systému Czech POINT, kdy bylo vytvořeno pro potřeby úřadů. Jeho obsahem jsou agendy, které tyto úřady vykonávají pro výkon své působnosti.

⁵⁶ Správa základních registrů.

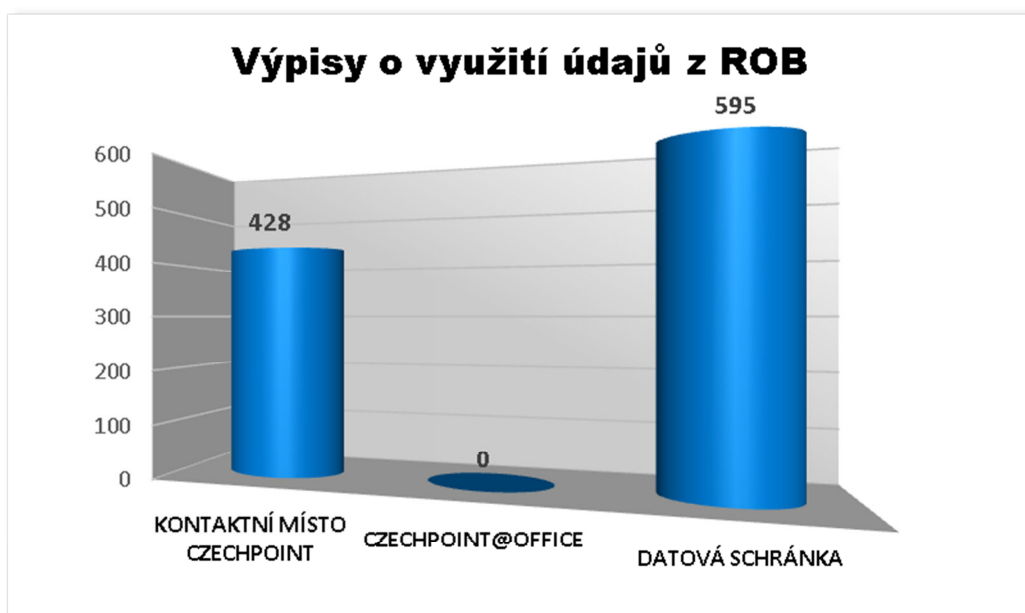
VYHODNOCENÍ POSKYTOVÁNÍ ÚDAJŮ Z ROB

Z výsledků statistických šetření uvedených v grafu č. 1 je **proces poskytování údajů z ROB nejvíce frekventovaný prostřednictvím komunikačního kanálu CzechPOINT@office**, kdy toto bylo realizováno celkem 235 508krát. Do tohoto prostředí mohou vstupovat úředníci, kteří vykonávají činnosti veřejné správy. Zprůměrováním této hodnoty bylo zjištěno, že za období dvou let provozu ROB tak bylo podáno přibližně 4 900 žádostí, což je přibližně 233 realizovaných žádostí denně. Je zcela evidentní, že prostřednictvím tohoto formuláře jsou využívána data z ROB ze stran těch OVM, které dosud nemají certifikován svůj AIS tak, aby mohly využívat údaje prostřednictvím služeb ROB. Do grafu tak nejsou promítnuty statistické hodnoty, které se dotýkají právě těchto služeb v návaznosti na využívání údajů prostřednictvím AIS.

Z uvedených výstupů dále vyplývá, že formulář žádosti o poskytnutí údajů z ROB byl rovněž využit ze strany subjektů údajů, a to prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy v počtu 1 972, kdy tato hodnota nedosahuje takové frekvence, jako byla zaznamenána u rozhraní CzechPOINT@office. Nicméně ani využití tohoto způsobu podání žádostí není zanedbatelná, a to mimo jiné také s ohledem na fakt, že tento výpis o poskytnutí údajů je zpoplatněn.

Počet podaných žádostí prostřednictvím datových schránek je téměř přímo úměrný počtu nepodnikajících fyzických osob, které tuto schránku mají zřízenu a aktivovány. Výpisy poskytované prostřednictvím datové schránky nejsou zpoplatněny, což je také důsledek toho, že frekvence podaných žádostí prostřednictvím tohoto systému je tak vysoká v poměru k aktivovaným DS fyzických osob.

VÝPISY O VYUŽITÍ ÚDAJŮ Z REGISTRU OBYVATEL HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014

Graf 2: Přehled realizovaných výpisů o využití údajů z ROB⁵⁷

VYHODNOCENÍ FREKVENCE PODÁNÍ ŽÁDOSTI O VÝPISY O VYUŽITÍ ÚDAJŮ Z ROB

Výpisy o využití údajů z ROB jsou poskytovány na žádost subjektům údajů. Z uvedeného přehledu v grafu č. 2 je patrné, že tento formulář je využíván oproti formuláři poskytnutí údajů v nesrovnatelně menší míře. Na kontaktním místě Czech POINT tuto službu využilo celkem 428 osob. Tento stav je dán nejenom nevědomostí ze stran fyzických osob, ale rovněž také tím, že tato služba je oproti komunikačnímu kanálu datových schránek zpoplatněna. Za tyto výpisy musí žádající osoba zaplatit správní poplatek.

Naproti tomu počet výpisů o využití údajů z ROB do datových schránek fyzických osob činil celkem 595 výpisů. Tyto výpisy byly automaticky generovány v ROB k těm osobám, které mají zpřístupněnu a aktivovanou datovou schránku. V prostředí CzechPOINT@office tento formulář není k dispozici.

Z porovnání dat např. množství zaslaných výpisů o využití údajů z ROB do datové schránky fyzických osob v počtu cca 600 žádostí a podaných žádostí o poskytnutí údajů z ROB v počtu 481 (viz graf 1), vyplývá, že tuto službu

⁵⁷ Správa základních registrů.

využilo přibližně 74 % fyzických osob prostřednictvím datových schránek. **V tomto případě jsou držitelé datových schránek nejfrekventovanějšími uživateli služby, kterou jim tento projekt systému ZR poskytnul.** Vysoká frekvence využití prostřednictvím tohoto komunikačního kanálu je rovněž dána skutečností, že výpisy o využití údajů z ROB k jejich osobě pro účely jiných AIS, jsou zasílány automatizovanými procesy zcela zdarma jednou ročně.

7.2. Editace referenčních údajů do registru obyvatel

Editace referenčních údajů do ROB provádí Ministerstvo vnitra v souladu s § 19 odst. 1 zákona o základních registrech. Ministerstvo vnitra zapisuje údaje prostřednictvím AIS EO, AIS EOP a AIS ECD, kdy AIS EO je primárním editorem a AIS ECD a AIS EOP jsou sekundárními editory. Dále jsou prováděny zápisy do ROB o cizincích. Editorem těchto údajů je rovněž Ministerstvo vnitra. Tyto údaje jsou zapisovány prostřednictvím AIS C, ve kterém jsou vedeny údaje o cizincích podle jiného právního předpisu. Do ROB jsou zapisovány rovněž údaje o DS, a to prostřednictvím informačního systému datových schránek. Při editování do ROB jsou využívány k tomu určené webové služby, prostřednictvím kterých jsou také prováděny změny či zpochybnění údajů v ROB.

V rámci editace údajů jsou prováděny rovněž změny editorů, kdy při změně občanství je iniciován proces změny primárního editora v rámci služby „robZmenObyvatele“. V případě, že český občan pozbude české občanství a stane se cizincem, zahájí proces změny editora ten editační AIS, který přebírá funkci primárního editora. Nicméně stávající nastavení služby ROB umožňuje iniciaci této služby pouze editorovi AIS EO, tzn., že je nezbytné nejprve provést ukončení státního občanství České republiky. Následně již může provádět změny údajů editor AIS C prostřednictvím svého AIS. Vzhledem ke skutečnosti, že služba neumožňovala výmaz dokladu v ROB ze strany AISC v případě, že se z cizince stal občan České republiky, byla rovněž zahájena úprava této služby tak, aby i druhý primární editor AIS C mohl provést výmaz dokladu i v případě, že se z cizince již stal občan České republiky a primárním editorem je již AIS EO.

V současné době je realizován projekt na úpravu editačních AIS EO, AIS EOP a AIS ECD. V návaznosti na novou výstavbu těchto AIS jsou prováděny i k tomu odpovídající opatření jako např. realizace nových kompozitních služeb a dále kontaktování a realizace jednání se zástupci ohlášených a registrovaných agend, které dosud měly umožněn přímý přístup do AIS EO. Všechny OVM, které doposud mohou přistupovat do AIS EO napřímo, budou po předpokládaném datu 30. září 2015 přistupovat k těmto editačním AIS výhradně prostřednictvím ISZR. Jeden z problémů, který celý proces ztěžuje, je rovněž v některých případech nesprávně ohlášená a registrovaná agenda. Správné nastavení těchto agend je směrodatné pro umožnění přístupu k datům a jejich sdílení v prostředí veřejné správy.

7.3. Notifikace referenčních údajů do agendových informačních systémů

Notifikace referenčních údajů z ROB do ostatních AIS je součástí procesu, kdy si daný AIS udržuje svoji datovou základnu aktuální. Celému procesu předchází přihlášení AIFO k odběru notifikací v ORG. Pokud úředník provádí první zápis o fyzické osobě do AIS, musí provést ztotožnění této osoby v ROB. Výsledkem ztotožnění je získání $AIFO_{AISOV\text{M}}$ fyzické osoby pro AIS a svoji agendu. Na základě tohoto ztotožnění získá v odpovědi $AIFO_{AISOV\text{M}}$, kdy je následně toto AIFO v ORG přihlášeno k odběru notifikací z ROB. Tímto procesem je provedena registrace $AIFO_{AISOV\text{M}}$ v ORG, kdy AIS tímto procesem sděluje, že AIFO je užíváno pro jeho agendu a notifikace jsou následně prováděny automaticky při každé změně údaje v ROB ke konkrétní fyzické osobě. Další možnou variantou zajištění notifikací je na žádost AIS, kdy tento požádá o výdej notifikací např. za poslední měsíc. Na základě této žádosti ROB vydá seznam AIFO, u kterých došlo za dané období ke změně referenčního údaje a následně ISZR předá do ORG, kde bude převedeno $AIFO_{ROB}$ na $AIFO_{AISOV\text{M}}$. Tento seznam je v návratové hodnotě předán volajícímu AIS. Ten podle svých oprávnění volá následnou službu, která zajistí výdej údajů ke konkrétnímu $AIFO_{AISOV\text{M}}$ a provede opravu údaje ve svém AIS.

7.4. Změnové požadavky na úpravu registru obyvatel

Spuštěním ZR do ostrého provozu byly zásadním způsobem změněny obvyklé postupy OVM při výkonu své činnosti. Pracovníci těchto úřadů musí postupovat v souladu se zákonem o ZR a ověřovat identitu fyzických osob v ROB. V případě, že je zjištěn nesoulad údaje vedeného v ROB, je ten, kdo zjistí tento nesoulad, povinen informovat o této skutečnosti editora tohoto údaje. Při spuštění procesu reklamace je prostřednictvím služeb a ISZR údaj v ROB zpochybněn, a to po posouzení ze strany editora. Proces v tomto případě není zcela automatizován, neboť věcný správce ROB podmínil zpochybnění údaje v ROB nejprve provedením kontroly na straně editora, neboť podání reklamace by mohlo být neodůvodněné. Věcný správce ROB vycházel zejména z praxe, kdy reklamace, které byly aktivovány na kontaktních místech Czech POINT, měly povětšinou neoprávněný charakter. V případě, že by při takovém neoprávněném podání byl údaj v ROB automaticky zpochybněn, mohl by mít tento stav nepříznivý vliv na další činnosti jiných správců agend, jako např. agendy řidičských průkazů. Zpochybněný údaj v ROB má pouze informativní povahu a není proto možné tento údaj využít pro účely např. vydání řidičského průkazu.

Při spuštění ROB do ostrého provozu byly nastaveny procesy, které již nebylo možné měnit, a každý požadavek na provedení úpravy se tak stal předmětem dalších dílčích projektů. Výstupy těchto projektů pak řeší stávající problémy spojené mimo jiné i s provozem ROB. Samotný projekt ZR je projektem zcela ojedinělým, kdy byla vytvořena datová základna fyzických osob žijících na území České republiky, splňující zákonnou podmínku pro zápis do ROB. S ohledem na jedinečnost projektu a z důvodu zajištění a vyladění systému probíhají v současné době dílčí projekty, jejichž výstupy budou mít vliv na efektivnější využívání údajů, neboť některé projekty jsou zaměřeny na souběžné využívání údajů z ROB i AIS.

7.5. Dílčí projekty registru obyvatel

Dílčí projekty změnových požadavků ROB jsou spojeny s náročným procesem jejich realizace. Každá změna, kterou je nezbytné provést v návaznosti na ROB případně na jiný ZR, je prováděna v rámci konkrétních dílčích projektů. Všechny činnosti v rámci těchto projektů jsou koordinovány pomocí projektových manažerů. Z praxe jednoznačně vyplynulo, že je velmi obtížné stanovit přesný časový harmonogram plnění úkolů v rámci těchto projektů, a to především s ohledem na zainteresovanost velkého počtu subjektů. V praxi to znamená, že v případě potřeby provedení např. úpravy jednoho formuláře, který je navázán na ROB, je nutná spolupráce věcného a technického správce, jeho provozovatele, externích subjektů, které zajišťují technickou část realizace a mimo jiné dalších útvarů Ministerstva vnitra jako např. odbor eGovernment.

Tyto projekty jsou realizovány za účasti věcného správce ROB a povětšinou těmto realizacím předchází popis věcného zadání. V případě, že je nutné provést úpravu bez iniciace věcného správce, kdy je nutné např. zrealizovat úpravu technického charakteru a dotýká se ROB, jsou i tyto případné úpravy předávány k posouzení věcnému správci ROB. Na základě tohoto posouzení se tak předchází případným nejasnostem, které by v konečném důsledku mohly mít za následek případně i zrušení projektu, neboť tento projekt např. nerespektoval zásady ochrany osobních údajů v návaznosti na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Samozřejmě, že jsou jednotlivé dílčí projekty řádně posuzovány tak, aby věcnému správci nebyly zbytečně předkládány ty projekty, které se dotýkají především zajištění provozní činnosti.

Je nutné také podotknout, že některé změny byly aplikovány do praxe bez předešlé konzultace s věcným správcem ROB, což mělo za následek, že např. formuláře zcela neodpovídaly požadavkům z praxe, které bylo nutné zohlednit do formuláře. Odbor správních činností, jako věcný správce tohoto informačního systému, provádí mimo jiné i pravidelné hlášení o udržitelnosti projektu. Tato povinnost vyplývá především ze skutečnosti, že ředitelem projektu ROB je ředitel odboru správních činností Ministerstva vnitra. Právě s ohledem na tuto skutečnost byly nastaveny procesy spojené s realizací dílčích projektů ROB tak, aby nemohlo

dojít např. k opomenutí předložit ke schválení projekt s dopadem na ROB věcnému správci tohoto systému.

7.5.1. Projekt hromadného využití údajů z registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců.

DŮVOD A ÚČEL REALIZACE

Iniciátorem a předkladatelem věcného zadání projektu hromadného využití údajů z ROB, AIS EO a AIS C, tzv. projektu změnových sestav, byl odbor správních činností Ministerstva vnitra. Do konce května 2014 byly poskytovány obcím hromadné výpisy změn údajů o obyvatelích, kteří mají pobyt v jejich správním obvodu pouze z AIS EO. Obce prostřednictvím těchto sestav prováděly aktualizace údajů ve svých AIS. V praxi to však znamenalo, že těmto obcím byly poskytovány nejenom nerelevantní údaje, ale poskytování těchto změnových sestav neměla žádnou právní oporu. Tento stav bylo nutné řešit také s ohledem na spuštění ZR do ostrého provozu a nutnost využívat aktuální údaje z těchto ZR v souladu se zákonem o ZR, kdy OVM využívají při své činnosti referenční údaje obsažené v příslušném ZR v rozsahu, v jakém je oprávněn tyto údaje využívat podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů⁵⁸. Inicie vytvoření tohoto projektu byla zahájena již počátkem roku 2013. V květnu 2014 bylo poskytování údajů obcím z AIS EO ze strany Ministerstva vnitra ukončeno na základě rozhodnutí ředitele odboru správních činností.

7.5.1.1. Analýza projektu

Projekt změnových sestav je rozfázován do tří etap. I. etapa projektu spočívala v realizaci věcného zadání a samotném spuštění do ostrého provozu 10. března 2014. V první etapě projektu nebyl do procesu zapojen AIS C. Jeho zapojení je řešeno v rámci II. etapy. Ve III. etapě budou realizovány práce na úpravě funkcionality, která umožní využívat údaje do úrovně adresního místa

⁵⁸ Podle § 5 zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

(např. ulice, číslo popisné). V průběhu prací jednotlivých etap, jsou rovněž řešeny další úpravy, které vyvstaly v průběhu ostrého provozu.

V rámci tohoto projektu bylo rovněž vytvoření nové služby, prostřednictvím níž je umožněno využívat údaje, v současné době ze tří informačních systémů, a to ROB, AIS EO a RÚIAN. Po zapojení AIS C budou data generována ze čtyř informačních systémů. OVM mohou podat žádost o využití údajů z dotčených systémů pouze v rámci správního obvodu své obce. Tzn., že konkrétní OVM má oprávnění požadovat tyto přehledové sestavy v rámci svého správního obvodu a následně využívat takto získané údaje za podmínky, že tyto údaje jsou nezbytné pro výkon jeho působnosti.

Vstupními i výstupními parametry služby je kombinace referenčních údajů ROB a RÚIAN a nereferenčních údajů AIS EO. Požadavky na výdej dat jsou realizovány prostřednictvím elektronického formuláře, který je publikován na webových stránkách Portálu veřejné správy. Přístup k formuláři je podmíněn přihlášením do DS obce. V hlavičce žádosti je žadatel identifikován pomocí identifikačního čísla (IČ). Dále je nutné vyplnit důvod požadavku a další obecně nutné informace včetně uvedení identifikace konkrétní fyzické osoby, která žádost podává. Součástí datového obsahu je výběrová podmínka geografická, kdy je zadán územní prvek (obec, část obce, městská část) a dále je zadána podmínka věcná, kdy je zadán typ změny. Typem změny se rozumí datum narození, datum úmrtí, datum přihlášení do správního obvodu obce a datum změny pobytu. Datem změny pobytu se rozumí datum odhlášení ze správního obvodu obce nebo ukončení pobytu. Stávající funkcionalita nereaguje na změnu pobytu v rámci správního obvodu obce.

Nastavení časových parametrů pro zpracování žádosti o výdej dat bylo v rámci I. etapy nastaveno na celkem 15 pracovních dnů (1 pracovní den na podání žádosti + 14 pracovních dnů). Nastavení tohoto časového intervalu vyplynulo ze společných jednání zástupců technických útvarů Ministerstva vnitra a Správy základních registrů, která celý projekt řídí. V této době byly zohledněny případné časové prodlevy především na straně AIS EO. Před spuštěním tohoto projektu do ostrého provozu nikdo nedokázal jednoznačně konstatovat, jak se

všechny dotčené systémy budou v ostrém provozu chovat. Byl také předpoklad, což praxe také potvrdila, že o hromadné výdeje dat budou žádat např. i městské části města Prahy nebo statutární města jako je Brno nebo Plzeň. Zátěžové testy na takový objem dat však provedeny nebyly. Právě s ohledem na tuto skutečnost techničtí správci dotčených IS dospěli k závěru, že ponechají delší dobu pro zpracování žádosti v délce 15 pracovních dnů. Při zadání požadavku obce však musely pracně počítat, ke kterému dni budou data požadovat. Navíc formulář v té době vykazoval nepřesnosti v nastavení kalendáře, kdy obcím bylo umožněno podat žádost i přesto, že doba pro zpracování neodpovídala minimální době 15 pracovních dnů. V důsledku toho vznikaly chybové stavy při zpracování žádostí, kdy v konečném důsledku vůbec nedocházelo ke zpracování dat a obce tak podávaly k těmto stavům reklamace.

Praxe ukázala, že právě nastavení doby pro zpracování žádosti, bylo z pohledu obcí jedním z prvních faktorů, na který poukazovaly a žádaly o zkrácení této doby na minimum. V některých případech požadovaly, aby tyto sestavy byly generovány online. Po posouzení technických správců dotčených systémů bylo nakonec pozitivně reagováno a doba pro zpracování žádosti v průběhu ostrého provozu byla zkrácena na 15 kalendářních dnů (1 den podání žádosti + 14 kalendářních dnů).

Zasílané žádosti jsou zpracovávány v pořadí tak, jak byly přijaty na ISZR. V případě, že by požadavky z důvodu velkého počtu žádostí nebylo možné zpracovat v požadovaný den zpracování, jsou tyto zpracovány následující den. Tato skutečnost je také zaznamenána do metodiky pro obce, která je mimo jiné publikována i na Portále veřejné správy. Data jsou zpracována z konsolidovaných dat tzv. snapshot⁵⁹, a to jak na straně ROB tak i na straně AIS EO 1x denně, na straně RÚIAN je snapshot prováděn 1x měsíčně, vždy k poslednímu dni v měsíci. Tento stav vede k nekonzistenci dat při samotném zpracování změnových výpisů a přináší sebou rovněž nesoulady, kdy do sestav nejsou zahrnuty ty osoby, u kterých došlo ke změně adresního místa tím, že došlo k faktickému odstěhování ze správního obvodu.

⁵⁹ Snapshot je forma zálohování, kdy je zaznamenán stav dat na paměťovém zařízení k určitému okamžiku.

V rámci požadavku je možné ze stran obcí požádat o údaje z ROB, AIS EO a AIS C – bude realizováno ve II. etapě projektu:

I. Aktuální údaje z ROB o všech obyvatelích, kteří mají hlášený pobyt v rámci správního obvodu obce včetně cizinců. Tyto údaje je dále možné požadovat s doplňujícím výběrovým kritériem:

- Za celou obec nebo její část, za městskou část nebo městskou část hl. města Prahy,
- pouze živí nebo zemřelí,
- občané České republiky, cizinci nebo všichni.

II. Doplňující údaje z AIS EO a AIS C.

- Rodné číslo – údaj využíván z AIS EO a AIS C.
- Rodné jméno – údaj využíván z AIS EO.
- Typ pobytu – údaj využíván z AIS C.

III. Doplňující časová kritéria „od – do“.

- Datum narození – údaj je využíván z ROB.
- Datum úmrtí – údaj je využíván z ROB.
- Přihlášení k pobytu – údaj o datu je historický a je využíván z AIS EO a AIS C.
- Změna pobytu (odhlášení nebo ukončení pobytu) – údaj o datu je historický využíván z AIS EO a AIS C. Změnou se v tomto případě nerozumí přestěhování v rámci správního obvodu obce.

V rámci požadavků na zpracování výpisů není možné směřovat kritéria v rámci skupiny III. Vzájemné směřování je povoleno u skupiny I. a II. a dále je možné tyto skupiny také kombinovat spolu se skupinou III. V případě, že osoba nemá pobyt v rámci správního obvodu ke dni zpracování výpisu, tzn., že se odstěhovala ze správního obvodu obce, je k této osobě vydáván omezený rozsah údajů, a to jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a občanství.⁶⁰

⁶⁰ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Výpisy z ROB, AIS EO a AIS C podle adresních bodů RÚIAN pro účely samospráv: Analýza řešení*. Verze 4.1. Praha, 2013, 11 s.

Zpracování žádostí o hromadný výdej dat je rozfázován do dvou kroků:

I. Příjem žádosti.

Při přijetí požadavku na zpracování dat je v průběhu zpracování ověřena oprávněnost žadatele pro zadanou územní příslušnost požadavku podle skladebnosti územních prvků. Této žádosti je přiděleno ID žádosti a tato je uložena do fronty pro zpracování do FAIS, který vystaví potvrzení o přijetí požadavku zasláním zprávy do DS žadatele. Toto potvrzení obsahuje číslo žádosti.

II. FAIS řídí zpracování jednotlivých požadavků, kdy zajišťuje, aby byly tyto byly zpracovány přednostně k požadovanému dni zpracování.

Nastavení logiky zpracování žádostí.

⇒ Pokud je možné výběr AIFO vyřídít v rámci ROB na základě výběrové podmínky, kdy byly požadovány pouze aktuální údaje bez zadání doplňující volby časových kritérií (II. skupina), pak je požadavek zaslán na ROB. Zde jsou nastaveny tyto činnosti:

- Jsou vyselektována AIFO, které vyhovují územní výběrové podmínce (správnímu obvodu).
- Dále jsou provedeny výběry podle výběrových podmínek uvedených ve skupině I. A II.
- Následuje předání seznamu AIFO podle výběrových podmínek ISZR.
- Vyhotovení výpisu požadovaných údajů pro výsledný výběrový soubor.
- Vytvoření výstupní sestavy s předáním cesty k jejímu získání včetně zabezpečovacích prvků pro dekodování.

⇒ Na straně ISZR jsou následně doplňovány údaje z AIS EO a AIS C.

- Je proveden příjem a překlad AIFO prostřednictvím ORG jež vyhovují vstupním podmínkám.
- Je provedeno zaslání seznamu AIFO do AIS EO nebo AIS C se specifikací požadovaného rozsahu údajů
- Na základě získaných informací z AIS EO/AIS C je provedena kompilace údajů z AIS EO/AIS C a ROB.

Výsledné zpracování konečného výpisu provádí FAIS, který sloučí všechny seznamy z ROB, AIS EO a AIS C a RÚIAN. Následně je tento výpis zasílán do DS žadatele.

7.5.1.2. Stornování požadavku žádosti

Žadateli je umožněno rovněž provést stornování žádosti. Tuto aktivitu je možné uskutečnit až po doručení potvrzení přijetí žádosti ke zpracování s přiděleným ID žádost do DS žadatele. Na základě tohoto ID žádosti může být následně provedeno stornování, a to po vyplnění k tomu určenému formuláři. Na straně FAIS je následně ověřena existence požadavku a jeho příslušnost k identickému OVM, který požadavek aktivoval. V případě, že dojde ke shodě, je požadavek o stornování žádosti přijat a původní žádost odstraněna z fronty na zpracování žádostí. Následně je odesíláno potvrzení o zrušení požadavku s odpovídajícím ID. Pokud nebylo ID žádosti, které je požadováno stornovat vůbec dohledáno, je do DS OVM zaslán seznam všech jeho aktivních požadavků. Tento seznam obsahuje ID požadavku a datum přijetí ke zpracování.⁶¹

Žádosti o využití údajů z ROB, AIS EO a AIS C jsou zpracovány asynchronně.⁶² Předávání výsledných souborů podléhá nastaveným bezpečnostním podmínkám, které nejsou předmětem popisu tohoto procesu.

7.5.1.3. Realizace nové služby

Každý dílčí projekt má dopad na úpravu stávajících služeb nebo je spojen s realizací zcela nových služeb. V případě tohoto projektu byla vytvořena služba, která je rovněž využívána u projektu „Volební seznamy“. Projekt volební seznamy je obdobným projektem změnových sestav s tím rozdílem, že na základě této funkcionality jsou získávány údaje aktuální z ROB, nikoliv údaje historické, které je možné využít pouze z editačních AIS.

⁶¹ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Výpisy z ROB, AIS EO a AIS C podle adresních bodů RÚIAN pro účely samospráv: Analýza řešení.* ref. 60.

⁶² Asynchronní režim eGON služby znamená, že žadatel jako odpověď na svůj požadavek obdrží ve výsledku volání služby pouze informaci o přijetí požadavku ke zpracování a identifikátor ISZR. Pro získání odpovědi musí AIS volat další eGON službu.

Nová služba „robVydejDat“ je určena pro realizaci hromadného výdeje dat pro účely změnových sestav a volebních seznamů. Výpisy údajů jsou poskytovány prostřednictvím FAIS k výkonu veřejné správy.

Každá služba obsahuje kompletně vyplněnou hlavičku, která mimo jiné obsahuje:

- Datum a čas žádosti
- Kód zdrojové agendy
- Identifikátor role v RPP
- Kód OVM
- Kód zdrojového AIS
- Označení subjektu, pro jehož účely se údajů využívají
- Uživatelské jméno fyzické osoby vykonávající agendu
- Důvod a účel dotazu nebo žádosti

ISZR porovnává tyto údaje uvedené v hlavičce požadavku s údaji matice oprávnění v RPP a povolí přístup k ROB.

V rámci výdeje dat používá ROB pro výdej občanství a státu narození nebo úmrtí číselník států. Tento číselník vydává Český statistický úřad. Tento je zveřejňován na webových stránkách Správy základních registrů. Dále je využíván číselník adresních míst. Je to soubor složený z tabulek RÚIAN. Tento číselník je využíván k výběru množiny osob podle zadaného územního celku. Tento číselník je klíčovým pro vlastní realizaci výběru osob.

Editoři, ROB a ORG přijímají a předávají data ve formě textových souborů ve fyzickém formátu CSV⁶³. Každá položka výstupní sestavy má přiřazenu hodnotu stavu, která má význam:

- S – správný, údaj je považován za referenční
- N – nesprávný, údaj má informativní hodnotu
- X – údaj není dostupný
- F – údaj nemá správný tvar, tj. jeho hodnota je známá, ale nelze jej zapsat do ROB (např. datum úmrtí, pokud soud určil datum úmrtí jako interval).

⁶³ CSV (Comma-separated values) je jednoduchý souborový formát, který je určený pro výměnu tabulkových dat. Soubor obsahuje řádky oddělené čárkami. Formát je možné převést do formátu EXCEL.

ROB na základě výběrových kritérií vybere množinu záznamů ve snapshot. Výstup je vytvořen do tří souborů:

- Soubor s daty – výstupní sestava údajů z ROB
- Soubor s AIFO_{ROB} pro vytvoření dotazu do AIS EO
- Soubor s AIFO_{ROB} pro vytvoření dotazu do AIS C

Při zpracování jsou soubory s AIFO od agend primárních editorů zaslány do ROB. ROB provádí výběr údajů podle těchto seznamů a rozlišuje, zda adresa pobytu v ROB odpovídá obci, která dotaz položila. V případě, že je tato podmínka splněna, vydává všechny požadované údaje. V případě, že tato podmínka splněna není, to znamená, že množina osob již nemá hlášený pobyt v požadovaném správním obvodu, je k této množině osob vydáván omezený výčet údajů. Využití údajů z ROB i AIS je zaznamenáván do provozních údajů všech dotčených informačních systémů. Součástí popisu nové služby ROB je rovněž informace o předávání dat, která není součástí obsahu této diplomové práce.

7.5.1.4. Současný stav realizace projektu

V současné době je nasazena do ostrého provozu I. etapa tohoto projektu. Tato etapa neobsahuje část věcného zadání, která dotýká zapojení AIS C. Zapojení tohoto systému do změnových sestav, je řešeno v rámci II. etapy, která je ve fázi testování, na základě schváleného harmonogramu. Byla provedena úprava stávajícího formuláře, kde bylo provedeno rozšíření položkové skladby v návaznosti na tento cizinecký informační systém. Ze strany věcného správce byl rovněž vznesen požadavek na úpravu logiky formuláře. To znamená, že v případě, že bude vznesen požadavek např. na výběr časových kritérií, tak bude nejprve označeno pole s žádostí o výběr položek a následně se tyto čtyři položky zaktivní.

V průběhu testování byly zjištěny problémy s obsahem testovacích dat. Tato data nejsou dosud jasně definována, což mělo za následek nevyhodnocení dat ze strany věcného správce. Dále byly vzneseny zásadní připomínky ze strany zpracovatele a předkladatele věcného zadání, který upozornil na nesoulad v nastavení funkcionality na straně AIS C. Tento nesoulad, by měl za následek poskytování rozdílného rozsahu poskytovaných údajů u občanů České

republiky a cizinců. Po vyhodnocení testování bude následovat ověřovací provoz na vytipovaných obcích. V rámci tohoto ověřovacího provozu je nutné opětovně provést vyhodnocení dat, a to jak jejich obsahu, tak i rozsahu. Plánované nasazení do ostrého provozu je namísto původně plánovaného termínu prosinec 2014 předběžně stanoven březen 2015.

Dalším neméně důležitým problémem, který vyvstal v rámci testování, je skutečnost, která se mimo jiné dotýká i legislativního výkladu zákona o ZR. Jedná o konkrétně o ustanovení, které řeší uchovávání údajů v ROB od smrti subjektu údajů, kdy v souladu s § 22 odst. 1 zákona o ZR jsou údaje uchovávány po dobu tří let od smrti subjektu údajů nebo ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého. V současné době editor AIS C provádí v ROB výmaz o adrese pobytu u osob, které zemřely. Tento stav tak zapříčinil, že obce žádající o aktuální údaje z ROB nezískají údaje o cizincích, kteří zemřeli v jejich správním obvodu. Tyto osoby nejsou součástí změnových sestav. U občanů České republiky tento nesoulad zjištěn nebyl, neboť editor ROB, v tomto případě AIS EO, ponechává v ROB hodnotu položky adresy pobytu vyplněnou. V AIS EO je údaj o posledním pobytu osoby uchováván v historii. V souvislosti s tímto stavem je nezbytné odstranit tento nesoulad tak, aby se oba editační AIS chovaly stejně a údaj o adrese místa pobytu z ROB nemazaly. S ohledem na tento fakt bude provedena úprava na straně AIS C, který musí opětovně naeditovat údaje o místu pobytu u zemřelých cizinců do ROB.

V rámci druhé etapy byly provedeny další úpravy této funkcionality. K úpravám bylo přistoupeno mimo jiné také s ohledem na stále probíhající proces analýzy první etapy projektu. V rámci těchto analýz jsou vyhodnocovány rovněž podněty z obcí. Na základě těchto zjištěných poznatků byly do stávajícího procesu projektu změnových sestav aplikovány tyto úpravy:

- ⇒ do DS žadatele je spolu s potvrzením o přijetí žádosti a ID tohoto požadavku zaslána rovněž specifikace žádosti tzv. otisk žádosti. To znamená, že obec obdrží rovněž obsah žádosti. Tento obsah žádosti dosud zasílán nebyl, stejně tak jako nebyl umožněn její tisk. Obce tak v mnohých případech neuměly zkompletovat podané žádosti s doručenými výpisy.

- ⇒ Při podání žádosti je umožněn rovněž její tisk před jejím odesláním ke zpracování s upozorněním, že tento má pouze informativní povahu. Požadavek byl realizován v návaznosti na požadavky obcí.
- ⇒ Dále byla zkrácena doba pro zpracování žádostí, a to z 15 na 4 kalendářní dny.

ZJIŠTĚNÉ PROBLÉMY

Od nasazení do ostrého provozu jsou vyhodnocovány všechny podněty a nesoulady, které jsou vznášeny ze stran obcí. Nicméně bylo zjištěno, že i přes realizovaný ověřovací provoz bylo po spuštění do ostrého provozu detekováno několik chybových stavů dotýkajících se mimo jiné i technického zajištění. Zjištěné problémové stavy a nesoulady jsou mapovány do přehledových sestav a následně vyhodnocovány.

Zjištěné chyby a nedostatky:

- Sestavy přihlášení k pobytu do správního obvodu obce neobsahovaly datum, kdy k této události došlo, a to i přesto, že v ověřovacím provozu tento problém detekován nebyl. Nesoulad byl odstraněn.
- Při zpracování požadavku s výsledkem, že výstupní sestava neobsahuje žádná data, byl do DS obce zaslán pouze alfanumerický řetězec, ze kterého nebylo zřejmé, co bylo příčinou nezaslání zpracované výstupní sestavy. Tento nesoulad je nyní řešen v rámci druhé etapy. Text chybového stavu bude upřesněn.
- Chyba v nastavení kalendářů na straně formuláře Czech POINT a FAIS. Tyto nebyly nastaveny shodně. Při podání žádosti a využití formuláře Czech POINT byla minimální doba pro zpracování žádosti nastavena na 15 kalendářních dnů a na straně FAIS byla tato doba nastavena na 16 kalendářních dnů. Chyba odstraněna.
- Nesprávně nastavena logika formuláře, kdy při výběru občanství „cizinci“ bylo umožněno označit doplňující časové kritérium přistěhování „od-do“ i přesto, že AIS C dosud není zapojen do procesu hromadných výdejů dat a bude realizován až ve druhé etapě projektu. Tento nesoulad je již odstraněn.

- Obce požadují, aby změnové sestavy byly zasilány podle toho, kdy došlo k zápisu změny daného údaje do systému a nikoliv podle data účinnosti této změny. Principem změnových sestav je skutečnost, že tyto obsahují údaje aktuální z ROB, RÚIAN a historické z AIS EO a po zapojení AIS C, také z tohoto AIS. Není proto možné měnit logiku těchto změnových sestav, a to mimo jiné také z důvodu složitého technického zajištění. V souladu se zákonem o ZR je nezbytné provádět identifikaci osob prioritně v ROB, kde jsou vedeny údaje aktuální. Přenastavit logiku této funkcionality, aby výpisy byly zpracovávány podle data provedené změny, není možné realizovat také z toho důvodu, že v ROB není vedena historie změn údajů. Dalším důvodem, pro který není možné vyhovět požadavkům OVM, je fakt, že hromadné výpisy jsou zpracovávány v současné době ze tří informačních systémů, a to ROB, AIS EO a RÚIAN. Po zapojení AIS C budou data zpracována ze čtyř informačních systémů.
- Dalším z řešených problémů je nekonzistence dat, kdy jsou výdeje údajů z ROB a AIS EO prováděny z pravidelného snaphsnopu 1x denně a z RÚIAN 1x měsíčně. Při zapojení AIS C bude tento poskytovat data online. Nicméně AIS C má rozpracovanou úpravu tak, aby tento byl v souladu s ostatními informačními systémy. Nekonzistence dat je rovněž popsána v metodice pro obce, která je publikována na webových stránkách Ministerstva vnitra, Správy základních registrů a Portálu veřejné správy. Tento nesoulad je rovněž řešen se správci dotčených informačních systémů. Termín pro odstranění tohoto stavu není stanoven, nicméně je zařazen do požadavků s vysokou prioritou.

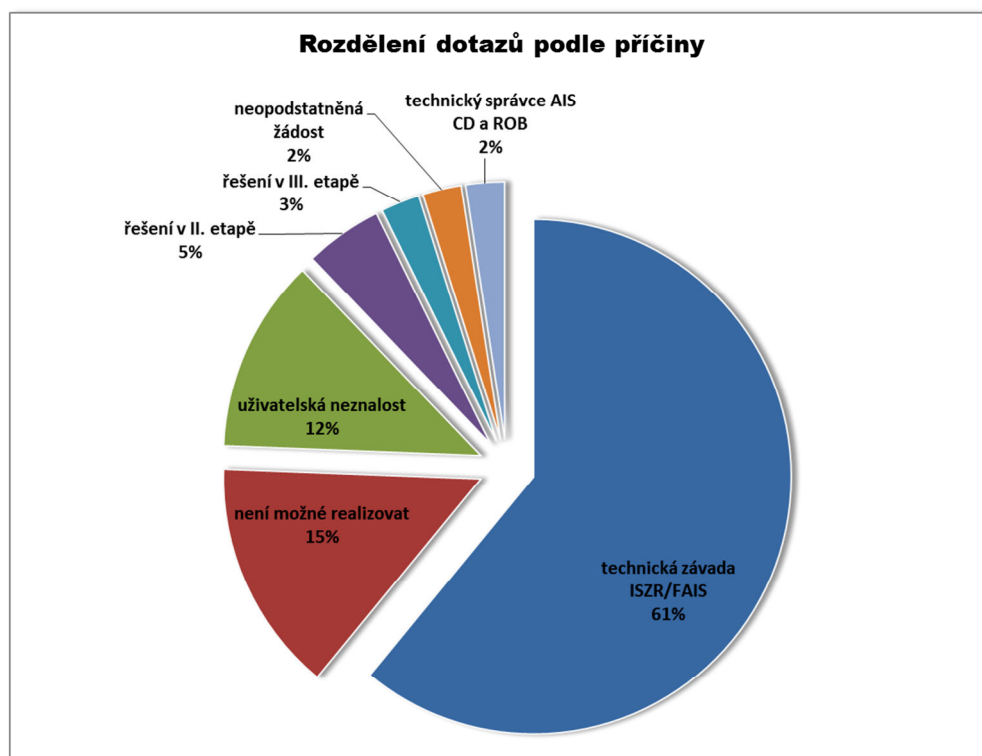
7.5.1.5. Vyhodnocení stavu realizace projektu

Projekt změnových sestav byl nasazen do ostrého provozu 10. března 2014. Této skutečnosti předcházela testovací a následně ověřovací provoz na vytipovaných obcích. Testovací provoz první etapy proběhl bez účasti věcného správce. Nicméně ověřovací provoz již proběhl za jeho účasti. Tento byl z původních plánovaných 2 měsíců prodloužen na celých 6 měsíců, a to z důvodu zjištěných nesouladů. V průběhu tohoto provozu bylo nutné upravit obsah výdejových sestav podle předloženého věcného zadání.

Projekt je připomínkován rovněž ze stran obcí. Obce poukazují především na způsob realizace tohoto formuláře prostřednictvím Portálu veřejné správy, kdy je nezbytné při každém podání žádosti o změnovou sestavu provést vždy přihlášení do DS obce, což z časového i uživatelského hlediska hodnotí negativně. Dalším faktorem, který je předmětem posuzování a vyhodnocování, je stávající rozsah položkové skladby poskytovaných údajů. Ten není z pohledu obcí dostačující pro jejich výkon činnosti. Obce požadují rozšíření položkové skladby o další údaje jako např. o údaj změny pobytu v rámci obvodu obce nebo změnu jména a příjmení.

Ze strany věcného správce ROB a AIS EO jsou průběžně analyzovány poznatky z praxe včetně posouzení odůvodněných požadavků obcí na rozšíření položkové skladby formuláře. Ze stávající analýzy projektu změnových sestav je evidentní, že jeho realizace bude probíhat minimálně i v průběhu roku 2015. Z analýzy také vyplynuly skutečnosti, že připomínky a náměty ze stran obcí nejsou vždy opodstatněné. Zástupci obcí nepracují s metodikou pro obce, která byla vypracována pouze pro účely tohoto projektu. V tomto dokumentu je podrobně popsán postup podávání žádostí o změnové sestavy. Dalším důležitým poznatkem při zpracování analýzy projektu změnových sestav bylo zjištění, že nebyly zcela zkoordinovány technické postupy, a to především při implementaci formulářů jak na straně Czech POINT, tak na straně FAIS. Při podání žádosti, v některých případech, docházelo k technickým problémům. Některé tyto výpadky na straně ISZR nebylo možné předvídat.

PŘEHLED DOTAZŮ K PROCESU ZMĚNOVÝCH SESTAV HODNOCENO OBDOBÍ OD 10. 3. 2014 – 20. 10. 2014

Graf 3: Ilustrativní graf - procentuální vyjádření typů dotazů podle příčiny⁶⁴

VYHODNOCENÍ DOTAZŮ ZE STRAN OVM

Pro ilustraci je v grafu č. 3 uveden přehled dotazů, který byl rozdělen podle příčiny tak, aby bylo patrné, na kterou oblast se zaměřit při řešení případných problémů. Graf byl vytvořen pro pracovní účely odboru správních činností Ministerstva vnitra. Bylo vzneseno několik desítek telefonických dotazů, na které bylo operativně reagováno zaměstnanci zmiňovaného odboru. Dále byly vzneseny i písemné dotazy, které jsou zapracovány do grafu. Dotazů bylo vzneseno celkem 42. Z grafu je zcela zřejmé, že obce a města oprávněně vznášely připomínky k chování formuláře, kdy např. bylo umožněno zadat kratší časové období pro zpracování žádosti, nežli byl povolený časový limit. Do technických závad jsou mimo jiné zaznamenány i nečekané technické výpadky ISZR, kdy nebylo možné provést zpracování žádosti. Tato oblast tvoří největší část celých 61 %. Do grafu je promítnut obsah výše uvedených problémů.

⁶⁴ Ministerstvo vnitra České republiky, odbor správních činností.

7.5.1.6. Další vývoj projektu

Projekt změnových sestav je i přes stávající negativní hodnocení ze stran některých obcí nezbytný pro samotný proces sdílení dat ve veřejné správě. Do doby spuštění tohoto projektu do ostrého provozu, byly obcím poskytovány pouze změny nereferenčních údajů, bez možnosti ověření jejich aktuálnosti v ROB a navíc bez jakékoliv právní opory. V některých případech bude nutné zvážit a posoudit oprávněné připomínky ze stran obcí, a to především problematiku rozšíření položkové skladby např. o údaj změny pobytu v rámci obce. Do III. etapy tohoto projektu by proto měly být zapracovány i řádně odůvodněné požadavky obcí jako např. rozšíření položkové skladby. Problematika změnových sestav je natolik důležitá a aktuální, že je předmětem všech realizovaných konferencí veřejné správy včetně pravidelných setkání se zástupci krajských úřadů.

Důležitým poznatkem z praxe je navíc zjištění, že pokud by měly OVM provádět aktualizace údajů ve svých AIS, a to minimálně v rozsahu referenčních údajů z ROB, je nezbytné k této realizaci zajistit dostatečné množství finančních prostředků. Praxe ukázala, že stávající provozovatelé těchto AIS nejsou nakloněni k provádění úprav, na základě kterých by bylo možné získávat notifikace změn z ROB. V důsledku této skutečnosti se tak OVM začínají obracet na tzv. komerční subjekty, které vytvořily komunikační nástroje jako např. Kukátko, Proxio Hledáček, prostřednictvím nichž by mohly za relativně přiměřenou cenu zajišťovat mimo jiné i aktualizaci údajů ve svých AIS. Tento stav není možné opomíjet ze strany Ministerstva vnitra. Z tohoto důvodu byly zahájeny diskuse za podpory hlavního architekta ZR, na základě kterých budou vytvořeny přijatelné podmínky pro OVM tak, aby tyto mohly prostřednictvím bezpečných komunikačních nástrojů nejenom aktualizovat svoji datovou základnu, ale využívat údaje z ROB i z jiných IS VS pro účely zajištění své činnosti.

Hromadné výpisy pro obce tzv. změnové sestavy budou i nadále předmětem úprav a dalších realizací. Je plánována III. etapa tohoto projektu, v rámci které bude i nadále řešeny případné nesoulady, které vyplynou z ostrého provozu. Hlavním cílem této etapy však bude umožnit obcím získat údaje až

do úrovně adresního místa (např. obec, část obce, ulice, číslo popisné). To znamená, že obce si budou moci vyžádat údaje o obyvatelích obce, kteří mají hlášený pobyt na konkrétní adrese. Časový horizont této etapy zatím není pevně stanoven s ohledem na probíhající druhou etapu projektu.

7.5.2. Projekt procesu ZR10 – Poskytnutí referenčních údajů z registru obyvatel jiné fyzické nebo právnické osobě

DŮVOD A ÚČEL REALIZACE

Realizace projektu vychází z ustanovení § 58 a 58a zákona o ZR. V souladu s tímto ustanovením mohou osoby starší 18 let z ROB a RPP poskytnout referenční údaje v jím vymezeném rozsahu jiné fyzické nebo právnické osobě do datové schránky této osoby. Tato osoba může svůj souhlas s poskytováním údajů ke své osobě kdykoliv odvolat. Fyzická nebo právnická osoba, v tomto případě tzv. třetí osoba, které byly údaje ze strany subjektu údajů poskytnuty, nesmí tyto údaje předat dalším osobám bez výslovného souhlasu subjektu údajů.⁶⁵ Realizací tohoto projektu bylo naplnění výše uvedeného ustanovení zákona o ZR. Nicméně také s přihlédnutím ke zjištěným nedostatkům, které vyplynuly ze samotné praxe, byla vyvinuta aktivita k úpravě formuláře, který byl nasazen do ostrého provozu 1. července 2012 spolu se spuštěním ZR, a to bez bližší předchozí konzultace s věcným správcem ROB. Tato skutečnost tak měla za následek aktivování úpravy stávajícího formuláře ze strany věcného správce ROB. V důsledku této úpravy bylo nutné rovněž upravit s tím související procesy s dopadem na samotného občana, popřípadě i cizince.

7.5.2.1. Analýza projektu

Stávající formulář Czech POINT „Poskytnutí referenčních údajů z ROB jiné fyzické nebo právnické osobě“ je možné využít buď prostřednictvím datové

⁶⁵ Podle § 58a zákona č. 111/2009 Sb., ref. 7.

schránky fyzické osoby, která tyto údaje poskytuje třetí osobě, nebo prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy Czech POINT.

V rámci projektu byly vytvořeny dva formuláře oproti původnímu jednomu. Tyto budou publikovány na Portálu veřejné správy a v prostředí Czech POINT. Vytvoření nových formulářů bylo podmíněno požadovaným jednoznačným ztotožněním subjektu údajů na straně třetích osob, kdy byla do formuláře doplněna část související s tímto jednoznačným ztotožněním pro automatické zpracování žádosti. Aby mohly být adekvátně realizovány všechny požadavky, bylo rovněž nutné zohlednit do tohoto procesu i legislativní výklad zákona o ZR. Vzhledem k tomu, že zákon o ZR nezakládá povinnosti třetím osobám zpracovávat získané osobní údaje, na základě poskytnutí souhlasu, není možné těmto třetím osobám zasílat změny údajů s vědomím, že na tyto podněty nebudou reagovat. Mohlo by dojít k situaci, že občan v dobré víře poskytne souhlas třetí osobě, avšak tato nebude zpracovávat zaslané změny, což může mít za následek negativní právní dopady. Občanovi sice bylo umožněno poskytnout souhlas, ale třetí osobě nebyla uložena povinnost tyto údaje zpracovávat.

S ohledem na tento fakt bylo přistoupeno k realizaci další podmínky, kdy se budou třetí osoby aktivně přihlašovat k tomuto procesu poskytování údajů. K tomu je určený formulář „ZR15 Přihlášení k odběru dat poskytnutých subjektem údajů a doplnění formuláře žádosti o poskytnutí referenčních údajů třetí osobě o další identifikační údaje“. Do tohoto procesu budou zařazeny jen ty třetí osoby, které se aktivně přihlásí k získávání údajů, na základě uděleného souhlasu ze strany subjektu údajů. Subjektu údajů nebude umožněno podat žádost a zasílat změny údajů ke své osobě těm třetím osobám, které se nepřihlásily do tohoto procesu prostřednictvím formuláře ZR15. Tato skutečnost možná do jisté míry omezuje subjekt údajů v tom, že mu nebude umožněno v některých případech podat žádost o poskytnutí souhlasu, ale na druhou stranu není možné opomíjet skutečnost, že by třetí osoba nereagovala na tyto zasílané změny. Na základě tohoto stavu proto bylo rozhodnuto, aby se subjekty, v tomto případě třetí osoby, aktivně tohoto procesu účastnily.

FORMULÁŘ ZR15

Třetí osoba může vyplnit formulář ZR15, do kterého doplní informaci, jaké další libovolné údaje pro jednoznačnou identifikaci osoby požaduje např. číslo smlouvy, číslo odběrního místa. **Formulář je součástí přílohy č. 2.**⁶⁶ Tento formulář odešle ze své DS do DS Automat SZR. Zde je vyzvednut FAIS, který provede:

- Kontrolu podle DS odesílatele a kontrolu údajů na formuláři podle identifikačního čísla vůči údajům vedeným v ROS. V případě jednoznačného ztotožnění třetí osoby je následně této osobě umožněno definovat zprávu pro příjemce.
- Formální kontrolu třetí osobou nedefinovaný popis a povolené znaky.

Dále oprávněný uživatel SZR provede ruční schválení tohoto formuláře. Žádost bude možné také zamítnout z důvodu uvedení nesmyslných nebo vulgárních slov. Pokud budou položky v pořádku bude povoleno další zpracování ve FAIS. Informace o výsledku zpracování žádosti bude odeslána do DS žadatele.⁶⁷ V rámci tohoto procesu je nezbytné, aby se třetí osoba přihlásila k účasti na tomto procesu poskytování dat.

FORMULÁŘ ZR10

Formulář je určený pro subjekt údajů udělující souhlas s poskytováním jím vymezeného rozsahu údajů třetí osobě. **Formulář je součástí přílohy č. 1.**⁶⁸ V rámci tohoto procesu je nutné provést:

- Nedefinovat příjemce – subjekt, kterému budou zaslány informace o změnách údajů z ROB, a to identifikační číslo nebo identifikátor datové schránky.
- Žádost bude možné podat jen třetí osobě, která je vedená v ROS.
- Formulář ověří, zda je třetí osoba aktivně přihlášená k procesu ZR10. V případě, že není, nebude možné podání žádosti a žadateli se zobrazí text, který na tuto skutečnost upozorňuje.

⁶⁶ Správa základních registrů.

⁶⁷ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis procesu ZR10: Poskytnutí referenčních údajů z Registru obyvatel jiné fyzické nebo právnické osobě podle § 58a zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.* Verze 1.07. Praha, 10. 9. 2014, 8 s.

⁶⁸ Správa základních registrů.

- Žadatel dále určí rozsah referenčních údajů, které mají být třetí osobě poskytovány.
- Dále žadatel vyplní tu část formuláře, která je určena pro specifikaci zprávy pro příjemce, pokud tuto zprávu třetí osoba nadefinovala. Tato položka je nepovinná, to znamená, že žadatel nemusí uvádět další doplňující údaje. V případě nevyplnění se však tento subjekt údajů vystavuje riziku, že jeho osobu jiná fyzická nebo právnická podnikající osoba nedokáže ztotožnit. I v tomto případě je žadateli zobrazen text upozorňující na skutečnost, že v případě neuvedení požadovaných doplňujících informací, konkrétně nepovinného údaje, se vystavuje riziku, že příjemce nedokáže tuto osobu jednoznačně ztotožnit.
- V závěru si žadatel zvolí, zda poskytne souhlas jednorázový nebo opakovaný.

Po vyplnění všech náležitostí formuláře žádosti je tato odeslána k realizaci. Následně žadatel získá potvrzení o provedení registrace souhlasu. V tomto okamžiku je rovněž iniciován proces odeslání prvotní zprávy do DS třetí osoby, která obsahuje aktuální údaje o subjektu údajů, který udělil souhlas v rozsahu jméno, příjmení a trvalý pobyt včetně přesně nadefinovaných aktuálních údajů, ke kterým dal souhlas. Součástí této zprávy je rovněž jednoznačný identifikátor souhlasu.⁶⁹

7.5.2.2. Realizace nových služeb

Aby mohly být zajištěny jednotlivé kroky tohoto procesu poskytování souhlasu třetím osobám, bylo i zde nutné vytvořit tyto nové služby:

⇒ E179 – robZalozSouhlasPoskytnuti

Tato služba zakládá v ROB záznam o zpřístupnění údajů osoby identifikované zadaným AIFO. Třetí osoba je identifikována pomocí identifikátoru datové schránky. Tento záznam obsahuje vymezený rozsah referenčních údajů, které se při změně mají odeslat do datové schránky třetí osobě včetně identifikace osoby, jíž jsou údaje poskytovány. I tato služba obsahuje

⁶⁹ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis procesu ZR10: Poskytnutí referenčních údajů z Registru obyvatel jiné fyzické nebo právnické osobě podle § 58a zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů*, ref. 67.

povinnou hlavičku požadavku, jejíž rozsah je shodný u všech služeb. Rozsah této hlavičky je popsán v kapitole, které se dotýká projektu změnových sestav.

Věcná pravidla pro zpracování služby

Provede se ověření všech vstupních parametrů a je ověřeno, zda jsou v ROB vedeny údaje fyzické osoby s AIFO uvedeným v žádosti. V případě, že jsou splněna validační pravidla, vloží se nový záznam do tabulky „Poskytnutí jiné osobě“ s následujícími položkami:

- ID souhlasu – přidělený jednoznačný identifikátor souhlasu – tento identifikátor je rovněž veden ve FAIS,
- ID osoba – vazba na osobu podle AIFO,
- AIFO,
- Identifikační číslo,
- ID datové schránky,
- údaje – seznam poskytovaných údajů, nebyl-li seznam uveden, poskytují se všechny údaje,
- datum a čas zápisu souhlasu,
- platnost souhlasu – doba, do které je souhlas platný – jednorázový, opakovaný.

Na výstupu služba poskytuje přidělený identifikátor souhlasu.

⇒ E180 – robZrusSouhlasPoskytnuti

Tato služba realizuje ukončení platnosti souhlasu, který je identifikován prostřednictvím identifikátoru souhlasu s poskytováním údajů třetí osobě. Vstupní parametry jsou opětovně shodné se všemi realizovanými službami. Mezi specifické vstupní údaje je údaj o identifikátoru souhlasu, který je ověřen v ROB. V případě, že je v ROB tento veden jako aktuálně platný souhlas s poskytováním údajů, aktualizuje se položka „platnost do příslušného záznamu v tabulce „Poskytnutí jiné osobě“.

⇒ E181 – robVypisSeznamuPoskytnuti

Tato služba vydává seznam všech aktuálně platných souhlasů osoby identifikované zadaným AIFO s poskytováním údajů třetí osobě. Na vstupu služby jsou opětovně zadány jednotné parametry pro ověření oprávněnosti využití

této služby. Služba realizuje načtení všech souhlasů a hodnotou položky „Platnost do“. Je zpracován výstup seznamu platných ID souhlasů. Jednotlivé souhlasy mají strukturu:

- ID souhlasu
- Datum a čas vložení souhlasu
- AIFO osoby, již jsou údaje poskytovány
- IČ osoby, již jsou údaje poskytovány
- Identifikátor datové schránky
- Seznam poskytovaných údajů

Tato služba umožní subjektu údajů zobrazit všechny souhlasy, které poskytla třetím osobám.

7.5.2.3. Vyhodnocení stavu realizace projektu

Stávající praxe ukázala, že realizace tohoto projektu byla nezbytná z důvodu zcela nevyhovujícího stávajícího formuláře. Zákon o ZR umožňuje subjektům údajů udělit souhlas třetím osobám s poskytováním jím vymezeném rozsahu údajů, a to i přesto, že těmto třetím osobám zákon neukládá povinnost tyto údaje zpracovávat. Při nasazení stávajícího formuláře do ostrého provozu, třetí osoby okamžitě reagovaly na tento, pro ně zcela nový stav, kdy byly zasílány do jejich DS referenční údaje ze strany jejich klientů. Tyto výpisy dokonce ani neobsahovaly jakýkoliv identifikátor fyzické osoby, na základě, kterého by jednoznačně identifikovaly svého klienta. Na základě tohoto zjištění tak byla provedena úprava stávajícího výpisu, kdy byly doplněny údaje o klientovi v rozsahu jméno, příjmení a adresa místa pobytu. Nicméně ani tyto údaje nebyly dostačující pro jednoznačnou identifikaci.

Zástupci třetích osob rovněž namítali oprávněnost a způsob zpracování těchto osobních údajů ve svých informačních systémech. Na tuto situaci reagovalo Ministerstvo vnitra tím, že zorganizovalo několik setkání se zástupci třetích osob, především těch, které reagovaly na tento nový stav i těch, u kterých byl předpoklad, že těmto subjektům budou tyto osobní údaje rovněž zasílány např. Česká televize, dodavatelé energií. Na těchto jednáních byly zaznamenány i takové postoje, že třetí osoby vůbec nebudou reagovat a nebudou tak

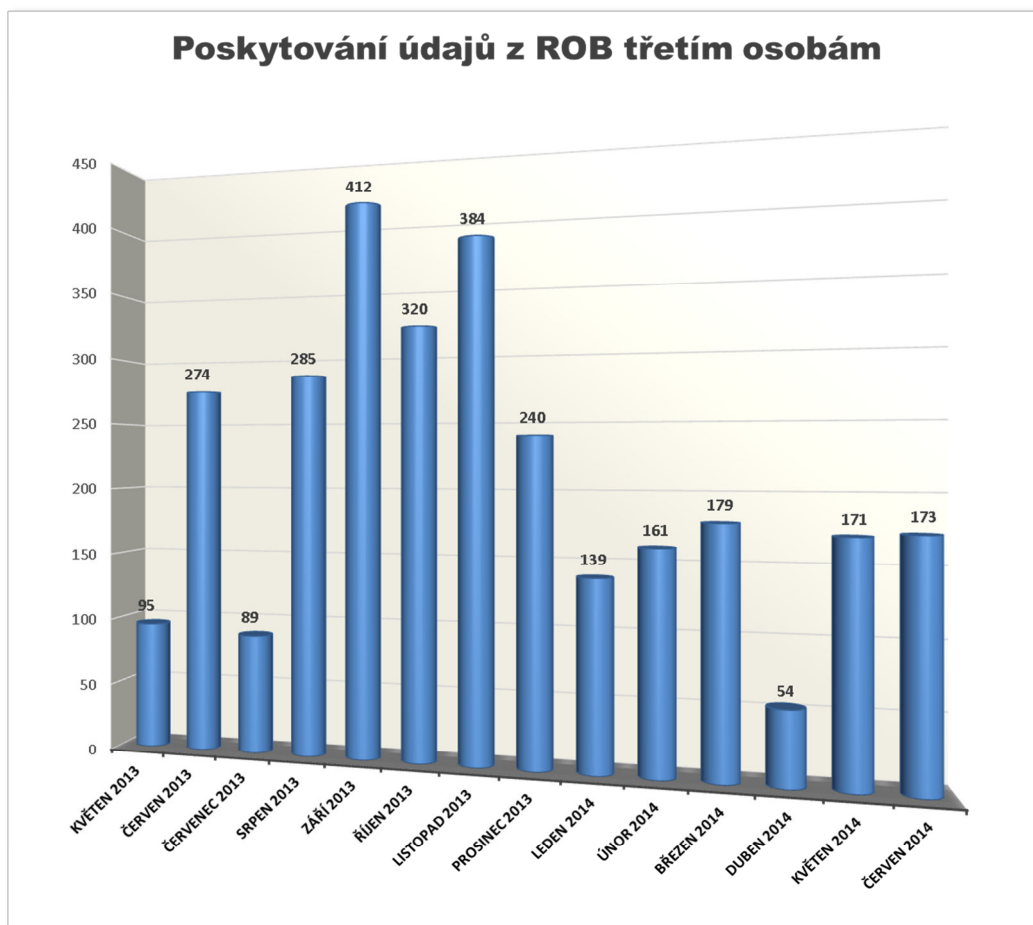
zpracovávat osobní údaje svých klientů i přesto, že tito jim souhlas s poskytnutím změn svých údajů již udělili. S ohledem na tento stav a s přihlédnutím na nový proces poskytování souhlasů třetím osobám bude rovněž nutné řešit, jak naložit s již udělenými souhlasy. V tomto případě je reálná rovněž varianta aktivního oslovení těchto třetích osob s nabídkou přihlášení do tohoto procesu.

Realizací tohoto projektu bude docíleno stavu, kdy se třetí osoba aktivně přihlásí do tohoto procesu poskytování údajů ze strany subjektu údajů a bude tak zpracovávat a aktualizovat svoji datovou základnu.

Nicméně v současné době není možné zcela relevantně vyhodnotit stávající stav, neboť nejsou ověřené skutečnosti, zda tyto třetí osoby reagují na tyto zasílané změny údajů z ROB. Projekt je dále aktivní a počátkem roku 2015 je plánován ověřovací provoz.

POSKYTOVÁNÍ ÚDAJŮ TŘETÍM OSOBÁM PROSTŘEDNICTVÍM NOTIFIKACÍ.

HODNOCENO OBDOBÍ OD 20. 5. 2013 – 30. 6. 2014

Graf 4: Frekvence četnosti notifikací změn třetím osobám.⁷⁰

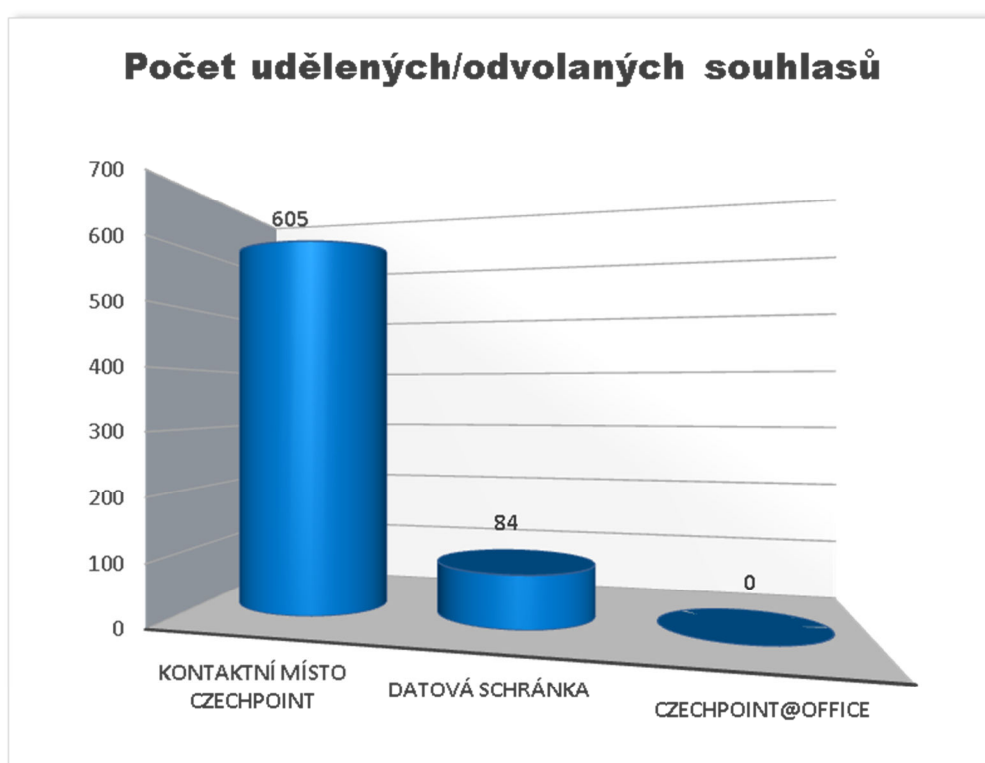
VYHODNOCENÍ ČETNOSTI NOTIFIKACÍ ZMĚN

Graf č. 4 znázorňuje četnost notifikací změn poskytovaných údajů třetím osobám za sledované období květen 2013 až červen 2014, nikoliv počet udělených nebo odvolaných souhlasů. Správa základních registrů tato statistická šetření realizovala až v průběhu měsíce května 2013. Třetím osobám jsou poskytovány změny údajů z ROB. To znamená, že při každé změně referenčního údaje v ROB, ke kterému dal subjekt údajů souhlas s jeho využitím, je tato změna zasílána i třetí osobě do její datové schránky. V prvním půlroce provozu ROB nebyla zaznamenána velká četnost těchto aktivit. Nicméně na tuto novou skutečnost okamžitě reagovaly ty subjekty, kterým byly notifikace zasílány. Tyto

⁷⁰ Správa základních registrů.

avizovaly, že do jejich datových schránek dostávají podněty v řádu jednotek v ojedinělých případech v řádu desítek. S ohledem na jejich intervenci tak bylo přijato opatření, na základě kterého mohou třetí osoby ztotožnit ve svých aplikacích pomocí dalších doplňujících údajů. Prezentovaný statistický výstup má pouze informativní povahu, kdy uvádí počet notifikací změn bez uvedení počtu poskytnutých a odvolaných souhlasů.

**ŽÁDOSTI UDĚLENÝCH A ODVOLANÝCH SOUHLASŮ TŘETÍM OSOBÁM
PROSTŘEDNICTVÍM FAIS/ISZR
HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014**

Graf 5: Přehled podaných a odvolaných souhlasů s poskytováním údajů třetím osobám.⁷¹

VYHODNOCENÍ ČETNOSTI PODANÝCH A ODVOLANÝCH SOUHLASŮ

V grafu č. 5 prezentovaný statistický výstup uvádí přehled všech poskytnutých a odvolaných souhlasů za období od 1. 7. 2012 do 30. 6. 2014 včetně uvedení komunikačního kanálu, prostřednictvím něhož byly tyto aktivity realizovány. Monitorování četnosti těchto podání je prováděno od spuštění

⁷¹ Správa základních registrů

základních registrů do ostrého provozu. Ze statistického výstupu je zcela evidentní, že tuto službu využívá minimální počet fyzických osob. Tato skutečnost je rovněž podmíněna faktem, že obyvatelé České republiky nemají velké povědomí o realizaci projektu ROB, stejně tak jako nemají povědomí o projektech ve veřejné správě obecně. Tuto skutečnost navíc umocňuje fakt, že nejsou zcela přesně informováni ani samotní úředníci, a to přesto, že byla realizována informační kampaň zaměřená na pracovníky veřejné správy. Pokud nemají tito úředníci odpovídající vědomosti z této oblasti, nemohou tak adekvátně reagovat na případné dotazy z řad občanů nebo je dokonce aktivně informovat o možnosti využití této služby.

Z celkového počtu 689 udělených a odvolaných souhlasů jich je většina podána na kontaktních místech veřejné správy Czech POINT v počtu 605. Prostřednictvím datových schránek bylo podáno celkem 84 žádostí. Tuto variantu podání mohou využívat ty fyzické osoby, které tuto schránku mají aktivovanou. Formulář je pro tyto účely publikován na Portálu veřejné správy. Tento komunikační prostředek obecně využívá omezený počet fyzických nepodnikajících fyzických osob. Udělovat souhlas třetím osobám není možné aktivovat prostřednictvím třetího komunikačního kanálu, a to CzechPOINT@office, který je určen zaměstnancům veřejné správy, pro účely výkonu státní správy a samosprávy. V tomto prostředí předmětný formulář žádosti není umístěn.

Nicméně i přesto, že tuto službu dosud nevyužil velký počet osob, na novou skutečnost zareagovaly třetí osoby téměř obratem. Jejich některé oprávněné podněty aktivovaly realizaci nového projektu, který by měl eliminovat případné negativní dopady na tento proces udělování souhlasů s poskytováním vymezeného rozsahu údajů ze strany subjektu údajů.

7.5.3. Projekt reklamace údajů v registru obyvatel

DŮVOD A ÚČEL REALIZACE

Proces reklamování údajů v ROB je proces vyřízení žádosti o změnu referenčních údajů podle § 14 odst. 1 zákona o ZR v případě, že bude shledán nesoulad mezi skutečným stavem a údajem vedeným v ROB. Při spuštění ROB do ostrého provozu nebyl proces reklamací zcela funkční. Všechny reklamace, a to včetně těch, které aktivovaly OVM prostřednictvím svých AIS a služeb, nikoliv prostřednictvím k tomu určeného formuláře, byly zasílány do datové schránky editorovi ROB, v tomto případě Ministerstvu vnitra. V praxi to sebou přinášelo administrativní zátěž, neboť u všech podaných reklamací bylo nezbytné posoudit jejich oprávněnost. V tomto případě byl zahájen proces vyřizování reklamací ze strany věcného správce ROB. Po prvotní kontrole, kdy byly reklamované údaje porovnány s údaji vedenými např. v AIS EO a ROB a zjištěna shoda údajů vedených v těchto systémech, bylo podání reklamace vyhodnoceno jako neoprávněné. V případě, že byly zjištěny nesoulady mezi údaji v AIS EO a ROB byly tyto žádosti o zjednání nápravy přeposílány na obce typu II k dalšímu prošetření. K tomuto účelu je rovněž určena aplikace reklamace, která je součástí AIS EO.

Dalším problémem, který byl detekován při podávání reklamací, byl fakt, že subjekty údajů prostřednictvím těchto formulářů podávaly žádosti o změnu údajů ke své osobě. Formulář určený ke zpochybnění údaje v ROB je v praxi někdy vnímán jako nástroj pro podání žádosti o změnu údajů.

Věcný správce ROB inicioval požadavek na provedení úpravy celého procesu reklamací, kdy bylo nutné zajistit zasílání reklamací automatizovanými procesy přímo do aplikace reklamace AIS EO. Po posouzení oprávněnosti podání těchto reklamací ze stran příslušných obcí bylo nutné následně provést zpochybnění údaje v ROB. Tyto reklamace jsou zasílány k řešení podle místa trvalého pobytu osoby. V současné době není možné automatizovaně zpochybnit údaj v ROB bez předchozího posouzení ze strany editora, v tomto případě AIS EO, AIS EOP a AIS ECD. Tato praxe se vztahuje na ROB. Pro účely procesu

reklamací byl vytvořen dokument, který popisuje univerzální reklamační proces ZR.

7.5.3.1. Analýza projektu

Zahájení procesu reklamace spočívá v reklamování neshody údajů vedených v ROB se skutečným stavem. Neshoda se může dotýkat jak nesprávně vedeného referenčního údaje, tak jeho neexistence, tzn., že není vyplněna hodnota konkrétní položky v ROB. Dále může být reklamována samotná neexistence fyzické osoby v ROB. V případě reklamování této osoby, je možné iniciovat žádost o změnu údajů při zjištění nesouladu jak ze strany OVM, tak i ze strany samotného subjektu údajů.

V rámci procesu bude umožněno reklamovat rovněž porušení referenčního odkazu nebo porušení vazby jiných provozních dat v ROB s jiným registrem, v tomto případě s ROB. Informace o fyzických osobách v ROS jsou vedeny ve formě referenční vazby na ROB. Tento druh reklamace slouží mimo jiné i k reklamování porušení referenční vazby v čase budoucím. Jedná se například o rušení adresního místa v RÚIAN. O této skutečnosti informuje správce RÚIAN voláním příslušné služby s následným voláním reklamačního procesu ROB. V současné době je absence tohoto procesu reklamace vnímána velice negativně, neboť správce ROB není informován o záměru rušení ID adresních míst. Z tohoto důvodu tak ani nemůže včas reagovat na případné změny a neumožní ztotožnit osobu prostřednictvím referenční vazby na RÚIAN. Tuto situaci řešil věcný správce ROB předložením věcného zadání, na základě kterého by obce byly informovány o záměru rušení adresních míst v případě, že je na těchto místech přihlášena alespoň jedna osoba k pobytu.

V případě porušení vazby provozních dat k jinému registru se jedná např. o porušení vazby souhlasu třetí osobě s poskytováním referenčních údajů mezi ROB a ROS, kdy např. dojde ke zrušení nebo změně datové schránky této třetí osoby, na kterou jsou odesílána referenční data při změně referenčních údajů v ROB. Byl vytvořen reklamační proces společný pro více typů reklamací napříč všemi registry, kdy volání reklamačních služeb je rozděleno do dvou částí. První část reklamačního procesu zajišťuje vynucení požadavků a kontroly specifické

pro příslušný registr tak, aby došlo k úspěšnému přijetí reklamace a následnému bezproblémovému předání editorovi nebo jeho správci v závislosti na dostupném komunikačním kanále. V tomto případě se jedná o předání reklamace buď pomocí reklamačních služeb přímo do AIS editora, nebo doručením do datové schránky editora ROB.

Zahájení procesu reklamace je možné voláním z AIS OVM nebo vyplněním formuláře v prostředí CzechPOINT@office, kde jsou formuláře určené pro činnosti OVM, případně využití formuláře na Portálu veřejné správy, ke kterému je umožněn přístup prostřednictvím datové schránky. Ve všech případech realizace se vždy jedná o volání služby E62 „isZRReklamujUdajeROB“. Zpracování dat z formulářů zajišťuje FAIS, jako technologická součást ISZR.

Proces je zahájen voláním stávající služby E62 „isZRReklamujUdajeRob“, kdy ISZR přijme reklamační transakci, provede její obsahovou kontrolu, prověří správnost a oprávnění a předá informace do interního reklamačního systému, který byl zcela upraven a přizpůsoben potřebám editorů ZR. ISZR následně odpoví reklamujícímu s informacemi, které umožní sledovat průběh vyřízení podané reklamace. Tento proces volání služby je v synchronním režimu, to znamená, že je volající okamžitě informován o rozpadu reklamace a volajícímu AIS je vrácen identifikátor reklamace. V případě chyby je volající okamžitě informován o konkrétní chybě např. nejednoznačném ztotožnění. Další zpracování je prováděno asynchronním způsobem. V rámci tohoto procesu jsou v ISZR uloženy tyto řídicí údaje:

- ⇒ ID reklamace – jednoznačný identifikátor reklamace.
- ⇒ Reklamovaná data – jsou drženy v ISZR po dobu nezbytně nutnou. Ve chvíli, kdy tato potřeba pomine, jsou data vymazána.
- ⇒ Informační kanál.
- ⇒ Základní registr, jehož se reklamace týká.
- ⇒ Dodatečná technická data o průběhu reklamace.

V žádné části reklamačního procesu nedochází k manuálnímu zpracování. Celý proces je plně automatizován. V rámci nového reklamačního procesu byl vytvořen nástroj, který umožní zajištění bezchybného doručení reklamace editorovi. Tento nástroj je vytvořen na straně ISZR. Další úpravou bylo vytvoření

dvou nových tabulek, kdy první z nich obsahuje dočasně uložené informace o stavu vyřízení reklamace např. identifikace reklamujícího subjektu, stav reklamace, data reklamace a druhá tabulka obsahuje dočasné uložení informací nutných k dokončení procesu reklamace jako např. ID reklamace, číslo pokusu, typ pokusu, popis výsledku.

V rámci reklamačního řízení byla na žádost zapracována i činnost v rámci tabulky obsahující stav reklamace, kdy např. po uplynutí 30 dnů od podání reklamace bude zasláno avízo editorovi s upozorněním, že dosud není reklamace vyřízená. Tato aktivita je však podmíněna implementací služby „iszrNastavReklamaci“ na straně AIS editora. V rámci procesu je iniciátor reklamace také informován o skutečnosti, že editor nemá implementovanou službu, na základě které informuje o stavu průběhu reklamace.⁷²

Ty OVM, které již komunikují s ROB prostřednictvím ISZR, žádají informace právě o stavu vyřízení reklamace, kdy v současné době nemají žádnou zpětnou vazbu, jak je vyřízena jejich žádost. Fakt, že tyto OVM nemají zpětnou vazbu o vyřízení jejich reklamace, ztěžuje činnosti na straně těchto OVM.

7.5.3.2. Vyhodnocení stavu realizace projektu

Byla provedena úprava části reklamačního procesu, která se dotýká primárního editora AIS EO. V rámci tohoto informačního systému byla vytvořena úprava tak, aby její podaplikace reklamace dokázala přijmout reklamace dotýkající se referenčních údajů. I nadále však tento editační AIS neumí přijmout reklamaci, která se dotýká adresního místa. Tyto reklamace spolu s reklamacemi neexistence osoby v ROB jsou i nadále zasílány do datové schránky Ministerstva vnitra. Zde po posouzení věcným správcem ROB, odborem správních činností, je ověřována oprávněnost podání reklamací a případně jsou tyto reklamace, dotýkající se cizinců, předávány k dalšímu šetření věcnému správci AISC.

⁷² SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Informační systém základních registrů: Popis procesu reklamace v ROB*. Verze 1.2. Praha, 27. 10. 2013, 14 s.

Byl ukončen schvalovací proces návrhu nového formuláře také ze strany věcného správce ROB. V průběhu schvalovacího procesu a předběžném odsouhlasení byla předmětem další diskuse ta část formuláře, která se dotýká reklamování neexistence osoby v ROB. Zde vyvstaly nejasnosti ve skladbě údajů, které by měly být vyplněny ve formuláři. Na základě těchto údajů bude identifikována osoba např. v jiných AIS pomocí nereferenčních údajů. Může se jednat o tzv. jinou osobu ve smyslu § 17 písm. e) zákona o ZR, tedy o jinou fyzickou osobu, u níž jiný právní předpis vyžaduje AIFO a stanoví, že tato fyzická osoba bude vedena v ROB. Nicméně žádný právní předpis nestanoví povinnost vést tyto osoby v tomto informačním systému. Tyto osoby mohou být např. studenti na stáži, žadatelé o řidičský průkaz nebo cizinci, kteří dojíždějí za prací do České republiky. Vzhledem k tomu, že mohou být vedené v různých AIS, je nezbytné provést jejich ztotožnění také v těchto AIS. Editačním AIS je v tomto případě AIS C. V praxi to znamená, že tyto osoby budou zapisovány do AIS C různými zapisovateli a tento AIS bude následně provádět editaci těchto údajů do ROB. Nasazení tohoto komplexního reklamačního procesu do produkčního prostředí brání dosud nenasazená nová verze AIS EO, AIS EOP a AIS ECD. V rámci nového projektu financovaného z prostředků Evropské unie, jsou realizovány zcela nové informační systémy editorů ROB, a to jednoho primárního a dvou sekundárních editorů. Plánované spuštění do ostrého provozu těchto nových aplikací je v polovině roku 2015.

Stávající stav realizování reklamací je neuspokojivý, neboť OVM, které iniciují tyto reklamace, nemají zpětnou vazbu o vyřízení těchto žádostí. Dále není možné aplikovat do praxe automatické zasilání reklamací do aplikace reklamace stávajícího AIS EO. Nicméně i s ohledem na tento stav, kdy dosud nejsou vytvořené nové AIS editorů ROB, bude tato nová verze reklamačního procesu nasazená do ostrého provozu, a to po posouzení ze strany technického správce AIS EO. Je nezbytné zvážit i případné finanční dopady na úpravy stávající aplikace AIS EO tak, aby tato byla schopna reagovat na tento nový stav. Po provedení nezbytných úprav by mohla být tato nová verze reklamačního procesu spuštěna do ostrého provozu.

Vzhledem k tomu, že nejsou přesně vyjasněny podmínky aplikace na straně AIS EO, zvažuje se možnost nasazení tohoto procesu na straně ISZR tak, aby se k tomuto procesu připojovaly editační AIS, a to především AIS EO a AIS C.

**PODANÉ REKLAMACE ŽÁDOSTÍ PROSTŘEDNICTVÍM FAIS/ISZR
HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2013 – 30. 6. 2014**

Graf 6: Přehled podaných žádostí při zjištění nesouladu v ROB s uvedením komunikačních kanálů.⁷³

VYHODNOCENÍ FREKVENCE PODANÝCH ŽÁDOSTÍ O REKLAMOVÁNÍ ÚDAJŮ V ROB

Z výsledků šetření uvedených v grafu č. 6 vyplývá, že nejvyšší aktivita je zaznamenána u podání žádostí prostřednictvím CzechPOINT@office, kde je počet těchto žádostí celkem 697. Z grafu je rovněž možné zjistit, že prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy bylo podáno celkem 272 reklamací ze strany subjektu údajů. S porovnáním s podanými žádostmi ze strany OVM, které pracují ve velké míře s osobními údaji, kdy je také předpoklad podání většího počtu reklamací, je tento počet poměrně vysoký. Uvedený počet však může být ovlivněn i skutečností, že byl zpočátku tento formulář vnímán jako nástroj

⁷³ Správa základních registrů.

pro provedení změny údajů v ROB a nikoliv jako nástroj pro podání reklamace údajů. Šetření je zaměřeno pouze na FAIS a nikoliv na AIS, prostřednictvím kterých je rovněž možné reklamovat údaje v ROB a které nejsou součástí těchto statistik. Statistické výstupy k AIS nebyly poskytnuty.

7.5.4. Projekt avízo při zrušení nebo změně adresního místa v registru územní identifikace, adres a nemovitostí

Avízo při zrušení nebo změně adresního bodu je projektem, který má zajistit informaci o zrušení nebo změně adresního místa, na které jsou přihlášené fyzické osoby. V současné době při zrušení např. zbourání stavebního objektu, kde jsou hlášeny osoby k trvalému pobytu, nejsou informovány úřady o této skutečnosti. AIS, který iniciuje tuto aktivitu nemá možnost ověření skutečnosti, zda jsou v ROB k této stavbě vázány také fyzické osoby. Na základě realizace tohoto projektu bude umožněno tomuto AIS nejenom zjistit počet fyzických osob vázaných na toto adresní místo, ale do AISEO, který řeší problematiku trvalého pobytu fyzických osob, bude zasíláno avízo o zrušení nebo změně adresního bodu. Na základě tohoto avíza bude zaznamenáno do podaplikace AISEO „reklamace“, že u tohoto adresního místa nastala změna a bude doručeno přímo OVM, který je oprávněn tuto reklamaci řešit, a to podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, které se dotýká změna adresy. Tento projekt má být realizován v rámci projektu reklamace. Vzhledem k tomu, že i tento proces má být plně automatizován, není možné ho spustit dřív, nežli budou vytvořeny nové editační AIS, případně provedena jejich částečná úprava.

Tento projekt je pořád ve fázi příprav, nikoliv realizace. Dosud nebyla vypracována analýza řešení, na základě které by byl tento proces implementován do procesu reklamací. Nicméně z důvodu potřeby řešit stav, kdy dojde ke zrušení případně ke změně adresního místa, je nezbytné tento projekt uvést do praxe.

7.5.5. Projekt kompozitních služeb

V současné době jeden z nejdůležitějších a nejdiskutovanějších dílčích projektů, který má dopad nejenom na ROB, ale mimo jiné i na jeden z editačních primárních AIS, kterým je AIS EO. V rámci realizace tohoto projektu byly vytvořeny nové kompozitní služby. Kompozitní služby umožní nejenom jednoznačně identifikovat fyzickou osobu v ROB za pomoci nereferenčních údajů obsažených v AIS EO, ale rovněž využít údaje z ROB i AIS EO včetně údajů o osobách vázaných. Vázanou osobou se v tomto případě rozumí osoba, která je vedena v AIS EO k osobě primární, tedy má vazbu na tuto osobu v podobě např. matka, otec.

DŮVOD A ÚČEL REALIZACE

Realizace těchto služeb byla podmíněna faktem, že komunikace mezi AIS a ROB a AIS navzájem je nutné realizovat prostřednictvím ISZR, kdy bude mimo jiné naplněna litera zákona o ZR a nebude tak již možné uplatnit přechodné ustanovení § 63 výše citovaného zákona o ZR. To znamená, že využívat údaje ze základních registrů a AIS ze strany OVM bude umožněno pouze prostřednictvím ISZR. V současné době je možné u těch OVM, které dosud nemají technické zajištění pro přístup k údajům vedeným v ROB a AIS EO prostřednictvím ISZR, umožněno přistupovat do AIS EO přímo. Nicméně s ohledem na výstavbu nových editačních AIS je tato doba omezena do 30. června 2015, kdy je plánován ostrý provoz nových AIS. Vzhledem k tomu, že tyto AIS jsou stěžejní pro činnosti OVM, kdy OVM využívají z těchto AIS nereferenční údaje v oprávněném rozsahu, je ze strany Ministerstva vnitra vyvíjena aktivita k problematice ukončení přímého přístupu do AIS EO. V současné době jsou uskutečňována jednání za účasti zástupců ohlašovatelů agend, které využívají údaje z AIS EO v oprávněném rozsahu.

KOMPOZITNÍ SLUŽBA E172 „AISEOCTIPODLEUDAJU“

Služba „aiseoCtiPodleUdaju“ je určena k jednoznačné identifikaci fyzické osoby a slouží k nalezení této osoby v AIS EO, které vyhovují zadaným vstupním parametrům. Existence nalezené osoby v AIS EO je ověřena v ROB a při kladném výsledku je navraceno AIFO této osoby včetně referenčních a nereferenčních údajů v rozsahu podle oprávnění v RPP pro danou agendu a činnostní roli. Tato služba není určena k hromadnému ztotožňování datového kmene volajícího AIS. Služba provede ztotožnění pouze nejvýše jednoho záznamu.

Aby mohla být osoba jednoznačně identifikována v AIS EO bylo nutné nastavit taková vyhledávací kritéria, na základě kterých by bylo možné tuto osobu vyhledat v AIS EO. Kombinace těchto vyhledávacích kritérií byla konzultována mimo jiné i na úrovni zástupců dotčených OVM. Bylo nutné nastavit tato kritéria tak, aby byl předpoklad nalezení osoby podle těch údajů, které jsou v praxi běžně a nejčastěji využívány.

Věcná pravidla služby

V každé variantě kombinace vstupních údajů jsou všechny položky povinné, tzn., že shoda musí nastat ve všech položkách. Každá kombinace vyhledávacích kritérií má minimálně 3 položky. Pro účely této služby bylo vytvořeno celkem 12 kombinací údajů, které tvoří např.:

- rodné číslo, jméno, příjmení
- rodné číslo, jméno, minulé příjmení
- rodné číslo, minulé jméno, minulé příjmení
- jméno, příjmení, datum narození
- rodné číslo, jméno, příjmení, datum narození

Při ověřování existence osoby se provádí nejprve ověření položek v AIS EO a následně se ověřují všechny použité údaje ve volání služby, v tomto případě referenční v ROB a nereferenční údaje v AIS EO. V ROB jsou ověřovány nejen referenční údaje, ale zároveň je ověřována i existence AIFO osoby. To znamená, že např. při použití kombinace údajů „rodné číslo, jméno, minulé jméno“ musí nejprve existovat naprostá shoda v AIS EO všech údajů a následně je provedena

kontrola v ROB pouze referenčních údajů, v tomto případě hodnota položky „jméno“. Pokud je v AIS EO nalezeno pro zadanou kombinaci údajů více záznamů, nevydává se na výstup AIFO ani se neprovádí osoby v ROB.

Nastavení chybových stavů

Aby uživatel služby mohl adekvátně reagovat na případný chybový stav, kdy např. nedojde k jednoznačnému ztotožnění osoby v ROB, bylo nutné nastavit chybová hlášení. Uživatel musí mít informaci o tom, s jakými údaji pracuje, zda tyto údaje mají referenční nebo nerefereční povahu. S ohledem na tuto skutečnost byly nastavena tato chybová hlášení jako výsledek operace:

- Osoba podle zadaných údajů v AIS EO nenalezena. V tomto případě nejsou navráceny žádné údaje ze žádného informačního systému.
- Osoba podle zadaných údajů nalezena v AIS EO, nenalezena podle AIFO v ROB. V popisu této operace se zobrazuje tento text: „Dodány strukturované nerefereční údaje z AIS EO“. Nejsou navráceny referenční údaje z ROB ani AIFO_{AIS}. Výsledkem hledání v AIS EO byl jeden záznam, údaje jsou předány v plném rozsahu, na jaký má dotazující nárok.
- Osoba podle zadaných údajů nebyla nalezena v AIS EO a zároveň nebyla ztotožněna v ROB. V popisu výsledku služby je uveden název referenčního údaje, ve kterém není soulad mezi referenčním údajem a údajem z volání služby např. příjmení. Ve výsledku volání služby je v tomto případě uveden text o chybovém stavu: „Jsou dodány strukturované nerefereční údaje z AIS EO“. Výsledkem hledání v AIS EO byl v tomto případě jeden záznam a údaje jsou předány v plném rozsahu, na jaký má dotazující subjekt nárok.⁷⁴

KOMPOZITNÍ SLUŽBA E171 „AISEOCTIAIFO“

Prostřednictvím služby „aiseoCtiAifo“ mohou OVM využívat údaje z AIS EO a ROB rovněž k tzv. vázaným osobám např. matka, otec. Služba slouží pro čtení údajů z AIS EO podle AIFO. Volající subjekt dostane kompletní rozsah

⁷⁴ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služby E172: aiseoCtiPodleUdaju2*. Verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.

údajů v AIS EO podle oprávnění v RPP pro agendu a roli, případně je umožněn výběr takového rozsahu údajů, který je dostačující pro vyřízení konkrétní činnosti OVM a není nutné využívat celý oprávněný rozsah údajů.

Popis služby

Služba umožňuje číst referenční údaje z ROB a nereferenční údaje z AIS EO. Osoba musí být identifikována pomocí AIFO. Pokud žadatel na vstupu služby neuvede seznam údajů, které mají být navráceny, jsou mu vždy navráceny všechny údaje v oprávněném rozsahu. Žadatel může provést výběr takového rozsahu údajů, který je dostačující pro vyřízení jeho konkrétní činnosti.

Služba navrácí referenční údaje z ROB pro osobu identifikovanou ve volání služby, nereferenční údaje osoby z AIS EO a dále pro vázané osoby (matka, otec atd.) jsou navráceny pouze údaje z AIS EO a AIFO, pokud existuje. V případě, že AIFO vázané osoby neexistuje, jsou navráceny pro tuto osobu údaje z AIS EO bez AIFO. Proces vždy nejprve vyhledá osobu v AIS EO a následně ověří její existenci v ROB. Pokud není osoba ztotožněna v ROB, pak jsou navráceny pouze nereferenční údaje z AIS EO. V tomto případě není navráceno AIFO ani referenční údaje z ROB.

Chybová hlášení

I u této služby bylo nutné nastavit adekvátní chybová hlášení tak, aby uživateli byla navrácena relevantní odpověď. Uživatel musí z výsledku volání služby a případného chybového stavu poznat, jaké údaje jsou mu navráceny a k jaké osobě.

- Pokud osoba není podle AIFO nalezena v AIS EO, pak volání služby končí chybou. Nejsou navráceny žádné údaje.
- Pokud osoba není podle AIFO nalezena v ROB, pak volání služby končí staven varování. Jsou navráceny pouze nereferenční údaje z AIS EO, není navráceno AIFO ani referenční údaje z ROB k primární osobě.⁷⁵

⁷⁵ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služby E171: aiseoCtiAifo2*. Verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.

KOMPOZITNÍ SLUŽBA E158 „AISEOZTOTOZNENÍ“

Služba „aiseoZtotozneni“ byla vytvořena pro účely ztotožnění osoby v ROB za pomoci údajů v AIS EO. Na základě tohoto ztotožnění tak dotazující se AIS obdrží AIFO_{AIS} osoby, kterou je tento AIS oprávněn vést ve své evidenci. Tuto službu využívají jiné AIS při činnosti, kdy nemohou jednoznačně identifikovat osobu podle referenčních údajů v ROB. Údajem, za pomoci kterého je možné vyhledat a ztotožnit osobu v AIS EO je rodné číslo, které má charakter nereferenčního údaje. Tato služba se chová obdobně jako služba „robCtiPodleUdaju“. Byla implementována již v roce 2012. Praxe ukázala, že je služba nedostačující a že je nutné i upravit případně zrušit. Po provedené analýze bylo Hlavním architektem ZR rozhodnuto, že bude upraveno chování služby tak, aby odpovídalo požadavkům věcného správce ROB. K tomuto rozhodnutí napomohl rovněž fakt, že tato služba již byla implementována na straně jiných AIS a její zrušení či přechod na zcela nové služby by znamenala mimo jiné i nepříznivé finanční dopady.

Popis služby

Služba je určena k jednoznačnému ztotožnění za pomoci údajů jméno, příjmení, datum narození a rodné číslo. Musí souhlasit všechny zadané údaje na vstupu. Při kladném výsledku je ztotožnění právě jedné osoby. Všechny ostatní možnosti znamenají neztotožnění.

Na základě jednoznačného ztotožnění právě jedné osoby v AIS EO je tato ověřena v ROB. V tomto systému jsou ověřovány referenční údaje jméno, příjmení, datum narození. Tyto musí souhlasit se zadanými údaji. V případě, že není splněna buď jen jedna podmínka, pak je výsledkem neztotožnění. Úspěšné ztotožnění znamená, že byla v AIS EO a ROB byla nalezena právě jedna osoba.

Původní nastavení služby reagovalo na dotaz, který obsahoval pouze jeden údaj, a to rodné číslo. Tuto skutečnost nebylo možné akceptovat, neboť tento údaj

je údajem nereferenčním a nebylo možné provést ztotožnění podle referenčního údaje v ROB.⁷⁶

7.5.5.1. Vyhodnocení stavu realizace projektu

Tento projekt je z pohledu využívání údajů z ROB a editačních AIS velice důležitý, a to především pro ty OVM, které zajišťují činnosti, při kterých je nezbytné využít i osobní údaje. S realizací těchto služeb je spojeno i vypracování dokumentu „Řízený přístup k AIS EO“, kdy jasně stanoví proces řízeného přístupu k tomuto AIS. Dokument je publikován na webových stránkách Správy základních registrů a je závazný pro všechny agendy, které mají oprávnění a požadují využívat tyto kompozitní služby pro účely získávání osobních údajů. V rámci procesu jsou administrovány všechny žádosti prostřednictvím aplikace Servis Desk. Tyto žádosti jsou dále postoupeny Ministerstvu vnitra, kde technický správce AIS EO provede ověření oprávněnosti a tento výsledek postoupí věcnému správci, který vyhodnotí rozsah oprávněného rozsahu údajů pro žádající agendy. Následně je AIS agendy povolen přístup do testovacího prostředí. I v rámci tohoto procesu probíhá ověření obsahu údajů ze strany technického správce a dále i rozsahu údajů ze strany věcného správce. Tento proces je závazný i v rámci ověřovacího provozu, kdy je nezbytné dodržet všechny schválené postupy řízeného přístupu, aby byla nastavena korektně všechna oprávnění mimo jiné i na straně AIS EO. Oprávnění v přístupu je realizováno nejenom v RPP. Další oprávnění v přístupu k osobním údajům tzv. druhá matice oprávnění, jsou nastavena i na straně editačního AIS.

Přístup k AIS EO prostřednictvím kompozitních služeb je rovněž předmětem realizovaných jednání se zástupci dotčených ministerstev. V rámci těchto jednání jsou vyjasňovány mimo jiné i případné technické problémy, které mohou mít negativní dopad na využívání údajů z AIS EO. Ze závěrů jednání také vyplývá, že u některých agend bylo nesprávně provedeno jejich ohlášení a registrace, kdy např. dochází k uvedení nesprávného právního ustanovení,

⁷⁶ SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služby E158: aiseoZtotozneni*. Verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.

na základě kterého nemají jednotlivé OVM přístup do ROB nebo editačních AIS. V tomto případě musí následovat přeregistrování agendy s uvedením odpovídajícího právního ustanovení. Tento stav se tak promítá i do procesu řízeného přístupu k AIS EO, neboť je nezbytné na straně tohoto AIS rovněž nastavit správnou agendu a činnostní role.

Z průběhu jednání vyplývají i další následné problémy dotýkající se aktualizování agend. Tyto je nutné přeregistrovat, neboť mají omezenou platnost z důvodu např. změny činnostní role a s tím souvisejí změny právní úpravy. Přeregistraci je nutné provést v dostatečném časovém předstihu. OVM jsou si vědomy této situace a žádosti o přeregistraci předkládají včas. Na tento stav musí rovněž adekvátně reagovat správce RPP, do jehož působnosti spadá tato problematika. Pokud vyprší platnost agendy a tato nebude přeregistrována s nově stanovenou platností, nebudou OVM, které se přihlásily k působnosti v dané agendě, umožněny přístupy do ISZR a bude jim zamezen přístup k údajům vedeným v ROB a editačních AIS. Tento stav by zcela ochromil veřejnou správu.

7.6. Připojování agendových informačních systémů orgánů veřejné moci k základním registrům

Orgány veřejné moci mohou využívat údaje v oprávněném rozsahu ze ZR a AIS. Jedním z možných způsobů využívání údajů z těchto systémů je prostřednictvím AIS OVM. Podmínkou pro připojení tohoto AIS k ISZR je zaregistrování tohoto AIS do IS o ISVS, kde je tomuto informačnímu systému přiděleno jednoznačný identifikátor AIS. Dalším podmínkou je certifikace tohoto AIS. V případě, že OVM nemá tento AIS certifikovaný, není tomuto AIS povolen přístup k ISZR.

Připojování OVM a jejich AIS k ISZR je mapováno ze strany Ministerstva vnitra mimo jiné i s ohledem na přechodné ustanovení § 63 zákona o ZR. Předmětné ustanovení není časově vymezeno tímto ani jiným právním předpisem, nicméně není možné dále akceptovat prodlužování tohoto přechodného ustanovení. Dalším důvodem, na základě kterého je vyvíjena aktivita Ministerstva vnitra v problematice připojování OVM k ZR a AIS prostřednictvím ISZR je výstavba nových editačních AIS, kdy je předpoklad nasazení těchto

nových AIS do ostrého provozu v polovině roku 2015. Po spuštění do ostrého provozu již nebude umožněno žádnému AIS OVM, který dosud nemá z technických důvodů zaveden přístup k údajům prostřednictvím ISZR, umožněn přístup napřímo do těchto editačních AIS.

**PŘEHLED ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI, KTERÉ JSOU PŘEDMĚTEM STATISTICKÉHO
ŠETŘENÍ**

TYP OVM	POČET
MINISTERSTVA	14
ORGANIZACE ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI	365
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	1
MĚSTSKÉ ČÁSTI - STATUTÁRNÍ MĚSTA	22
MĚSTSKÉ ČÁSTI - OBCE	35
KRAJSKÉ ÚŘADY	13
STATUTÁRNÍ MĚSTA	25
MĚSTA	575
MĚSTYSY	210
OBCE ^{*)}	5439
OSTATNÍ ^{**)}	665
CELKEM	7364

Tabulka 1: Přehled typů orgánů veřejné moci⁷⁷

Vysvětlení:

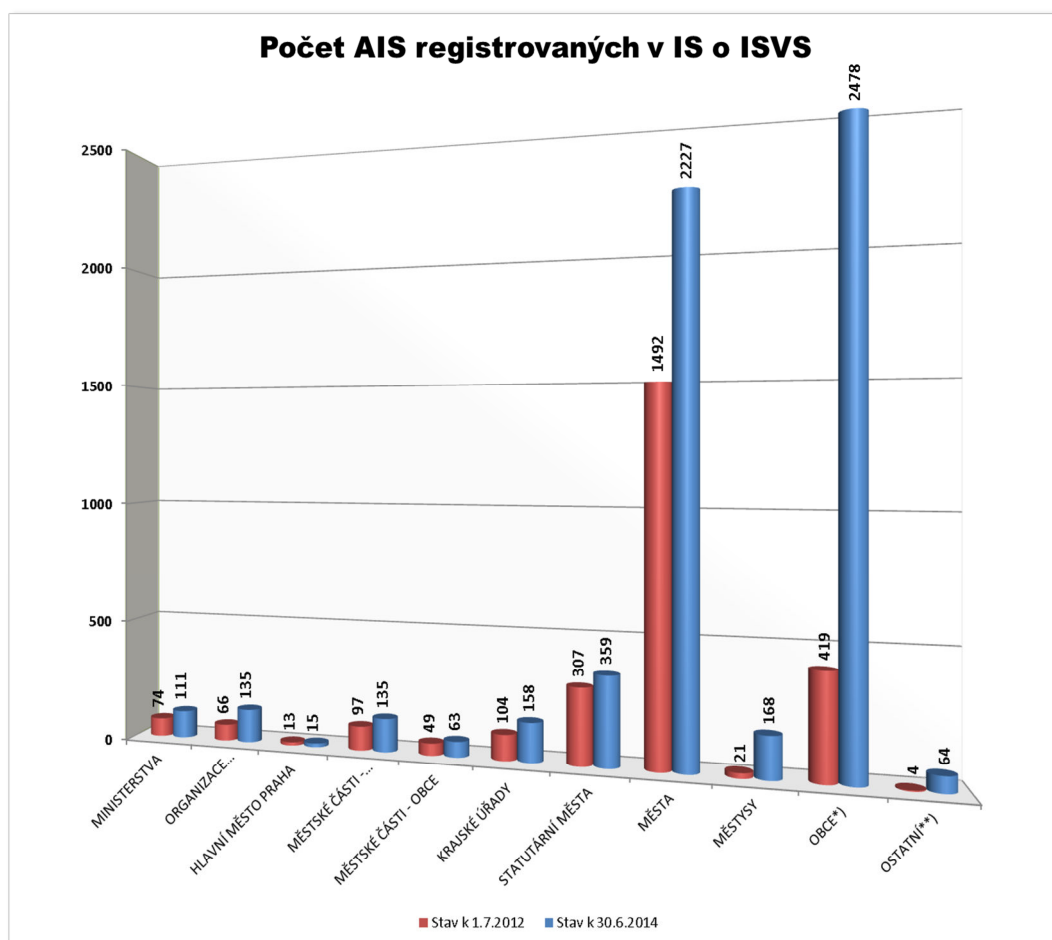
*) včetně újezdních úřadů vojenských újezdů

***) exekutoři, notáři, hospodářská komora a další

Organizací orgánů veřejné moci se rozumí např. Český telekomunikační úřad, Český báňský úřad, Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální.

⁷⁷ Správa základních registrů.

**PŘEHLED REGISTROVANÝCH AIS V IS O ISVS
HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014**

Graf 7: Přehled registrovaných AIS v IS o ISVS⁷⁸

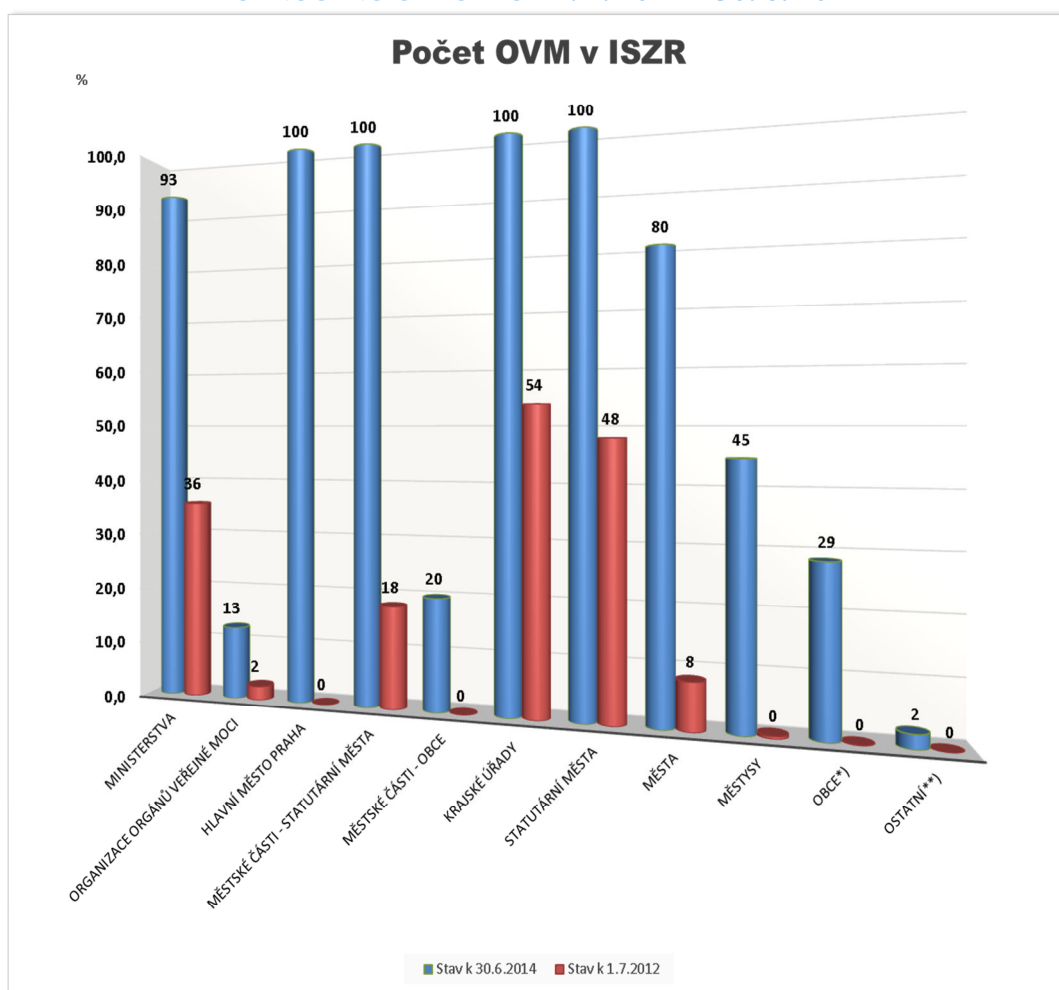
VYHODNOCENÍ PRŮBĚHU REGISTRACE AIS V IS O ISVS

Z uvedeného statistického šetření jasně vyplývá, že enormní nárůst počtu AIS, které byly zaregistrovány do IS o ISVS, byl zjištěn u OVM typu města, městyse a obce. Tato skutečnost rovněž ukazuje na fakt, že ty OVM, které neměly do 30. 6. 2012 zaregistrovaný svůj AIS v IS o ISVS nebyly tak v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Tento zákon pro orgány veřejné správy stanovil v § 5 odst. 2 písm. e), že jsou v rámci ISVS povinny ministerstvu zpřístupňovat v elektronické podobě, ve formě a s technickými náležitostmi stanovenými prováděcím právním předpisem, bez zbytečného odkladu informace o jimi provozovaném informačním systému veřejné správy a jím poskytovaných

⁷⁸ Správa základních registrů.

službách a používaných datových prvcích za účelem uveřejnění v IS o ISVS⁷⁹. Je předpoklad, že tyto OVM provozovaly své AIS již před spuštěním ZR do ostrého provozu, aniž by měly tento svůj AIS řádně zaregistrovaný. Výstup dále ukazuje, že spuštěním ZR do ostrého provozu byl definitivně odstartován proces sdílení dat ve veřejné správě v České republice, neboť jednou z podmínek při využívání údajů v oprávněném rozsahu z ROB je mimo jiné provedení registrace AIS do ISVS. U ostatních OVM typu např. ministerstva, krajské úřady, město Praha nebo statutární města již nebyl tak markantní rozdíl v provedených registracích.

PŘEHLED ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI S POVOLENÝM PŘÍSTUPEM K ISZR HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014

Graf 8: Přehled OVM s přístupem k ISZR – procentuální vyjádření.⁸⁰

⁷⁹ Podle § 5, odst. 2 písm. e) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

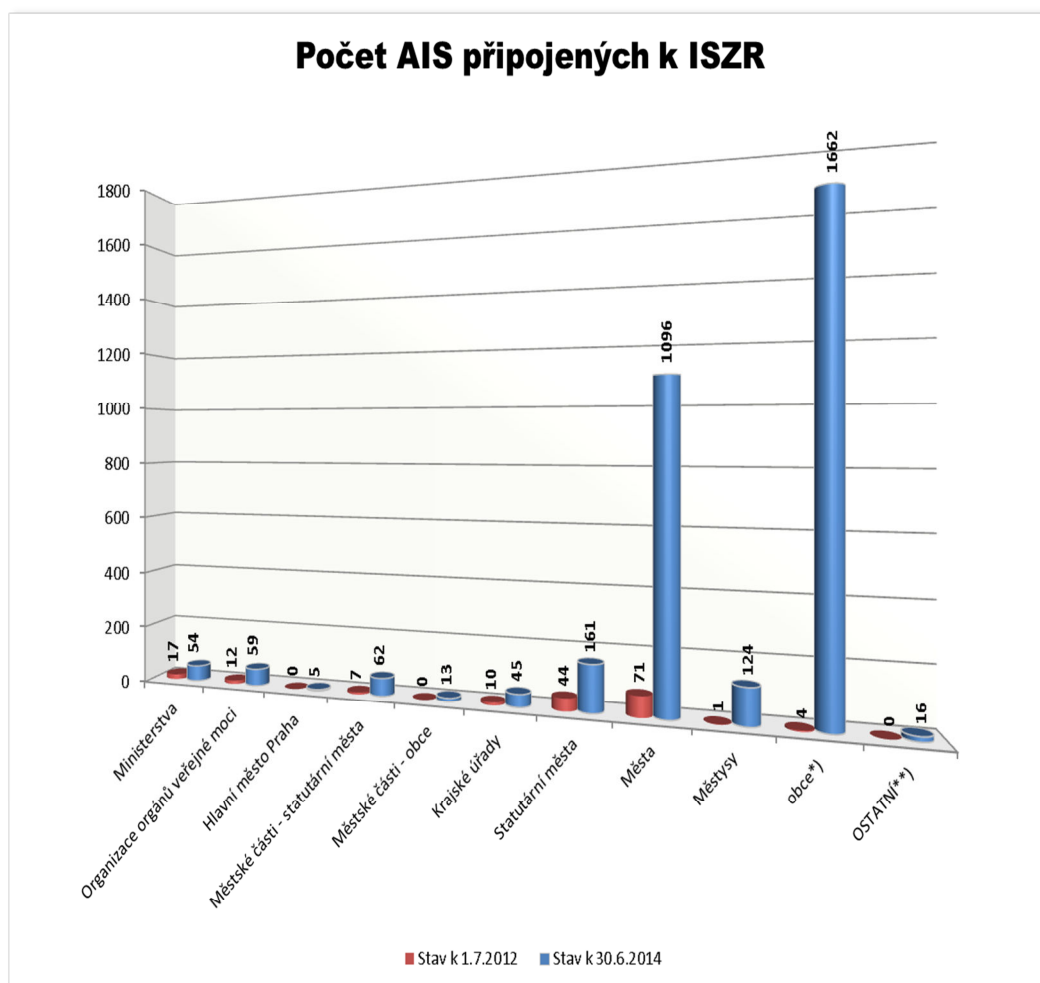
⁸⁰ Správa základních registrů.

VYHODNOCENÍ PŘIPOJOVÁNÍ K ISZR PODLE TYPU OVM

Pro lepší názornost byla data v grafu č. 8 vyhodnocena v procentech. Z grafu je zcela evidentní, že pouze u čtyř OVM typu statutární města a jejich části a dále u krajských úřadů a hlavního města Prahy, je provedeno 100% připojení k ISZR. U ministerstev chybí připojit k ISZR jedno ministerstvo. U hlavního města Prahy a dále i u městských částí statutárních měst je pak zcela evidentní největší procentuální nárůst v připojení k ISZR od 1. 7. 2012. Tento fakt je dán mimo jiné i malým počtem těchto OVM. Dalšími OVM, které již z 80 % využívají údaje prostřednictvím ISZR jsou OVM typu města a ze 45 % jsou připojeny rovněž městyse. Pokud provedeme porovnání procentuálního nárůstu u měst od 1. 7. 2012, tak je to celých 72 %, což není zanedbatelné a svědčí to o aktivitě, kterou města vyvíjejí, aby mohly následně sdílet data z ROB. Nejméně na novou situaci reagují obce a jejich části, kdy je připojeno k ISZR pouze 29 % těchto obcí a 20 % jejich částí. Pro dokreslení tohoto stavu a lepší názornost je nutné zmínit, že k ISZR je připojeno celkem 1558 obcí z celkového počtu 5 439. Tato situace je dána především tou skutečností, že obce nemají dostatečné finanční prostředky na zajištění informačních technologií. Připojení AIS k ISZR sebou přináší nemalé finanční náklady a rovněž i personální zajištění. Obce na tento stav nejsou schopny adekvátně reagovat.

Z grafu dále vyplývá, že skupinou, která vykazuje nejmenší procento připojení, jsou organizace OVM a ostatní. Tyto subjekty rovněž nejsou schopny zajistit splnění požadovaných standardů stejně tak jako nejsou schopny profinancovat náklady spojené s připojením k ISZR. Zde je nezbytné uvést rovněž skutečnost, že některé z těchto OVM nevedou žádnou datovou základnu, neboť jim to zákon ani neumožňuje a přesto jsou oprávněny pro svoji činnosti využívat údaje z ROB a případně i z AIS EO. Aby i tyto subjekty mohly využívat data z ROB případně jiných AIS, jsou v této souvislosti plánovány další dílčí projekty, jejichž realizací budou vytvořeny případně jiné nové komunikační nástroje jako např. elektronický formulář Czech POINT. Připojení k ISZR je podmínkou pro bezpečné sdílení dat ve veřejné správě.

PŘEHLED AIS S POVOLENÝM PŘÍSTUPEM K ISZR PODLE TYPU OVM
HODNOCENO OBDOBÍ OD 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014

Graf 9: Přehled AIS s povoleným přístupem do ISZR⁸¹

VYHODNOCENÍ STAVU PŘIPOJOVÁNÍ AIS OVM K ISZR

Hodnoty v grafu č. 9 nejsou uváděny v procentech, neboť každé OVM může provozovat jedno a více AIS, kdy počet těchto AIS není limitován žádnou normou. Je také předpoklad, že každý AIS má svoji datovou základnu, kterou je nutné aktualizovat, a to nejenom o referenční data z ROB. Graf názorně ukazuje, kolik AIS má OVM připojen k ISZR. Například u hlavního města Prahy bylo k 30. 6. 2014 připojeno celkem 5 informačních systémů. U ministerstev tento počet čítá celkem 54 AIS. Z grafu je také patrné, že největší nárůst v počtu připojených AIS k ISZR je zaznamenán u obcí, kdy oproti původním 4 připojených AIS k 1. 7. 2012 činí nárůst o 1 658 AIS k 30. 6. 2014. S ohledem

⁸¹ Správa základních registrů.

na možnosti obcí je tento nárůst opravdu veliký. Obdobná situace je zaznamenána u měst a městských částí a také u statutárních měst. **Z grafu zcela jasně vyplývá, že OVM za uplynulé dva roky připojily enormní počet svých AIS za účelem sdílení dat v ROB, kdy nárůst v počtu připojených AIS činil celkem 3 131. K datu 30. 6. 2014 bylo k ISZR připojeno celkem 3 297 AIS.** Průběh připojování AIS k ISZR je znázorněn v ilustrativním grafu⁸² uvedeného v příloze č. 3.

⁸² Správa základních registrů.

8 ZÁVĚR

Práce zanalyzovala a vyhodnotila stav dílčí části rozsáhlého projektu základních registrů, jako jednoho z největších a nejsložitějších ICT projektů realizovaného v prostředí veřejné správy České republiky. Předmětem zkoumání byl projekt ROB, kdy byly hodnoceny procesy a činnosti, které jsou na tento informační systém navázány. Vyhodnocení bylo provedeno za pomoci zjištěných poznatků z praxe a statistických výstupů. Tato statistická šetření napomohla k celkovému komplexnímu pohledu na současný stav elektronizace veřejné správy.

V analytické části práce je posuzována míra využitelnosti komunikačních kanálů, které byly vytvořeny pro účely poskytování a využívání údajů z ROB. Z vyhodnocení jednoznačně vyplynulo, že např. při využití formuláře, na základě kterého jsou poskytovány údaje o subjektech údajů, je tento v největší míře využíván ze strany OVM prostřednictvím komunikačního kanálu, CzechPOINT@office, který je primárně určený těmto OVM. Obdobný vývoj v četnosti podání žádostí u OVM je zaznamenán i u žádostí formulářů, pomocí kterých je možné reklamovat údaje v ROB. U formuláře o využívání údajů z ROB, který umožňuje získat informace o těch OVM, které využívaly údaje o subjektech údajů, je pak největší frekvence pohybu zaznamenána u uživatelů datových schránek. U této skupiny osob je vysoká míra využití dána především tím, že těmto osobám je automaticky jednou ročně vygenerován a následně zaslán výpis o využití údajů z ROB do jejich DS, a to zcela zdarma.

Dále je pozornost věnována orgánům veřejné moci. Tyto přistupují k ROB za pomoci svých AIS a prostřednictvím ISZR. Šetřením bylo zjištěno, že od doby spuštění ROB do ostrého provozu stále dochází k nárůstům aktivit ze strany těchto OVM v oblasti připojování k ISZR. Těmto aktivitám předcházela rovněž vysoká míra četnosti registrací AIS OVM do IS o ISVS, a to především ze stran obcí. Tyto OVM do doby spuštění ZR do ostrého provozu neměly svoje informační systémy vůbec zaregistrovány, a nebyly tak v souladu s odpovídající právní úpravou zlegalizovány. Největší aktivita v připojení k ISZR je pak zaznamenána u OVM typu města, u kterých došlo k 72% nárůstu od doby spuštění ZR

do ostrého provozu. Tento příznivý stav je dán mimo jiné také dostatečným finančním zajištěním, které je nezbytné pro zabezpečení odpovídajících informačních technologií. Naproti tomu u obcí došlo k nárůstu o pouhých 29 %, což představuje celkem 1554 připojených obcí k ISZR, z celkového počtu 5 439. Z hodnocení dále vyplývá, že ze 100 % jsou připojeny krajské úřady, statutární města a jejich městské části a hlavní město Praha. Z 93 % jsou potom připojeny ministerstva. Z výsledků šetření je tak zcela evidentní pozitivní vývoj v připojování OVM k ISZR, jako předpokladu pro sdílení dat ve veřejné správě.

Hodnocení je rovněž zaměřeno na realizaci a průběh jednotlivých dílčích projektů ROB. Těmto aktivitám předcházela neuspokojivý stav, kdy nebylo možné adekvátně zajistit některé činnosti, které měly návaznost na ROB a v některých případech i dopad na občana. Realizace těchto projektů je zcela klíčová. Například bez provedení projektu změnových sestav, který umožňuje OVM získávat notifikace změn údajů o fyzických osobách v jejich správním obvodu, by nebyla zajištěna aktuálnost dat v systémech měst a obcí. Ještě větší význam je přikládán projektu, který řeší vytváření nových kompozitních služeb. Tyto umožňují využívat údaje z editačního AIS EO a současně i z ROB prostřednictvím ISZR. Po ukončení přímého přístupu OVM k tomuto AIS, budou kompozitní služby jediným komunikačním kanálem, pomocí něhož bude možné využívat mimo jiné i oprávněný rozsah nereferenčních údajů z AIS. Tento projekt bude i nadále aktivní s ohledem na realizaci dalších nových kompozitních služeb v návaznosti na AIS EOP a AIS ECD.

Při hodnocení průběhu realizace těchto dílčích projektů, byly u všech zaznamenány i nečekané problémy. Tyto se dotýkaly především technického zajištění a v některých případech i nedůsledného zapracování všech požadavků, které byly předloženy ze strany věcného správce ROB k realizaci. Mezi další problémové oblasti, které ovlivňují činnosti spojené s úpravami ROB, je velký počet rozpracovaných dílčích projektů a nedostatečné personální zajištění. Tento stav vede k neplánovaným časovým prodlevám při plnění stanovených harmonogramů. Tuto situaci je možné eliminovat zajištěním odpovídajícího počtu odborných pracovníků, a to mimo jiné i na odboru správních činností Ministerstva vnitra, který zajišťuje činnosti z pohledu věcného správce ROB. I přes všechny

případné negativní dopady, které nastaly během realizace jednotlivých projektů ROB, jsou tyto sice v delším časovém horizontu, ale úspěšně aplikovány do praxe. Zde je však nutné vyzdvihnout i tu skutečnost, že tyto nesoulady a problémy jsou operativně řešeny za pomoci projektových týmů a jejich manažerů.

Pokud se zaměřím na stávající rozpracované projekty, tak mohu zcela objektivně říci, že jejich realizace je nezbytná a důležitá z hlediska efektivnějšího využívání, poskytování a sdílení dat ve veřejné správě. S ohledem na tento fakt je proto nutné pokračovat v těchto činnostech, a to mimo jiné také z důvodu provázanosti těchto projektů, kdy se některé činnosti vzájemně ovlivňují. Všechny úpravy, které jsou prováděny v rámci projektů, jsou uskutečňovány v souladu s právními úpravami a s ohledem na nastavené standardy a bezpečnostní postupy.

V současné době není možné vyhodnotit, v jakém časovém horizontu, bude konečná realizace dílčích projektů ROB aplikována do praxe. Efektivní využití těchto projektů je závislé na množství připojených OVM k ISZR. Dalším důležitým faktorem v oblasti sdílení dat ve veřejné správě je výstavba nových editačních AIS. Po spuštění těchto AIS do ostrého provozu se projekt ROB posune na vyšší úroveň komfortu sdílení dat ve veřejné správě. Jeho využitím se ještě více urychlí výkon státní správy i na těch nejnižších samosprávních celcích. S přihlédnutím k rozsáhlosti a složitosti celého projektu ROB, bude nutné a žádoucí tuto oblast dále sledovat, vyhodnocovat a přijímat tomu odpovídající případná opatření.

Použitá literatura:

- Česko. Ministerstvo vnitra. Zákon č. 111/2009 ze dne 26. března 2009 o základních registrech ve znění zákonů č. 100/2010 Sb., č. 424/2010 Sb., č. 263/2011 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 303/2013 Sb. a č. 312/2013 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 26. 3. 2009, 33, s. 1267-1287. ISSN 1211-1244. [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/167>.
- Česko. Ministerstvo vnitra. Zákon č. 277 ze dne 22. července 2000 o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 68, s. 3290-3297. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=227/2000%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
- Česko. Ministerstvo vnitra. Zákon č. 365 ze dne 14. září 2000 o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákona Česká republika*. 14. 9. 2000, 99, 4666 - 4671. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=365/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Seznam osob evidovaných v ROS a jejich editorů* [online]. 10.2. 2014 [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/seznam_editoru_ros_kteri_budou_od_1_7_2012_pridelovat_ico_misto_csu.
- Efektivní veřejná správa: Základní registry veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-registry-zakladni-registry-verejne-spravy.aspx>.
- *Informační systémy veřejné správy : Internetové zpravodajství o ISVS a e-Governmentu* [online]. Praha : Advice. 2011 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.isvs.cz/>. ISSN 1802-6575.
- ICZ. *Detailní návrh implementace ROB: Projektová dokumentace*. verze 1.01. Praha, © 2011, 270 s.
- ICZ. *Základní registry: 40. konference EurOpen* [online prezentace]. 2013, s.23. [cit. 2014-10-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel/dokumenty>.
- LIDINSKÝ, Vít et al. *EGovernment bezpečně*. 1.vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2462-1.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Funkční dekompozice: Detailní architektura IS ROB*. Verze 1.10. Praha, 15. 3. 2010.

- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Globální architektura ROB: verze 1.0* [online]. 9. 4. 2010, 40 s. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/8/>.
- *Ministerstvo vnitra České republiky : moderní úřad* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2010 [cit. 2013-04-14]. eGovernment. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/egovernment.aspx>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ohlášení agend a oznámení o vykonávání působnosti v agendě ve smyslu zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech: Verze 1.6.* © 2010 – 2014, 86 s. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti/spravce-rpp-vydal-aktualizovane-metodiky-k-ohlasovani-a>.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Projekt Registr obyvatel* [online prezentace]. 2013, 38 s. [cit. 2014-10-06]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registrobyvatel/dokumenty>.
- ORG - převodník. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/org-prevodnik>.
- Prostřednictvím vašeho IS. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/organy-verejne-moci/prostrednictvim-vaseho-is>.
- Registr práv a povinností. *Správa základních registrů: Přístupná, bezpečná, transparentní* [online]. © 2010 – 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti>.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Informační systém základních registrů: Popis procesu reklamace v ROB.* Verze 1.2. Praha, 27. 10. 2013, 14 s.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Katalog eGON služeb: veřejná část* [online]. Verze 7.08. 3. 9. 2014, 113 s. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/175/>.
- *Správa základních registrů* [online].]. © 2010 – 2014 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz>.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Podmínky pro připojení agendových informačních systémů do ISZR* [online]. Verze 2.07. 14. 5. 2014. 96 s. [cit. 2014-09-10]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/170>.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služba E158: aiseoZtotozneni.* Verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis procesu ZR10: Poskytnutí referenčních údajů z Registru obyvatel jiné fyzické nebo právnické osobě podle § 58a zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.* Verze 1.07. Praha, 10. 9. 2014, 8 s.

- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služby E171: aiseoCtiAifo2*. Verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis eGON služby E172: aiseoCtiPodleUdaju2*. verze 04.00. Praha, 23. 12. 2013, 8 s.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Popis zapojení SZR do procesu výpisů ze ZR a reklamací údajů v ZR* [online]. Verze 3.0. Praha, 15. 11. 2012, 7 s. [cit. 2014-07-14]. Dostupné z: http://www.szrcr.cz/uploads/Popis_zapojeni_SZR_do_procesu_vypisu_a_reklamaci.pdf.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Výpisy z ROB, AIS EO a AIS C podle adresních bodů RÚIAN pro účely samospráv: Analýza řešení*. Praha, 2013, 11 s.
- SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Provozní řád: Informační systém základních registrů* [online]. Verze 1.0. 14. 5. 2014, 19 s. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/171/>.
- ŠMARDOVÁ, Jarmila. *Czech POINT – kontaktní místo veřejné správy aneb Odstranění nadbytečné byrokracie a větší pohodlí pro občana*. News: 118 speciál k ISSS [online]. 2011 [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/-iss-s-duben-2011-web-pdf.aspx>.
- ŠMÍD, Vladimír, Karel SHELLE a Renata VESELÁ. *Vývoj evidence obyvatel: Nejstarší zmínky o sčítání obyvatelstva. Veřejná správa: Jediný český týdeník pro státní správu a samosprávu* [online]. 14. 4. 2005, roč. 2005, č. 15 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: https://www.google.cz/?gfe_rd=cr&ei=daOQVJDvGuiI8Qf45ICQDQ&gws_rd=ssl#q=co+znamen%C3%A1+et+al.
- ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. ISBN 978-808-7041-253.
- Úspěšné projekty IOP a OP LZZ v gesci Ministerstva vnitra ČR: Operační programy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://projekty.osf-mvcr.cz/cz/Lists/Projekty/DispForm.aspx?ID=35>.
- Úspěšné projekty IOP a OP LZZ v gesci Ministerstva vnitra ČR: Operační programy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: http://projekty.osf-mvcr.cz/cz/Lists/vyzvy/DispForm.aspx?ID=4&RootFolder=*.
- VLASÁK, Rudolf. *Česká informační politika včera a dnes. ITLib* [online]. 2011, roč. 2011, čís. 1 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: http://itlib.evtisr.sk/archiv/2011/1/ceska-informacni-politika-vcera-a-dnes.html?page_id=81. ISSN 1336-0779.

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Jednoduché schéma fungování ZR.....	17
Obrázek 2 – Jednoduchý nákres datového modelu ROB referenčních údajů.....	30

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled typů orgánů veřejné moci	96
--	----

Seznam grafů

Graf 1: Přehled frekvence poskytování údajů z ROB prostřednictvím informačních kanálů	50
Graf 2: Přehled realizovaných výpisů o využití údajů z ROB.....	52
Graf 3 Ilustrativní graf - procentuální vyjádření typů dotazů podle příčiny.....	69
Graf 4: Frekvence četnosti notifikací změn třetím osobám.....	78
Graf 5: Přehled podaných a odvolaných souhlasů s poskytováním údajů třetím osobám	79
Graf 6: Přehled podaných žádostí při zjištění nesouladu v ROB s uvedením komunikačních kanálů.	86
Graf 7: Přehled registrovaných AIS v IS o ISVS	97
Graf 8: Přehled OVM s přístupem k ISZR – procentuální vyjádření.	98
Graf 9: Přehled AIS s povoleným přístupem do ISZR	100
Příloha č. 1	109
Příloha č. 2	113
Příloha č. 3	115